Anja Karničar

ZGODOVINA JEZERSKEGA GORNIŠTVA

Anja Karničar

ZGODOVINA JEZERSKEGA GORNIŠTVA

Jezersko, 2024

Zgodovina jezerskega gorništva

Avtorica: Anja Karničar

Avtorja spremnih besed: Miro Eržen, Drejc Karničar

Avtorji slik: Ang Dorjee Chuldim, Viki Grošelj, Tomaž Jamnik, Ladek Jirásko, Anja Karničar, Davo Karničar, Drejc Karničar, Luka Karničar, Žan Karničar, Fritz Klaura, Janez Krč, Miha Kuhar, Damjan Meško, Slavko Miklavčič, Marjan Murovec, Franc Oderlap, Primož Šenk, Rok Teul, Iztok Tonejec, Matej Tonejec, Brane Žagar, Jože Žvokelj

Lektorirala: Mojca Jazbec

Oblikovanje in prelom: Primož Šenk

Zbrala in uredila: Anja Karničar

Založila: Občina Jezersko

1. elektronska izdaja

ISBN - 978-961-96506-1-5

COBISS.SI-ID - 199020291

Jezersko, junij 2024

URL: https://jezersko.si/objava/936530.

Kazalo

Uvodnik (Miro Eržen) 4

Jezersko danes 6

Jezersko pred razvojem gorništva 8

1758 do 1914 14

1914 - 1947 22

1948 - 1969 29

Sedemdeseta 40

Osemdeseta 52

Devetdeseta 66

Tretje tisočletje 90

Kaj nam prinaša prihodnost? (Drejc Karničar) 120

Beseda avtorice 122

Viri in literatura 124

Miro Eržen

Vodja projekta Gorniških vasi za Slovenijo

Planinska zveza Slovenije

S podpisom posebnega dokumenta med Avstrijsko planinsko zvezo (ÖAV) in Stalnim sekretariatom Alpske konvencije 16. septembra 2016 v Ventu je dobila iniciativa ÖAV status projekta, ki na izvedbeni ravni podpira uresničevanje protokolov Alpske konvencije. Projekt Gorniških vasi (Bergsteigerdorfer) je s tem postal eden izmed smerokazov, ki nakazujejo smer trajnostnemu razvoju v alpskem prostoru, kar je eden izmed osnovnih ciljev projekta.

Tradicija gorništva in običajev življenja pod in z gorami je v Gorniških vaseh obstajala že davno pred oblikovanjem zavarovanih območij pa tudi pred nastankom Alpske konvencije. Ob trdem vsakdanjem delu so prebivalci gojili spoštovanje do gora in v njihovo območje brez potrebe niso zahajali. Vse njihovo življenje, aktivnosti in delo je bilo v sozvočju z naravo in spoštovanje njenih zakonitosti je bilo za prebivalce pogoj za preživetje in obstanek. S prihodom železnice v takratno Kranjsko so se bistveno izboljšale prometne povezave in časovno skrajšale razdalje med Alpami in večjimi mesti. Z nastankom prvih planinskih organizacij – Kranjske podružnice DÖAV – so v odročne alpske doline in gore iz mest pričeli prihajati prvi turisti-planinci. Temu je sledil nastanek planinskih organizacij, ki so z gradnjo planinskih koč in poti tem turistom omogočile varno obiskovanje gora, lokalnim prebivalcem pa kot nosačem in gorskim vodnikom s tem ustvarile možnost dodatnega zaslužka. Ustanovitev Slovenskega planinskega društva (SPD) je na Jezerskem posredno pustila poseben pečat, saj je podružnica SPD iz Prage na Spodnjih Ravneh nad Jezerskim zgradila Češko kočo, ki je postala ne samo priljubljena planinska koča za češke planince, ampak še danes ostaja simbol sodelovanja in povezovanja dveh narodov in zaščitni znak planinstva na Jezerskem, od koder izhajajo vrhunski alpinistični smučarji z gorskih vrhov in njihovih ostenj v Alpah ter tudi z najvišje gore sveta – Everesta. Tudi tekmovalno turno smučanje ima korenine v tem kraju.

Množičen razvoj turizma pa je prinesel tudi nezaželene učinke – izgradnjo velike turistične infrastrukture (hotelov, žičnic, apartmajskih naselij itd.), kar je povzročilo, da se je v marsičem spremenila identiteta posameznih krajev, ki je v veliki meri spremenila ali potisnila v ozadje potrebe lokalnih prebivalcev ter njihovo kulturo. Alpska konvencija v protokolu Prebivalstvo in kultura namenja posebno pozornost zaščiti samobitnosti, kulturi in ohranjanju življenjskega prostora lokalnega prebivalstva po principu trajnostnega gospodarskega razvoja in poselitve, ki sta znosna okolju, in pospeševanju razumevanja ter partnerskega odnosa med lokalnim prebivalstvom in prebivalstvom zunaj alpskega prostora, ki v te kraje prihaja kot gost. Na teh temeljih temelji tudi pobuda Gorniških vasi in jih poskuša realizirati v praksi.

Planinska zveza Slovenije je v projektu Gorniških vasi prepoznala cilje in usmeritve, s katerimi se lahko poistoveti in so tudi del njenih razvojnih usmeritev. Zato se je v letu 2018 s podpisom pogodbe z Avstrijsko planinsko zvezo (ÖAV) aktivno kot nacionalni koordinator vključila v mednarodni projekt, v katerem sodeluje s planinskimi zvezami Avstrije (ÖAV), Nemčije (DAV), Južne Tirolske (AVS), Italije (CAI) in Švice (SAC). V okviru mednarodnega upravnega odbora je v projekt trenutno povezanih 38 krajev (občin) iz teh dežel – med njimi tudi trije iz Slovenije, med katerimi je bila ravno občina Jezersko prva, ki se je pridružila projektu.

Tradicija planinstva in gorništva in aktivno dolgoletno delovanje planinskega društva v posamezni Gorniški vasi kažeta na tesno povezanost lokalnega prebivalstva z gorami, ki so zaznamovale tudi njihovo kulturno dediščino in identiteto. Zato pregled zgodovinskega razvoja gorniške dejavnosti in življenja lokalnega prebivalstva na tem območju prispeva k ponudbi na področju gorniškega turizma in dopolnjuje identiteto kraja. Za obiskovalce je to dragocen prikaz zgodovine kraja in spodbuda k spoštovanju tradicije in kulture lokalnega prebivalstva. Za domačine pa knjižica predstavlja še boljše poznavanje zgodovine gorništva in njihove vloge v njej. Z vključitvijo posameznih krajev v projekt Gorniških vasi si Planinska zveza Slovenije prizadeva obvarovati ta izbrana gorska območja pred neželenimi vplivi masovnega turizma.

Zahvaljujemo se Ministrstvu za naravne vire in prostor za podporo pri uveljavljanju projekta in vodstvu Občine Jezersko za aktivno in konstruktivno sodelovanje. Še posebna zahvala pa avtorici te knjižice in vsem, ki so tako ali drugače prispevali k njenemu nastanku ter z aktivnostmi in prizadevanji vsakodnevno potrjujejo pripadnost občine Jezersko in njenih prebivalcev k uresničevanju ciljev in poslanstva Gorniških vasi.

Jezersko danes

Vsak dan ga imamo na pragu, *"Jezersko danes"*, zato pogled od daleč in skozi številke. Jezersko 2022, v kolikor ni navedeno drugače.

Površina: 68,8 km²

Sosednje občine: Solčava, Kamnik, Preddvor, Tržič; Železna Kapla-Bela (Avstrija)

Gorske skupine v občini: Kamniško-Savinjske Alpe, Karavanke
Število vrhov nad 2000 m: 8
Najnižja točka: 694 m

Najvišja točka: 2558 m

Površina ledenika: 1,2 ha
Prostornina ledenika: 58.700 m³

Prebivalstvo: 667
Prebivalstvo pred 10 leti: 640
Število stanovanj (2021): 231
Število kmetijskih gospodarstev (2020): 21
Število enot v Registru nepremične kulturne dediščine: 49

Km planinskih poti v občini Jezersko in na njenih mejah: 104

Km poti v upravljanju PD Jezersko: 58

Delež gozda:: 76,4 %
Delež gozda 2005: 81,5 %
Delež območij Narave 2000: 64,6 %

Število naravnih vrednot: 23 državnega in 19 lokalnega pomena, skupaj 42

Število rastlinskih vrst: 989
Število zavarovanih rastlinskih vrst: 52
Število endemičnih rastlinskih vrst: 20

Količina ustvarjenih odpadkov: 248 t

Število ležišč za turistične namene: 691

Število prenočitev: 30093, od tega poletnih 24.917 in zimskih 5.179

Društvo	Domače članstvo*	Vse članstvo
PD	106	154
DU	120	124
GRS	26	31
KUD	47	47
LD	34	53
PGD	153	153
ŠD	68	87
TD	20	20
ZB	*66*	69
SKUPAJ	646	741

* z naslovom na Jezerskem;

Pregled članstva po društvih, ki so aktivna v kraju

Jezersko pred razvojem gorništva

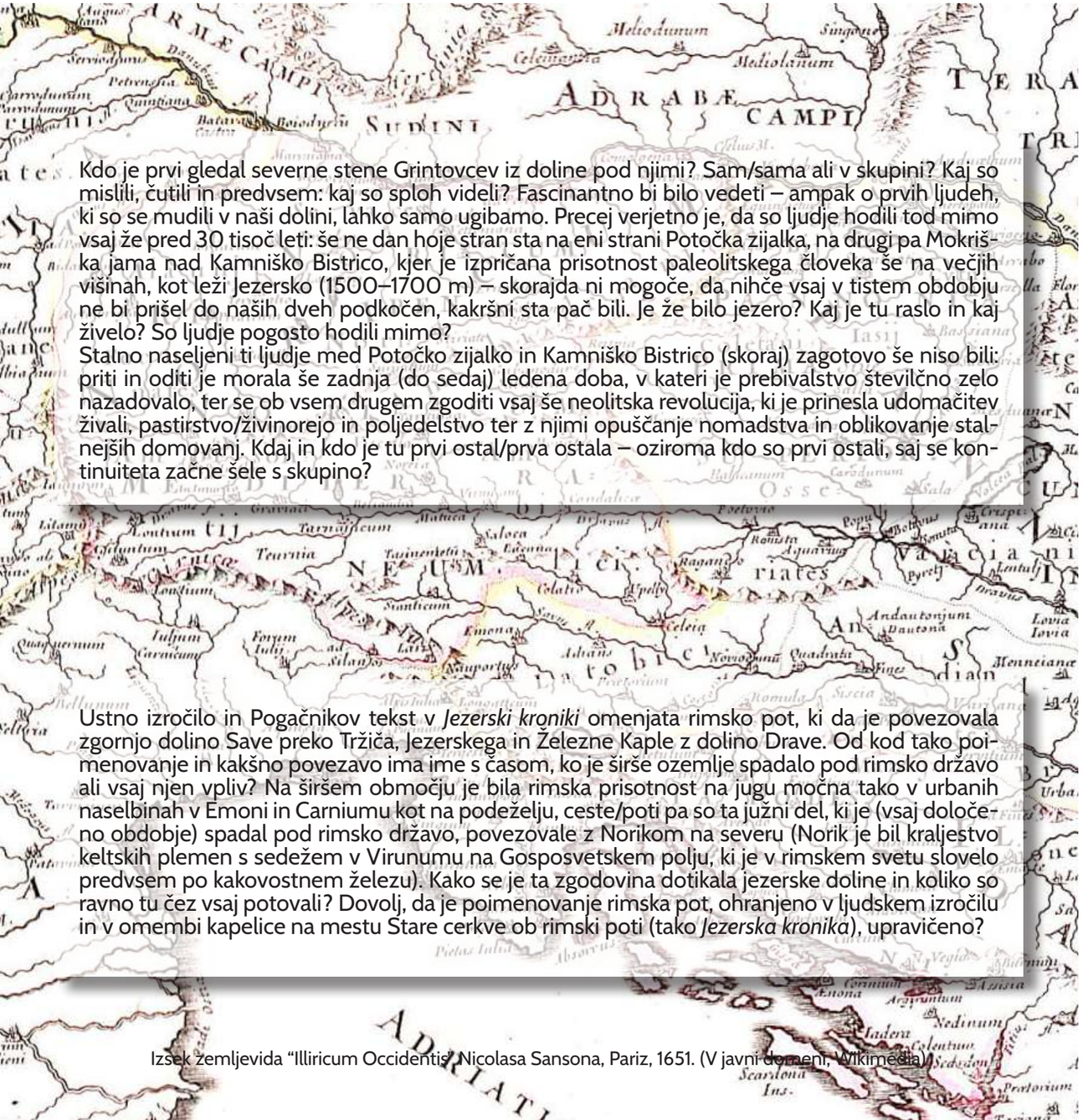

Izsek zemljevida "Illiricum Occidentis" Nicolasa Sansona, Pariz, 1651. (V javni domeni, Wikimedia)

Kdo je prvi gledal severne stene Grintovcev iz doline pod njimi? Sam/sama ali v skupini? Kaj so mislili, čutili in predvsem: kaj so sploh videli? Fascinantno bi bilo vedeti – ampak o prvih ljudeh, ki so se mudili v naši dolini, lahko samo ugibamo. Precej verjetno je, da so ljudje hodili tod mimo vsaj že pred 30 tisoč leti: še ne dan hoje stran sta na eni strani Potočka zijalka, na drugi pa Mokriška jama nad Kamniško Bistrico, kjer je izpričana prisotnost paleolitskega človeka še na večjih višinah, kot leži Jezersko (1500–1700 m) – skorajda ni mogoče, da nihče vsaj v tistem obdobju ne bi prišel do naših dveh podkočen, kakršni sta pač bili. Je že bilo jezero? Kaj je tu raslo in kaj živelo? So ljudje pogosto hodili mimo?
Stalno naseljeni ti ljudje med Potočko zijalko in Kamniško Bistrico (skoraj) zagotovo še niso bili: priti in oditi je morala še zadnja (do sedaj) ledena doba, v kateri je prebivalstvo številčno zelo nazadovalo, ter se ob vsem drugem zgoditi vsaj še neolitska revolucija, ki je prinesla udomačitev živali, pastirstvo/živinorejo in poljedelstvo ter z njimi opuščanje nomadstva in oblikovanje stalnejših domovanj. Kdaj in kdo je tu prvi ostal/prva ostala – oziroma kdo so prvi ostali, saj se kontinuiteta začne šele s skupino?

Ustno izročilo in Pogačnikov tekst v *Jezerski kroniki* omenjata rimsko pot, ki da je povezovala zgornjo dolino Save preko Tržiča, Jezerskega in Železne Kaple z dolino Drave. Od kod tako poimenovanje in kakšno povezavo ima ime s časom, ko je širše ozemlje spadalo pod rimsko državo ali vsaj njen vpliv? Na širšem območju je bila rimska prisotnost na jugu močna tako v urbanih naselbinah v Emoni in Carniumu kot na podeželju, ceste/poti pa so ta južni del, ki je (vsaj določeno obdobje) spadal pod rimsko državo, povezovale z Norikom na severu (Norik je bil kraljestvo keltskih plemen s sedežem v Virunumu na Gosposvetskem polju, ki je v rimskem svetu slovelo predvsem po kakovostnem železu). Kako se je ta zgodovina dotikala jezerske doline in koliko so ravno tu čez vsaj potovali? Dovolj, da je poimenovanje rimska pot, ohranjeno v ljudskem izročilu in v omembi kapelice na mestu Stare cerkve ob rimski poti (tako *Jezerska kronika*), upravičeno?

Prva zgodovinska omemba

Z (danes Staro) cerkvijo sv. Ožbolta preteklost Jezerskega dobiva prvo pisno omembo: *"Iz starih zapiskov oglejskega patriarhata je razvidno, da so leta 811 na mestu današnje Stare cerkve postavili malo kapelo. Isto je dal postaviti oglejski patriarh zato, da jo je s svojimi duhovniki uporabljal, ko so po stari rimski poti potovali skozi jezersko dolino ob vizitaciji njihovih samostanov,"* navaja *Jezerska kronika* tipkopis Albina Pogačnika. Omemba sega v čas, ko je naše območje spadalo v okvir frankovske države pod vladavino Karla Velikega – obenem pa v čas intenzivnega pokristjanjevanja. Slovani so tem času skupaj z Avari in Obri že več kot stoletje prisotni v Vzhodnih Alpah.
Iz obdobja priseljevanja Slovanov ter razvoja novih političnih tvorb, gospodarskih oblik in novih identitet (Carniola s središčem v Carniumu, Carantania s središčem na Gosposvetskem polju) je tudi prva omemba nečesa, kar bi lahko bilo naše jezero: kompilacija anonimnega geografa iz Ravenne, ki je v svojem delu okrog leta 700 opisoval znani svet od Indije do Irske, ob opisu *Carneole* omenja jezero v gorah, ki ga povezuje z reko Corcac: *In cuius patriae summitate montium lacum esse legimus. Quae patria diversa habet flumina, inter cetera fluvius qui dicitur Corcac.* Jaroslav Šašel meni, da se to poimenovanje najverjetneje nanaša na Kokro – reko, ki je obenem s Savo varovala Carnium (Kranj). V času omembe kapelice na mestu kasnejše cerkve tudi Karantanije kot samostojne plemenske kneževine ni več, obenem s frankovsko nadoblastjo pa se izvaja intenzivno pokristjanjevanje. Za pridobitev novih duš in desetin si je prizadevalo več škofij: na našem območju predvsem Salzburg in Oglej, meja med njima se je ustalila na Dravi. Pokristjanjevanje je bilo ob širjenju vere tudi prizadevanje za razširitev in povečanje političnega vpliva in ekonomske moči in zato ni čudno, da je sam patriarh potoval do meja oglejskega patriarhata: bolj zanimivo je, da je za prehod izbral ravno pot čez jezersko dolino. In ne le izbral pot: postavili in posvetili so kapelico. To najbrž nakazuje bodisi večkratno prehajanje čez jezersko dolino, če je bil namen posvetitve lastna uporaba med potjo, bodisi prisotnost stalnih prebivalcev, katerih (novi) veri naj bi kapelica služila; lahko pa tudi obojemu.

Krščanstvo/katoličtvo je v preteklih stoletjih močno sooblikovalo življenje ljudi – krščanski obredi in organizacija časa (dnevnega, letnega) so, kakorkoli so že (bili) naslonjeni na starejše (predkrščanske, "poganske") prakse, pomembno oblikovali vsakdanjo izkušnjo predhodnih rodov – in pustilo sledi tudi v fizičnem prostoru s še dvema cerkvama, dvema kapelama in vrsto nabožnih znamenj in križev, ki stojijo po jezerski dolini in vse do vrhov.

Jezero in 1348

Jezersko je kakopak dobilo ime po jezeru in Jezerska kronika temu velikemu ledeniškemu jezeru posveča celo poglavje ter njegov obstoj dokazuje z razprostrtostjo poselitve (kmetije ob jezerskem bregu v Ravnem), selitvijo kmetij v dolino po domnevnem odteku jezera (Skuber, Mlinar, Makek), obstojem vodnih poti in privezovališč ter Valvasorjevo omembo jezera (oz. kar je od njega v 17. stoletju ostalo) v *Slavi vojvodinje Kranjske*.

Jezero, ki je dalo ime tudi kraju in fari, je najbrž nastalo v kratkih toplejših obdobjih v času zadnje poledenitve (19.000–10.000 pr. n. št.), začetek njegovega konca pa je prinesel t. i. beljaški potres, ki se je zgodil 25. 1. 1348. Po današnjih izračunih je imel potres magnitudo 6,4 in jakost 10. stopnje po Rihtarjevi lestvici, umrlo naj bi 20.000–40.000 ljudi, tresenje so čutili na ozemlju z radijem 750 km. Morda še bolj kot sam potres so življenja terjale razmere v porušenih mestih in vaseh, izredno stanje s svojim deležem kaosa in nasilja, predvsem pa poslabšanje higienskih razmer in pomanjkanje hrane, ki sta verjetno prispevala k uničujočemu pohodu kuge v naslednjih treh letih.

Potres je razrahljal zahodni rob morene oziroma podrl del kamnite pregrade, ki je zapirala pretok vode iz jezerske doline, in v naslednjih desetletjih in stoletjih je jezero odtekalo, nekdanje dno pa so izsuševali. V Valvasorjevih časih je bilo jezero očitno še dovolj veliko, da si je prislužilo omembo v *Slavi* (kljub temu da sploh ne leži na Kranjskem) – in če Valvasor pravi, da je pil tudi slatino, se je o tem morda prepričal na lastne oči.

Gospodarska zgodovina

Od česa so ljudje v preteklosti na Jezerskem živeli? Povečini seveda od tistega, kar so pridelali doma: kmetijstvo je bilo temeljna dejavnost in bolj ali manj v vseh obdobjih je bilo tisto, kar so pridelali na njivah in pašnikih ter nabrali/nalovili v gozdovih, osnova za preživetje. Ni pa bilo edino: ravno položaj na prehodu med dolinama Save in Drave, ki je povezoval Kranjsko in Koroško (oziroma prej Karantanijo in Karniolo, morda še prej rimsko državo (Regio X) z Norikom), je omogočal dodaten vir zaslužka in odprtost v svet, ki je nekateri bolj zaprti predeli niso imeli. Pričevanja o tovorništvu lahko spremljamo vsaj za 15. in 16. stoletje, po letu 1650, ko je bila narejena prva vozna pot skozi Kokro, pa nošnjo zamenja prevažanje oziroma furmanstvo: to dobi zagon z odprtjem fužin v lasti Fuchsov na Fužinah, novo razsežnost pa doseže z razvojem lesne trgovine v 19. stoletju.

Od konca devetnajstega stoletja in vse do druge svetovne vojne je k razvoju kraja prispeval tudi razvoj turizma, po vojni pa se je v novih gospodarskih razmerah težišče gospodarskega življenja pospešeno selilo ven iz kraja in vse do danes je glavnina pridobitnih dejavnosti Jezerjank in Jezerjanov izven Jezerskega.

Morda se zdi kmetijstvo s svojo tisočletno zgodovino, prenašanjem posesti in znanj iz roda v rod ter vezanostjo na ciklično menjavo letnih časov dejavnost, katere preteklost je ostajala nekako najbolj nespremenjena: temu seveda ni tako. Podatkov o tem, kdaj so se prvi ljudje tu ustalili in začeli obdelovati zemljo, od katere so živeli, žal ni – prve trdnejše podatke imamo šele s konca srednjega veka, s katerega so se ohranili zapisi v urbarjih, predvsem pa so se iz petnajstega in šestnajstega stoletja že ohranile zgradbe kmečkih poslopij. Za čas pred 18. stoletjem imamo nekaj več podatkov le o nevšečnostih in nesrečah, ki so zmotile ritem kmečkega dela: turški vpadi in plenjenja, že omenjeni potres in epidemija kuge. Ob tem so se od 9. (če se omejimo na čas, ko jezerska dolina na nek način vstopi v pisano zgodovino) do 15. stoletja na širšem območju spreminjali pravni položaj prebivalstva (fevdalizacija, izginjanje svobodnih kmetij), počasi je napredovala tehnika kmetovanja ipd. A vseeno: podatke o večjih spremembah imamo šele za novoveško obdobje. Med dvema večjima, ki sta neposredno močno vplivala tudi na kmetijstvo na Jezerskem, omenimo samo uvajanje novosti v kmetijstvu pod Marijo Terezijo in Jožefom II. v 18. stoletju (uvajanje hlevske živinoreje in travnikov, pospešeno uvajanje novih kultur, ki so jih dve stoletji poprej prinesli iz Amerike in Azije) ter zemljiško odvezo leta 1848, ki je dokončno odpravila tlako in vezanost na zemljo.

In seveda ne smemo pozabiti na lokalne dosežke razvoja živinoreje: sodelovanje med jezerskimi in solčavskimi kmeti je skozi načrtno vzrejo v 18. in 19. stoletju dalo avtohtono pasmo ovce, ki je bila uradno priznana na svetovni razstavi v Parizu l. 1850, kamor je razstavni par jezersko–solčavske ovce peljal Ank - Sajovic. Po tej razstavi je pasma nekaj desetletij uživala sloves v Avstriji in plemenske živali so prihajali kupovat predvsem s Tirolskega. V tistem času je čreda na Jezerskem štela 2000–3000 ovc. Reji je močan udarec prizadel izbruh ovčjih garij, ki je leta 1920 zdesetkal črede, in po tistem se ovčarstvo ni več povzpelo na poprejšnjo raven.

Umeščenost Jezerskega na eno pomembnejših prometnih povezav med Kranjsko in Koroško je s tovorništvom v 16. in 17. stoletju (pa najbrž že prej) omogočila dodaten zaslužek in prispevala k blagostanju, ki je v času po končani nevarnosti turških plenjenj in vpadov pustilo sledi na bogati izgradnji kmečkih stavb, ki so do danes ohranjene.

Predelava železa je naslednji tak postranski vir zaslužka, o katerem pa vemo manj: železova ruda je bila že v antiki pomembno bogastvo širšega območja – Železni Kapli, pod katero upravno oblast je Jezersko spadalo do 1918, je ruda celo dala ime, v Jezerski kroniki pa najdemo podatek o nahajališčih tudi na Jezerskem (Goli vrh, Dol) ter seveda v Kokri (Korita), kjer je leta 1775 Fuchs postavil fužine. Predelava železove rude je posredno zaposlovala tudi domače prebivalstvo: medtem ko so bili rudarji in kovaški mojstri tujci, so domačini fužine oskrbovali z ogljem. V tem času se furmanstvo že začne razvijati kot samostojna dejavnost. Po opustitvi fužin pa se je okoli 1840 z razcvetom lesne trgovine razvilo novo prevozništvo: Jezerjani so macesnove hlode in ostale lesne polizdelke vozili najprej vse do Trsta, po prihodu železnice pa do Ljubljane in kasneje do Kranja. V letih med 1840 in 1870 je na Jezerskem zraslo 19 žag, razcvetelo se je gozdarstvo in golcar je bil na Jezerskem eden prvih poklicev, ki je mladim brez zemlje omogočal samostojen vir zaslužka – sečnja in spravilo lesa naj bi okrog 1870 zaposlovalo ca. 150 fantov in mož.

Razvoju turizma na Jezerskem je težko določiti začetek, tako zaradi definicije kot zaradi virov: seveda so popotniki na Jezerskem spali in jedli in kakšne dni ostali že zelo zgodaj (napisi v Jenkovi kasarni so že iz 16. stoletja), saj kraj leži na uporabljani prometni povezavi. A sam fenomen turističnega kraja, kamor prideš za krajše ali daljše obdobje, da si odpočiješ, se sprostiš in preživiš prosti čas, se kot drugje uveljavi z vzponom meščanstva oziroma je vezan na razvedrilo slojev, ki so prosti čas imeli: turizem kot fenomen se začne razvijati šele v 18. stoletju, ko je predvsem privilegij aristokracije, skozi devetnajsto stoletje pa njegov nosilec postaja uveljavljajoči se meščanski razred – taisti, ki je v začetku nosilec razvoja gorništva.

1758-1914

Prvopristopništvo in razvoj turistike

Gore so bile vseskozi tu (vsaj odkar so tu ljudje) in vseskozi so bile življenjski prostor domačinov. Čemu izpostaviti samoumevno? Ker je tako malo ohranjenega o časih, ko so bili oboji preprosto tu in živeli eden z drugim: gorske pašnike so stoletja obiskovali pastirji s čredami ovac visoko pod najvišje vrhove tudi s severne jezerske strani: Spodnje in Zgornje Ravni ter Vadine so bile stalni poletni planinski pašniki, pastirji so čez Mlinarsko sedlo na Pode pod Skuto dostopali do tam pasočih se ovčjih čred. Kot lovci so domačini obredli še dobršen del gorskega sveta, ki je tropu ovac nedostopen, in obvladovali prehode v divjih zatrepih obeh podkočen; dostopnejša karavanška pobočja pa so bila že tako višje stalno poseljena, poleti pa so zaživele planine po sedlih pod najvišjimi vrhovi. Domačini so v hribih iskali rudo, zelišča, drvarili … Vertikalni svet je bil tako tukajšnjim prebivalcem samoumevna vsakdanja izkušnja – šele prvi tujci, ki so s pomočjo lokalnih vodnikov stopali na vrhove okrog doline, pa so pustili o teh svojih izletih pričevanja.

Prvi tak raziskovalec naših gora je bil idrijski zdravnik in botanik Giovanni Antonio Scopoli, ki je med raziskovanjem flore leta 1758 kot prvi dokumentiral pristop na Storžič in leto kasneje na Grintovec, obakrat v spremstvu lokalnih vodnikov. Tudi v naslednjih desetletjih so poročila o visokogorskih turah objavljali naravoslovni raziskovalci: Franc Ksaver Wulfen je bil na Storžiču in Grintovcu (1764), kasneje sta Kamniško-Savinjske Alpe botanično popisovala vsaj še Baltasar Hacquet (1778 in 1784) in Franc Hladnik (1805).

Druga polovica 19. stoletja je čas rojstva modernih športov in gorništva in začetek institucionalizacije: po Evropi so se po ustanovitvi britanskega *Alpin Cluba* leta 1857 povezali v nacionalne zveze tudi v alpskih (Avstrija 1862, Italija in Švica 1863, Nemčija 1869, Francija 1874) in nekaterih drugih deželah (Belgija 1883, Švedska 1885, Norveška 1886) ter naposled tudi na Slovenskem: na našem ozemlju je avstrijsko-nemški *Alpenverein* ustanovil podružnice kmalu po nastanku, leta 1893 pa je bilo v Ljubljani ustanovljeno Slovensko planinsko društvo. Vse od pomladi narodov 1848 je bilo načrtno širjenje nacionalne zavesti močan element večine združenj in planinsko ni bilo izjema: prizadevanje za približevanje krasot gorskega sveta in popularizacijo planinstva in turistike lokalnemu prebivalstvo je bilo eno temeljnih programskih načel novoustanovljenega društva, kakor je bilo tudi z gradnjo slovenskih koč in nadelavo slovenskih poti *"slovenske gore ohranjati slovenske".*

Zoisova zvončica, endemit z jugovzgodnoalpsko razširjenostjo, ki ga je odkril botanik Franc Ksaver Wulfen (Foto Anja Karničar)

V drugi polovici 19. stoletja sta tudi na Jezerskem *turistika*, kakor so takrat rekli gorništvu, ter turizem začela puščati sledi v prostoru: prostočasni obisk gora se je povečal, obnavljale in nadelovale so se poti, v dolini so se ob obstoječih namestitvah začele graditi nove namenske turistične kapacitete in turisti so vsaj čez poletje postajali vsakoletni pojav, odprlo pa se je pravo tekmovanje, kdo bo odnesel naziv prvopristopnika-turista na vrhove nad dolino. Za svoje podvige so seveda potrebovali lokalne vodnike – o njih najbolj izčrpno piše Venci Krč: *"V pozabo tonejo spomini na ljudi, ki so nekdaj hodili tod. Lovci in pastirji Jernik, Mavc, Suhadolnik, Plesnik in drugi so že pred pojavom alpinistike in predno so v Savinjskih Alpah nadelali prve steze brez sodobne plezalne opreme v coklah ali pa bosi prelezli skoraj vse lašte in police, zagate in plati v gorah, ko so zalezovali gamse ali pa iskali zalezle jarce. Če vas kdaj zanese na Kogel pod Skuto, najdete na travnih vesinah ostanke okroglega razpadlega kamnitega stanu, koder so se pasle pred dobrimi sto leti Mlinarjeve trope jarcev z Jezerskega. Hrano so nosili pastirju od Jezera po laštah na sedlo med Malim Grintavcem in Dolgim hrbtom ter po Velikih podeh na Kogel. Od tod je nastalo ime Mlinarjevo oz. Mlinarsko sedlo. Zadnji, ki je za Koglom pasel jarce, je bil Frischaufov vodnik Jernik."*

V Kamniško-Savinjskih Alpah je bil gonilo tega razvoja Johannes Frischauf, graški profesor, ki je med drugim dal pobudo za obnovo steze z Zgornjih Ravni na Mlinarsko sedlo, ki so jo pred tem uporabljali pastirji, postaviti pa je dal tudi koči na oni strani jezerskih gora: Okrešlju in pod Kokrskim sedlom. Zanimiv Kocbekov drobec: *"Po nekod so mu šli domačini na roko z zmernimi cenami, samo na Jezerskem so ga navili, da je moral plačati delavcem po pet kron mezde na dan."* Frischauf je imel veliko vlogo v popularizaciji Kamniško-Savinjskih Alp: ob večih objavljenih spisih je leta 1877 izdal knjigo *Die Sannthaler Alpen*, že dve leti poprej pa so 12. 8. v Kazini na Jezerskem slovesno otvorili *turistovsko* destinacijo Savinjske Alpe in poti z vsemi delegati planinskih društev v naslednjih dneh tudi skupaj prehodili.

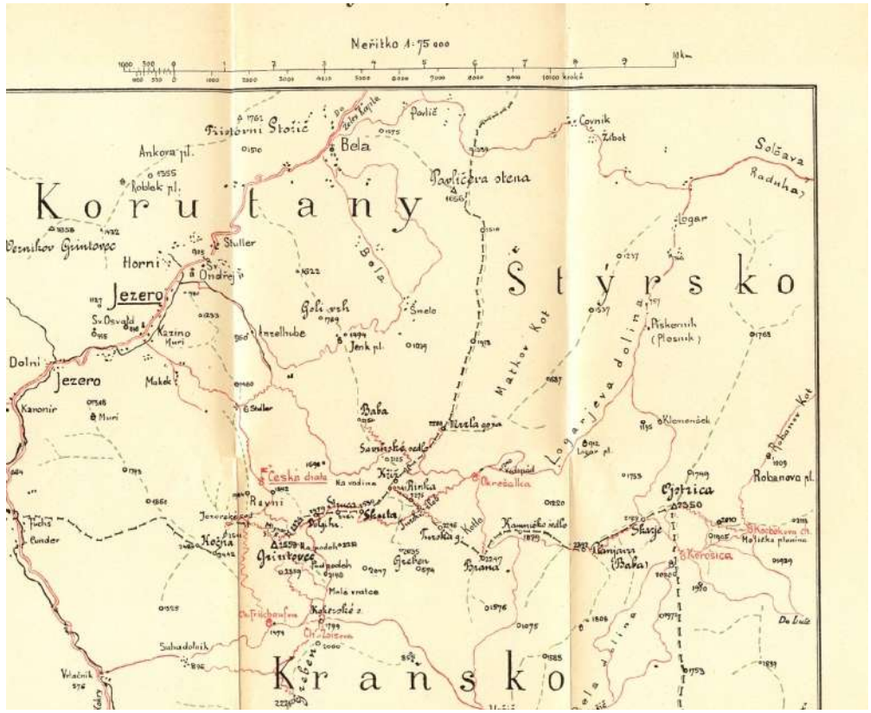

Turistična karta Savinjskih Alp s preloma stoletja

Iz knjige Savinjske Alpe Frana Kocbeka o prvopristopnikih/ prvopristopnicah na vrhove nad Jezerskim

Koroška Baba

Louise in Paula Schütz in vodnik Lovrenc Potočnik: prvi vzpon 21. julija 1886. Od Jezerskega sedla proti severu k Mali Babi. Od tam v kadunjo nizdol, potem gor do zelo očividnih, precej položno ležečih ploč, ki padajo od gorske gmote v dolino. S plezalkami so naglo prišli v zarezah ali razpokah naprej. Pod stenami greš po polici na levo naprej. Na zahodni strani ni bil vstop težak. Nudilo se je lepo, vzpodbudljivo plezanje z različnimi varijantami. Skala je dobra. V 25 minutah od police so dosegli prvi vrh in v 10 minutah drugega. Severnovzhodno je še en vrh. Zato pravijo ljudje tej Babi, da ima tri vrhe (dreigipfelige Baba oder Vellacher Kočna v nemški književnosti). Zgoraj niso našli nobenega sledu turističnega vstopa, zato so zgradili kamenit stolpič (Steinmann).

Križ [Koroška Rinka]

Na spodbudo Frischaufa sta šla dne 13. oktobra 1893 Fr. Kocbek in Janez Piskernik z Okrešlja na Jezersko sedlo in sta plezala po severnih stenah na Križ.

[Kranjska] Rinka

Dne 17. julija 1858 je prišel botanik E. Weiss s kmetom Plesnikom skozi Turski žleb; tam mu je spodrsnilo in je drčal 150 čevljev po snegu nizdol in zopet šel nazaj do vznožja Rinke. Radi pozne ure se je moral vrniti. Prvi turist na Rinki je bil zopet Frischauf. Dne 22. septembra 1874 je šel z Jernikom po Ravenski Kočni na Vadline, Savinjsko sedlo in po Turskem žlebu na Rinko.

Skuta

Domačini, med njimi Primož Suhadolnik, so splezali na Skuto pred l. 1875. in našli trhle ostanke droga, ki je bil postavljen po vojaški meritvi. Prvi turist je A. pl. Pavicz, ki je z lovcem A. Kalanom dne 29. julija 1875 premagal Skuto. Frischauf je imel 22. in 27. sept.

Dolgi hrbet

Ko je šel dne 12. avgusta 1875 Frischauf z Jernikom na Skuto, je prišel v kotlino blizu Mlinarskega sedla, potem je plezal po stenah na vrh Dolgega hrbta (našel drog); nato je šel nekaj časa po istem potu nazaj, potem pa je vzhodno prečil pobočje in došel v grapo med Dolgim hrbtom in Skuto ter nazadnje na Skuto.

Kočna

Frischauf poroča, da je bil stari lovec na divje koze Jernik iz Jezerskega (l. 1877 povedal) v svoji mladosti na vseh vrhih in tudi kmet Suhadolnik je radi lova obiskal Kočno. [...] Frischaufu je delala Kočna velike težkoče. Dne 16. avgusta 1875 ga je spremljal lovec na divje koze Mavec, ki je bil znan kot najboljši plezalec na Kočno. Z veliko težavo in v nevarnosti sta čez polico Lopo dosegla zahodni vrh in odšla na Suhadolnika. Tura se je ponesrečila. Prvi je najvišji vrh Kočne turistično zmagal Frischauf. Dne 5. septembra 1876 je šel s Primožem Suhadolnikom ob 3. uri 15 min zjutraj od Suhadolnika po Grintavčevem potu navzgor, potem pa na levo naprej po zelo nevarnem terenu. Kakor sam trdi, je bil trikrat v smrtni nevarnosti, da bi se ponesrečil. Rešil se je smrti le s tem, ker je poznal skalovje in ostal hladnokrven. Suhadolnik je imponiral Frischaufu pri vožnji na prodišču nizdol. Svojo palico je pustil na vrhu Kočne za signal. Med vožnjo po prodišču brez palice si je med potom nadeval pipo in jo prižgal, ne da bi zgubil smer pota in hitrost vožnje.

Čehi in postavitev Češke koče

Ena pomembnejših skupin novih gostov so postali Čehi, ki so letovali na Jezerskem in v Beli: naše gore so se jim posebej priljubile in ko so po ustanovitvi Češke podružnice SPD 1897 iskali lokacijo za postavitev svoje planinske koče, jim je Občina Jezersko prišla naproti in skupaj so se odločili, da novo kočo postavijo na Spodnjih Ravneh pod Grintovcem na mestu stare Koprivnikove pastirske bajte. Kapital in načrti (arhitekt dr. Podhajsky) so prišli iz Prage, zemljo za gradnjo je odstopila občina, gradbena dela je vodil nadučitelj Franc Kocbek in pičla tri leta kasneje je koča že sprejemala obiskovalce. Slovesna otvoritev je bila 26. julija 1900: *"250 turistov, med njimi 70 Čehov, se je udeležilo te slovesnosti,"* 60 let kasneje piše Venci Krč. *"Blagoslovitev je vodil triglavski župnik Jakob Aljaž, navzoč je bil tudi ljubljanski župan dr. Hribar, [...] češke gospe pa so pogostile navzoče s plzenskim pivom in narezkom."*

Čehi so obnovili tudi Frischaufovo pot na Grintovec ter dali v delo večino ostalih poti v Ravenski kočni – razen Slovenske poti na Vadine, ki jo je nadelalo Slovensko planinsko društvo. Za velik del trasiranja in nadelave poti so Čehi najeli Lovrenca Potočnika, gorskega vodnika iz Solčave: njegov pečat še danes nosijo pot s Štularjeve planine do Češke koče, od koče skozi Malo Žrelo, Žrelo in na Jezersko sedlo, z Jezerskega sedla do vrha Babe in navzdol do Jenkove planine ter z Jezerskega sedla na Koroško Rinko. V Pragi je bil 1899 objavljen vodič Savinske Alpy. Vsa ta prizadevanja so na široko odprla vrata osvajanju Kamniško-Savinjskih Alp s severne – jezerske – strani.

Priprava temeljev za Češko kočo

Češka podružnica SPD je v času delovanja izdajala glasilo *Alpsky vestnik*

Jernej Krč: prvi oskrbnik Češke koče je leta 1906 postal tudi prvi državno izprašani jezerski gorski vodnik.

In Frischaufov zapis o jezerskih vodnikih? V svojih spominih zapiše o Kočni: *"Kot vodnika lahko uporabimo oba lovca na gamse, Jernika in Mavca. Strmim, kako pozna Jernik Savinjske Alpe. V vsem gorskem sklopu je malokatera poklina, ki je še ni prelezel; vse življenje (sedaj je star 67 let) je prebil deloma kot lovec, deloma kot ovčar v najvišjih gorskih predelih ... Za drugega spremljevalca lahko priporočim Mavca. Sam pravi o sebi, da je 'najboljši plezalec' daleč naokoli. Kajti če pri kateremkoli lovu na gamse pade plen v nepristopen kraj, kamor navadni plezalci ne morejo, tedaj mora 69-letni, toda še vedno krepki in okretni Mavec ponj. Imel sem priliko opazovati in občudovati njegovo sigurnost pri plezanju. Pri tem se ne loti bika pri rogeh, kot ima navado Jernik, ampak si najprej ogleda težave, potem šele začne z napadom."*

Pred prvo svetovno vojno so bile preplezane tudi že prve alpinistične smeri, nekaj od preplezanega se nam je do danes ohranilo: leta 1893 sta vodnik Janez Piskernik in Fran Kocbek plezala na območju severnega grebena na Koroško Rinko, dve leti kasneje pa sta Čeha Hlava in Čermak prečila po zgornji gredini v Dolgem hrbtu ter na koncu gredine nadaljevala čez stopnje do grebena nekaj pod vrhom Dolgega hrbta. 1906 je naveza Saar-Satler preplezala Grapo v Skuti ter leto kasneje še Centralno smer v Babi ter smer Saar-Satler v zgornjem delu S stene Grintovca. Septembra 1907 je naveza Arbeiter-Greenitz-Weitzenbeck najprej preplezala Vzhodno smer v Dolgem hrbtu, naslednji dan pa še SZ greben Koroške Rinke ter grebensko prečenje Rinka-Skuta. Leta 1911 sta bili preplezani zadnji prvenstveni smeri v času Avstroogrske: Klodvik Tschada je v sestopu preplezal žleb Palavičini v Jezerski Kočni in sestop nadaljeval po Polnovi dolini, naveza Kovač-Michler pa je preplezala SZ greben Kokrske Kočne. Leta 1913 se je pri plezanju grebena med Rinko in Skuto smrtno ponesrečil dijak Janko Petrič, ki so ga našli v razpoki Ledenika pod Skuto: iskanju in reševanju so se pridružili tudi jezerski vodniki, Čehi pa so organizirali pogreb na jezerskem pokopališču.

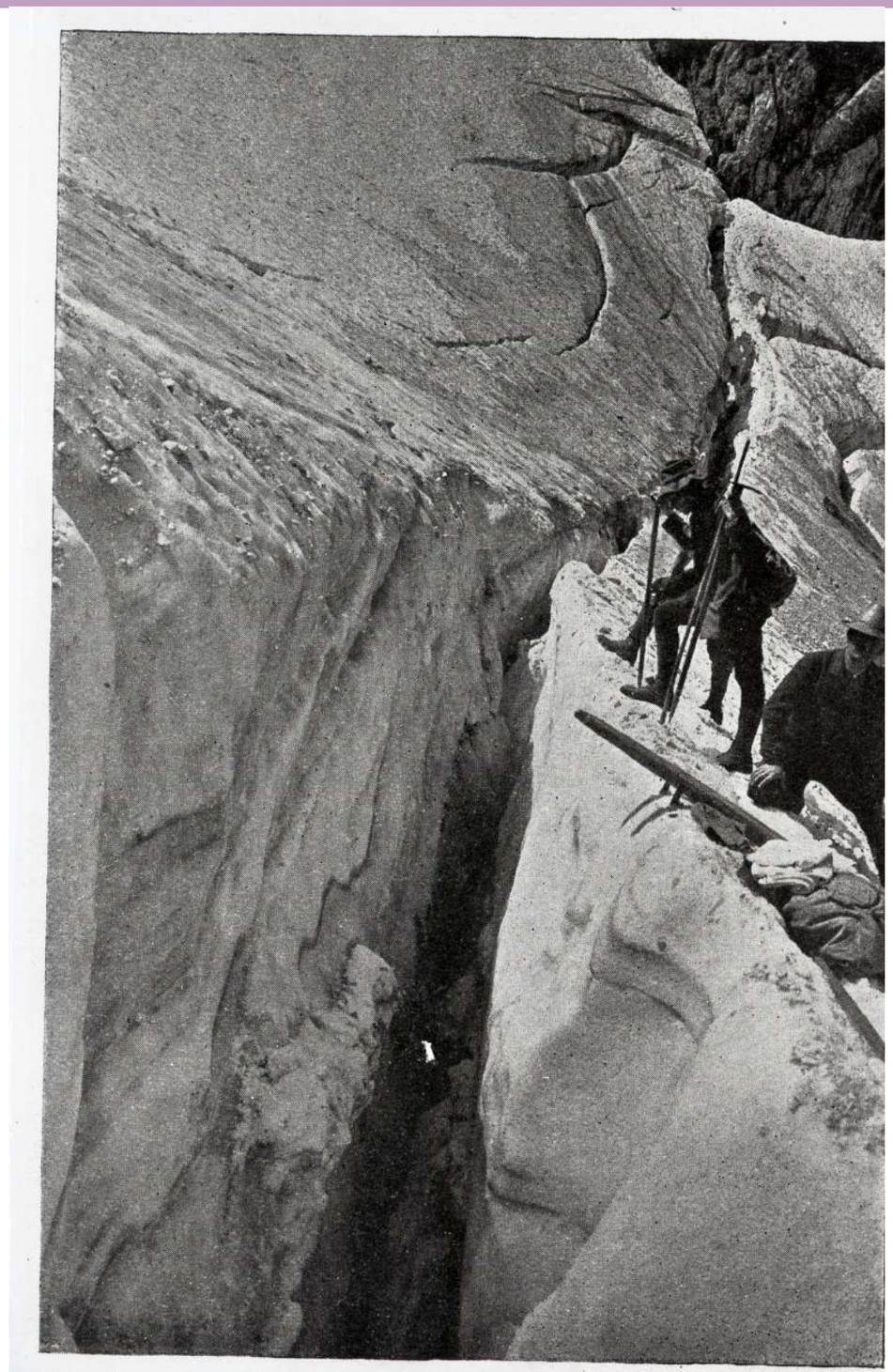

Jos. Kunaver: Reševalna ekspedicija na ledeniku pod Skuto
Iz Planinskega vestnika 1913
(Prvi iz desne:oskrbnik Jernej Krč)

1914–1945

Prva svetovna vojna je Čehom prekrižala načrte za gradnjo še ene koče na Jezerskem sedlu in seveda močno posegla v hribovski vsakdan. Kamniško-Savinjske Alpe sicer niso bile zaprte za planinstvo in turizem, kot so bile Julijske Alpe, vendar sta obe dejavnosti vseeno povsem zastali: moški v veliki meri na frontah, pomanjkanje in lakota, epidemija. Še daljnosežnejše posledice kot vojna sama je imelo rojstvo novih meja: grebeni in vrhovi od Pečovnika na zahodu do Jezerskega sedla na vzhodu so po sklenitvi saintgermainske mirovne pogodbe začeli razmejevati Kraljevino SHS od Avstrije. Čehi so bili zaradi prepovedi članstva v tujih organizacijah prisiljeni razpustiti Češko podružnico SPD in Češka koča je prešla v roke Osrednjega društva v Ljubljani.

Koča je bila med vojno močno poškodovana in izropana: SPD jo je obnovilo in nadomestilo opremo, popravilo pa je tudi poti. Na poti med Malim Žrelom in Žrelom so 1921 skozi skalo razstrelili nov hodnik – in neuspešno, kot to počnemo tudi stoletje kasneje, skušali najti alternativo poti skozi Žrelo. V medvojnem obdobju se je zvrstilo več oskrbnic in oskrbnikov: v dvajsetih letih sta oskrbovanje prevzela Minka Krč in Janez Povšnar, od leta 1930 do 1940 pa sta jo oskrbovala Pia in Anton Starc. Anton je nadelal tudi novo pot s Kačjega roba do koče in stara nad njo se je potem počasi opuščala. Sin Maks se takole spominja očetovega pripovedovanja: *“Ne da bi veliko razmišljal, je vzel iz drvarnice sekiro, ročno žago, kramp, lopato in težko kladivo in se lotil dela. [...] Nad prepadom je moral iskati med skalami najlažjo pot, v razraščenem ruševju žagati in sekati borove veje, za prečkanje skalnih robov je moral poiskati varno pot in jo zavarovati s klini in jekleno žico. Kjer ni bilo druge rešitve, je naredil lesene lestve in v živo skalo vsekal več kot štirideset stopnic. Tako je prišel do gozdne meje. od tu do prevala nad Štularjevo planino je moral kopati stezo v strmo pobočje, za prečkanje grap pa je moral narediti lesene mostičke.”*

Češka koča tik pred izbruhom vojne, avgusta 1941 (v črtastih oblekah Tončka in Justina Kaštrun)

Ludvik Virnik s člani TK Skala na vrhu Skute avgusta ‘41

Medvojno obdobje je prineslo razcvet jezerskega turizma, kar se odraža tudi v eksploziji gradnje vil s turističnimi sobami: pri Krču (trgovina 1935, sobe 1937), vila Kočna (1935), vila Mila (1936), Korotan (zgornji nadstropji s sobami in gostilno 1936), vila Zora (1937), vila Planinka (1938). Leta 1933 je bilo ustanovljeno turistično društvo, da bi skrbelo za hitrejši turistični razvoj. Turizem je dajal zaslužek precej večjemu krogu kot le lastnikom gostiln in penzionov: v tistem obdobju so na Jezerskem delovali (tudi zaradi turizma) frizer, pekovka, gorski vodniki, slaščičar, več dela so imeli čevljarji, šivilje in krojači in mizarji, delo so imele sobarice in perice, delovalo je 10 gostiln in penzionov, turistično društvo pa je pred drugo svetovno vojno oddajalo 520 postelj.

“Spomin, ko sem bila prvič na Kokerškem Grintavcu, 15. 7. 1940”, je na zadnjo stran napisala Majda Žagar.

Rojstvo jezerskega smučanja

Razcveti se tudi društveno življenje: že leto pred ustanovitvijo turističnega društva, 1932, je bil ustanovljen Smučarski klub Jezersko. Po prvi svetovni vojni so Jezerjani iz vojske namreč prinesli prve smuči in smučanje je ob sankanju, ki je bilo na Jezerskem že pred vojno množični zimski šport, hitro pridobivalo navdušence. Že leta 1930 so na Jezersko povabili Rudolfa Badjuro, začetnika sodobnega slovenskega smučanja, da je za domačine priredil smučarski tečaj, po prihodu župnika Vinka Gostiše leta 1932 pa so bile razmere zrele za prvo jezersko registrirano športno organizacijo. Takoj po ustanovitvi kluba je Hanzi Sajc opravil učiteljski tečaj in tedensko učil domačo mladino telemark zavoja, klub pa je organiziral tudi vrsto tekaških tekem, ki so zahtevale dobro obvladovanje raznovrstnih terenov. Tako so tekli od Kazine mimo Makeka do Štularjeve planine in čez Anclovo nazaj do Štularja, ali pa na maratonski trasi od Mlinarjeve kovačnice do hlevca pod Makekovo kočno, nazaj čez Požar in čez Kogle, naprej do Anclovega in Kopišča ter nazaj čez občinski travnik do Anka in potem do Strnca, kjer je bil cilj; našel se je tudi kak smuk kot tisti iz Žrela do dna Podnov. Osvojitev tega novega načina gibanja v gorskem svetu je pustila daljnosežne posledice na prioritete jezerskega gorništva in omogočila, da je na prelomu tisočletja jezerski alpinizem dosegel sam svetovni vrh.

“Jezerski učitelj Ferdo Majnik je odkril vsaka visoka proletna smučišča in nanje popeljal skupine naših smučarjev,” piše na zadnji strani

S smučmi vse do vrhov (Ludvik s Skalaši)

Ljubo Grabnar - Vrhan nad Češko kočo

Alpinizem med vojnama

Življenje se je po prvi svetovni vojni hitro vrnilo tudi v stene: ob ponovitvah že preplezanega so v prvih povojnih letih prvenstvene smeri večinoma preplezali še tujci. Tako je že leta 1921 naveza Dadier-Dadier-Müller-Rundgaldier preplezala SZ greben Kranjske Rinke, naveza Müller-Rünicke pa S steber Skute. Leta 1929 je bila v jezerskih stenah prvič naveza Fritsch-Lindenbach: preplezala sta Vzhodno smer v Štruci in Zahodno smer v Dolgem hrbtu, leto kasneje pa še Zahodno v Štruci in smer Fritsch-Lindenbach v Dolški škrbini. Leta 1930 je naveza Fuchs-Krapfel v sestopu preplezala Fuchsovo smer v Dolški škrbini. Fritsch je v navezi s Peterko istega leta preplezal še smer V-V in Nemško, obe v Grintovcu, leta 1932 pa še Nemško smer v Dolgem hrbtu. V dvajsetih je tudi slovenski alpinizem dozorel in dosegel nivo ostalih alpskih držav: težišče alpinističnih prizadevanj so sicer bile Julijske Alpe, so pa preplezali nekaj smeri tudi v Grintovcih. Tako je Volkar leta 1924 preplezal Volkarjevo smer nad Ledenikom pod Skuto, leta 1929 pa Gregorin S greben in Gregorinovo smer, oboje v Koroški Rinki. V naslednjih dveh letih je naveza Iglič-Verbič preplezala Smer skozi okno in Smer Iglič-Verbič v Kranjski Rinki.

V dvajsetih sta vodnika Viktor Krč in Voranc Potočnik preplezala Grapo v Babi in otvorila plodno obdobje lokalnih plezalcev, ki so potem v tridesetih preplezali daleč največ prvenstvenih v jezerskih stenah, plezali pa so tudi pozimi. Najbolj dejavni v plezanju novih smeri so bili vodnik Jernej Krč, Nande Majnik in učitelj Ivan Serajnik, v stenah in smučinah pa so bili aktivni še Ferdo Majnik, Vinko Tepina - Cene in Ljubo Grabnar. Naveza Majnik-Krč-Serajnik-Starc je leta 1932 preplezala Raz desnega stebra v Skuti, Krč s soplezalcem pa leta 1934 Smer ob kaminih v Grintovcu. Leta 1936 so bile preplezane smeri Krč-Majnik v Mali Babi, Grapa med Skuto in Štruco (Krč), Kombinacija Vzhodne in Zahodne smeri v Štruci (Krč, Tepina), leta 1937 SZ raz v Babi (Krč), Prečenje S in SZ stene v Dolgem hrbtu (Krč s soplezalcem), Prečenje S in SZ stene v Grintovcu (Krč, Serajnik), Diagonala v Dolški Škrbini (Krč s soplezalcem) in leta 1938 Majnikova v Mali Babi. Leta 1939 sta bili preplezali zadnji prvenstveni smeri medvojnega obdobja: Majnik in Serajnik sta preplezala Jezersko v Grintovcu, Krč in Volc pa Direktno izza Kupa v Kočni, *"katero odlikuje izredna krušljivost in je bila do danes [1988] le enkrat ponovljena."* Razvijal se je tudi zimski alpinizem: 1938 sta npr. Volc in Krč pozimi preplezala S greben Babe v vzponu in sestopu ter poskusila z zimsko ponovitvijo SZ grebena Kočne. V tridesetih je reševalna skupina na Jezerskem delovala pod vodstvom Vinka Tepine - Ceneta: najbolj aktivni so bili ob in po nesreči Tilde Kohl iz Zagreba, ki jo je ubil skalni podor v steni Mlinarskega sedla, ob tem pa poškodoval tudi njene sopotnike, tri težje in tri lažje.

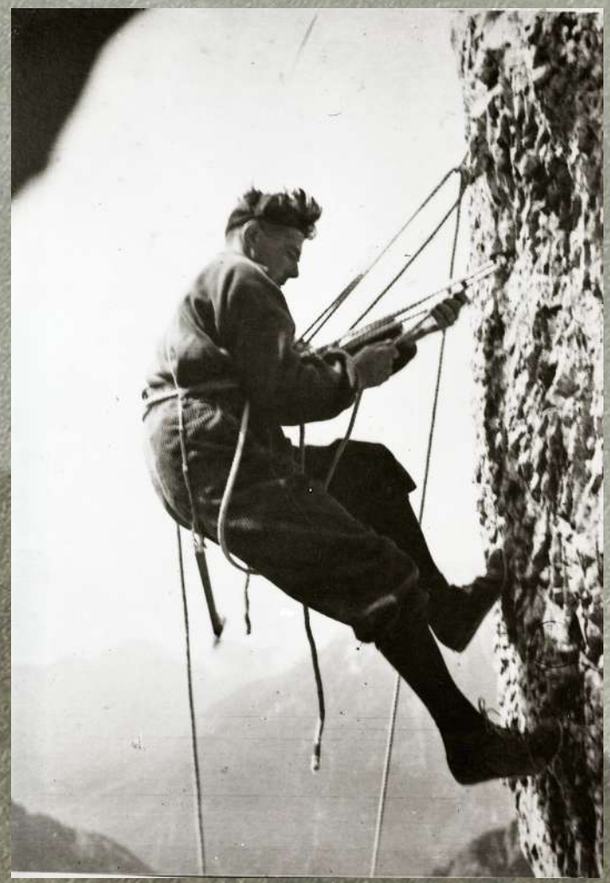

Alpinistična tehnika v tridesetih (Viktor Krč)

Majnik, Šinkovec, Ofner in Grabnar med vojno proti Zgornjim Ravnem (binkošti '42)

Druga svetovna vojna je spet prekinila gorniške, športne in turistične dejavnosti, nova družbena ureditev po vojni pa pomembno zaznamovala njihov nadaljnji razvoj. Vojna je kot drugod zarezala tudi skozi jezersko dolino: nemška okupacija, prisilno izseljevanje in rekrutacija v nemško vojsko, razdelitev družbe med partizane in domobrance, desetine padlih tako med vojno na domačih tleh in na ruski fronti kot po vojni v kočevskih breznih in zaporih. Zasluga predvsem tedanjega jezerskega župana Vinka Tepine pa je, da je bilo Jezerskemu prizanešeno s požiganjem domačij in poboji talcev.
Planinska dejavnost je takoj po vojni spet zaživela: Češka koča je v nasprotju s planinskimi postojankami drugod po Sloveniji, ki so bile po večini vsaj izropane, če ne požgane do tal, nepoškodovana preživela vojna leta. Glavne zasluge za to gredo oskrbniku Vinku Tepini, ki je ob začetku vojne poskrbel za izpraznitev koče in hrambo inventarja. Po koncu vojne je koča prešla v upravljanje PD Kranj. Več škode je bilo na poteh, ki so bile med vojno seveda nevzdrževane, in vloženega je bilo veliko dela, da so jih v par letih spet vrnili v dobro stanje – tiste poti vsaj, kjer je bilo gibanje dovoljeno. Meja je namreč v povojnem obdobju postala veliko bolj neprehodna, vojaška in policijska prisotnost sta se zelo okrepili, gibanje je bilo v širokem obmejnem pasu zelo omejeno in nadzorovano, povezava prek Jezerskega in Savinjskega sedla na Okrešelj pa povsem zaprta.

1945–1969

PAD Jezersko

Povojni razmah družbenega in društvenega življenja tudi na Jezerskem je končno prinesel tudi formalno izoblikovanje jezerskega gorniškega življenja. Že na povojni ustanovni seji PD Kranj leta 1946 je bilo udeleženih 41 Jezerjanov in Jezerjank kot članov Aktiva PD Kranj na Jezerskem. Reformirana je bila tudi jezerska reševalna skupina še vedno pod vodstvom Vinka Tepine: Peter Povšnar, Franc Sušnik, Franc Štirn, Josip Tepina. Že naslednje leto se je reševalna skupina začela širiti (pristopijo Tone Ekar, Marjan Murovec, Ludvik Virnik, Andrej Volc ...), pri Fizkulturnem društvu Jezersko je '47 ustanovljena planinska sekcija, leto kasneje pa je bilo ustanovljeno samostojno Planinsko in alpinistično društvo Jezersko.
Ustanovna seja Planinskega in alpinističnega društva Jezersko je bila 29. 11. 1948: združevala je preživele

Pretežni del UO PAD Jezersko pred Češko kočo. Sedijo (od leve proti desni): Matjaž Murovec, Franc Štirn, n, n; čepijo: Anton Ekar, n, Andrej Volc, n, Ludvik Virnik; stojijo: Pavle Kemperle, Franc Šenk (Skal'n), n, Franc Zadnikar (Klar'n), n, Anton Žagar; zadaj Franc Zadnikar (avtor Marjan Murovec)

Tajnica in blagajničarka na Velikem vrhu: Anica Šinkovec in Anica Anko (od desne proti levi)

Prvo vodstvo PAD Jezersko:
Anton Ekar, predsednik
Franc Štirn, podpredsednik
Anica Šinkovec, tajnica
Anica Anko, blagajničarka
Andrej Karničar, gospodar
Franc Šenk, propaganda
Pavle Kemperle, načelnik AO
Venci Parte, markacist
Ludvik Virnik, delegat
Odborniki: Franc Karničar, Zofka Mehle,
Marjan Murovec, Peter Prešeren,
Milan Skuber, Franc Zadnikar.

akterje medvojnega obdobja z novo generacijo. Soustanovitelja PD Jezersko sta tako bila dolgoletni oskrbnik Češke koče in gorski reševalec Vinko Tepina - Cene ter Ludvik Virnik, v medvojnem obdobju aktivni član Savinjske podružnice Turistovskega kluba Skala: Cene je svoje delo predal prihajajočemu rodu, Ludvik pa je kot delegat prevzel skrb za zgledno sodelovanje s Planinsko zvezo Slovenije. Prvi predsednik društva je postal Anton Ekar, gozdar in povojni predsednik Ljudskega odbora Jezersko, tudi gorski reševalec in prvi jezerski alpinist, ki je preplezal Steno (v navezi s Pavlom Kemperletom). Z Marjanom Murovcem sta po vojni na Vratcih zasadila planike, ki tam cvetijo še danes.

Veter v krila dolgoletne jezerske želje po ustanovitvi lastnega društva je bil prihod Pavla Kemperleta na Jezersko: eden vidnejših tedanjih slovenskih alpinistov in dolgoletni gorski reševalec, ki je tista leta na Jezerskem služboval kot logar, je po ustanovitvi društva postal prvi načelnik alpinističnega odseka in prevzel vodenje gorske reševalne službe – oboje je odlično delovalo do njegove premestitve v Kamnik 1951, potem pa drastično upadlo. Kemperle je bil skupaj z Ekarjem tudi del delegacije, ki se je s PZS in PD Kranj dogovarjala o izročitvi Češke koče v upravljanje novonastali jezerski organizaciji. PAD Jezersko je kočo dobilo v upravljanje štiri mesece po ustanovitvi, 1. aprila 1949.

V zapisnikih društva iz prvih let je razvidno, da je alpinizem ob gospodarski dejavnosti igral bistveno vlogo: to priča že samo ime v prvem letu, PAD Jezersko. V tem času so domači plezalci preplezali tudi dve prvenstveni smeri: par dni po osamosvojitvi, decembra 1948, Severni greben Kočne, avgusta 1950 pa smer Kemperle-Murovec v Dolgem hrbtu, do danes najdaljšo smer v naših gorah. Planinsko društvo se ob začetkih ubada s pridobivanjem osebne in skupne planinske in alpinistične opreme, lobiranjem za reševalno opremo, organizacijo prireditev za povečanje finančnih sredstev, potrebnih za delovanje društva, pa seveda s prevzemom Češke koče v prvih mesecih delovanja in potem v nadaljevanju z njenim oskrbovanjem.

Poudarki prvih zapisnikov sej AO in PD

AO, 7. 12. 1948: "Ker AO s svojimi 7 pripravniki in 1 članom stoji popolnoma brez vsake tehnične opreme in to tik pred zimsko plezalno sezono [.] se stanje sporoči PZS v Ljubljani ter isto zaprosi za nujno nakazilo sledeče opreme:

Cepinov	kom.	5
Dereze z jermeni		5
Vrvi		2
Klini pokončni		150
Klini prečni		150
Klini specialni		100
Vetrne nepremočljive bluze		7
Rokavice		7
Nogavice dolge volnene		7
Očala za sneg	7	
Kladiva		
Ovijače		7
		7"

AO, 7. 1. 1949: "Navzoči: tov. Kemperle, Šinkovec Izidor, Košir Nace, Parte Venci, Ekar Tone, Štern Franc, Karničar Andrej. Opravičeno odsotna Skuber Milan, Murovec Marjan. [.] Ad 2, Referat tov. Šinkovca o vzponu čez severni greben Kočne: tov. Šinkovec Izidor poda izčrpno poročilo o obeh vzponih čez severni greben Kočne. Prvi naskok je izvedla 21. 11. '48 naveza Kemperle-Šinkovec-Košir, katera pa je morala zaradi nezadostne opreme nezmožna bivakirati eno noč v steni sestopiti na Zgornje Ravni. Druga naveza Kemperle-Šinkovec je 5. 12. '48 greben zmagala."

AO, 8. 3. '49: "Ad 3 tov. načelnik poda poročilo s sestanka načelnikov AO-jev. Seznani nas s smernicami za bodoče delo predvsem glede zahtevanih predavanj in zveznega visokoalpskega tečaja, ki se bo vršil predvidoma sredi aprila. Tov. tajnica prečita seznam predpisanih predavanj. Vsak pripravnik se zaveže, da prevzame zaenkrat po 1 predavanje, za predavanja politične vsebine, ki jih naši alpinci niso zmožni prevzeti, pa bomo povabili kakega člana KP."

AO, 17. 5. '49: Postaja GRS dobi od baze Kranj 1 reševalno vrečo, 1 drog, juto za nosila, 3 svetilke

AO, 28. 6. '49: Plezalni tečaj, ki je bil prvič zaradi splošnega gozdno udarniškega dela odpovedan, se je začel 18. 6. ob udeležbi vseh domačih alpinistov in pripravnikov AO Preddvor. Tečaj se je vršil deloma v Kočni in Grintovcu, deloma na kamniški strani okrog Kamniškega sedla. Vodil ga je načelnik tov. Kemperle. Druga polovica tečaja se je vršila 25. in 26. junija.

AO, 15. 11. '49: "Navzoči: tov. Kemperle, Murovec, Karničar Andrej in Franc, Kaštrun Poldi in Joža, Justin Franc in Marija, Gartner Jaka, Ekar Tone, Tonejec Franci, Rebolj Jurij, Zadnikar Anica.
Tov. predsednik pozdravi vse navzoče nove tovariše, ki so danes prvič obiskali sestanek, in jih poziva, naj se z vsem navdušenjem posvetijo ideji planinstva in alpinistike in naj pokažejo tudi vsem drugim društvom, kaj zmoremo v alpinistiki."

PD, 20. 8. '49: "Ker se nahaja v našem letoviškem kraju veliko ljudi, ki nimajo pojma o plezariji in alpinistiki, bi jim v tej priliki [planinski teden] domači alpinisti pokazali umetnost današnje vrhunske plezarije."

PD, 4. 4. '50: "Tov. Dušan (miličnik) apelira na vse člane odbora, naj tudi oni najstrožje nastopijo proti uničevanju planinske flore. Nadalje jih opozori, naj že v dolini namestijo na primerno mesto napis, da je prepovedano nositi v hribe foto - aparate, da ne bi prišlo potem do nepotrebnih aretiranj."

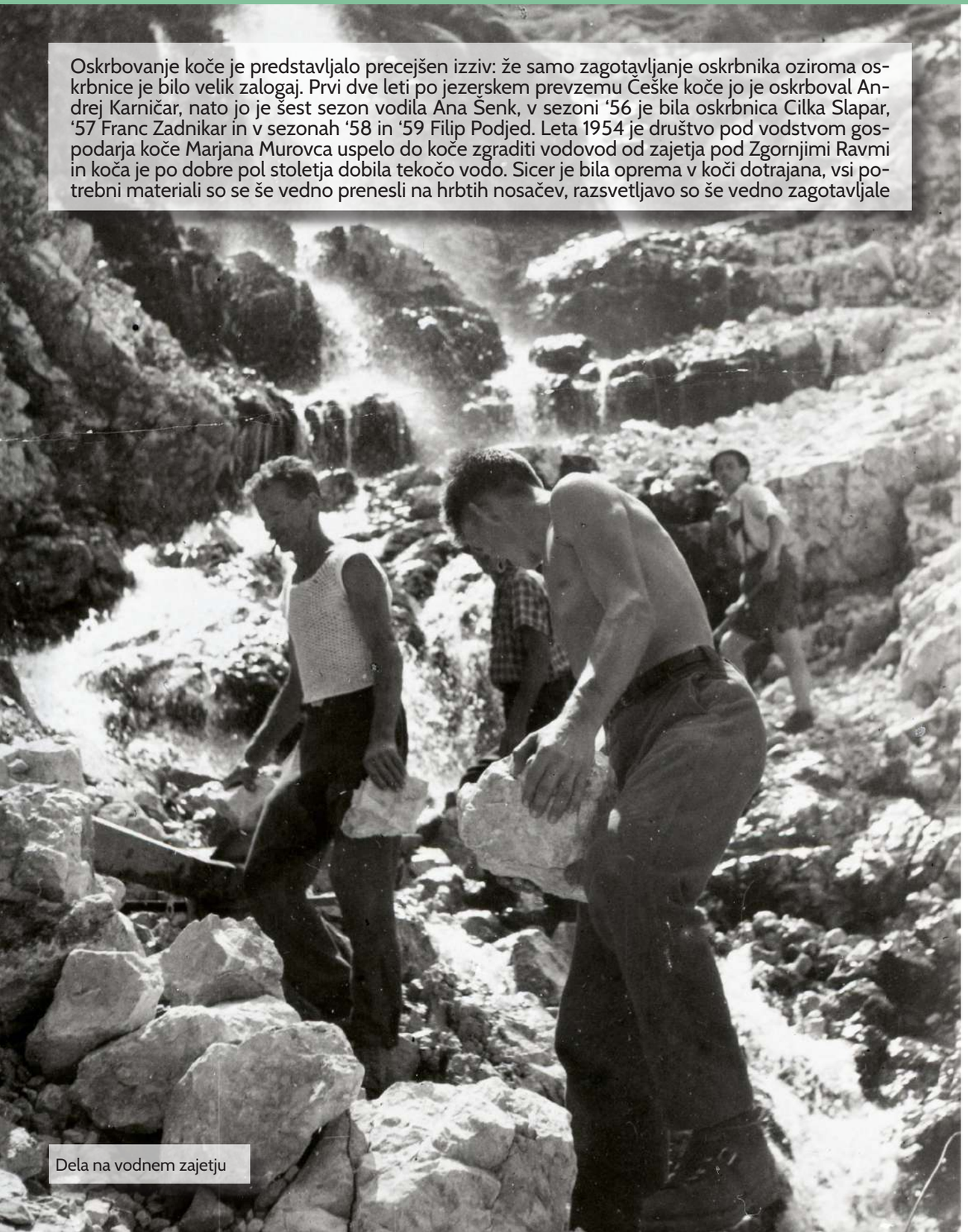

Oskrbovanje koče je predstavljalo precejšen izziv: že samo zagotavljanje oskrbnika oziroma oskrbnice je bilo velik zalogaj. Prvi dve leti po jezerskem prevzemu Češke koče jo je oskrboval Andrej Karničar, nato jo je šest sezon vodila Ana Šenk, v sezoni ‘56 je bila oskrbnica Cilka Slapar, ‘57 Franc Zadnikar in v sezonah ‘58 in ‘59 Filip Podjed. Leta 1954 je društvo pod vodstvom gospodarja koče Marjana Murovca uspelo do koče zgraditi vodovod od zajetja pod Zgornjimi Ravmi in koča je po dobre pol stoletja dobila tekočo vodo. Sicer je bila oprema v koči dotrajana, vsi potrebni materiali so se še vedno prenesli na hrbtih nosačev, razsvetljavo so še vedno zagotavljale petrolejke – obisk pa je bil vedno večji. Iz leta v leto se je večal delež gostov, ki so izkoristili dolgo snežno sezono nad kočo in na Zgornjih Ravneh za smučarske priprave in tekmovanja, nad kočo so spomladi tuji klubi celo organizirali sankaška tekmovanja. Leta 1959 je koča dobila nov šank, pomivalno korito, predelale so se vse žimnice in popravil dimnik, predvsem pa so naredili novih 20 skupnih ležišč: ves les so na ramah do koče prostovoljno znosili člani in pionirji (vir jih omenja 89), pohištvo pa je mizar Jaka Zaplotnik izdelal na kraju samem. Leta 1960 je oskrbovanje Češke koče spet prevzel Andrej Karničar z ženo Anico in ostal oskrbnik tri desetletja in pol.

Člani društva so skrbeli tudi za vse poti, levji delež je v tem času opravil vodja markacistov Venci Parte. Leta 1961 se je na novo markirala pot na Veliki vrh: upravni odbor društva si je konec petdesetih prizadeval postaviti planinsko kočo na Mlinarjevem sedlu, ki bi služila kot izletniška točka manj gorništva veščim turistom na Jezerskem, a kljub že posekanemu lesu za izgradnjo koče realizacije ni bilo. Julija 1962 so obmejne oblasti ponovno dovolile prehod čez Savinjsko sedlo in že v avgustu je bila pot spet obnovljena.

Društvo se je zavedalo nujnosti planinske vzgoje mladega rodu, a je bila izvedba zelo odvisna od entuziazma in časa posameznikov: sredi petdesetih tako beremo o sezonah z več organiziranimi večdnevnimi turami v Julijske Alpe ter enodnevnimi pohodi v domače gore, konec desetletja in v začetku šestdesetih pa je dejavnost močno upadla in je glavna aktivnost mladih pomoč pri prenosu drv in materiala v kočo – vseskozi pa delo z mladimi zaznamuje tesno sodelovanje s Smučarskim klubom Jezersko. Težavam navkljub je bilo pionirjev in mladincev leta 1960 več kot odraslih članov, 108 prvih in 101 drugih: obe številki pa govorita tudi o množičnosti, ki jo je planinstvo v tistih letih dosegalo na Jezerskem, članstvo je obsegalo tretjino celotne populacije.

Dela na vodnem zajetju

Šestdesetletnica Češke koče: med udeleženci oskrbnik Andrej (spodaj levo) in Aljančičeva Mici, kuharica (v karirasti srajci)

Leta 1967 je bila pri planinskem društvu ustanovljena Gorska straža, ki je skrbela za izobraževanje domačinov in obiskovalcev o lepotah in varstvu narave ter spodbujanju odgovornega obiskovanja gora. *"20 naših članov in mladincev si je pripelo znake z lepim encijanovim cvetom in se tako prostovoljno postavilo v poslanstvo čuvarjev naših naravnih lepot,"* je v poročilu zapisal načelnik GS Andrej Karničar.

Alpinistična dejavnost članov društva je po Kemperletovem odhodu usahnila, pa tudi sicer je bilo v petdesetih malo dogajanja v stenah nad dolino in oba prvenstvena vzpona sta zabeležena leta 1957: Kamenjev in Potrč sta aprila registrirala prvi sestop po ozebniku med Koroško in Kranjsko Rinko, septembra pa so Grilc, Lisec in Žvokelj preplezali Grintovčev steber in s tem otvorili obdobje nastanka smeri, ki so klasike še danes. Junija 1960 sta Kamničana Škarja in Pišler po ozebniku med Štruco in Trikotom preplezala Spominsko smer Saše Kamenjeva, dva meseca kasneje pa čez sredino Trikota potegnila istoimensko smer, ki je z oceno VI (A1) postala prva šestica v jezerskih gorah in prva v vrsti zelo zahtevnih tehničnih vzponov. Štiri leta kasneje sta Škarja in Šimenc prav tako v Trikotu splezala Smer Šimenc-Škarja. Drugo polovico šestdesetih je bila v gorah nad Jezerskim zelo dejavna kranjska naveza Ekar-Jamnik: oktobra 1966 sta preplezala Zajedo Ekar-Jamnik v Dolški Škrbini, leto kasneje sta z Jakličem preplezala Jubilejno v Dolgem hrbtu in sama Spominsko smer Križnar-Škerl, 1968 pa smeri Ekar-Jamnik v Kranjski Rinki in Skuti. Ob tem so bile preplezane še Centralna v Dolški Škrbini (7/1960, Debelak-Pretnar), Smer na stebrom (3/1967, Kalan-Žvokelj), Smer ob zajedi v Kranjski Rinki (6/1968, Berljak-Taler), Direktna v Dolški Škrbini (7/1968, Bešter-Markič), Gunceljska (8/1969, Grošelj-Šerjak) in Kaminska (8/1969, Grošelj-Šerjak-Kranjc-Tepina) v Dolgem hrbtu, Dopustniška v Dolški Škrbini (8/1969, Bešter-Markič) ter Zgrešena v Grintovcu (9/1969, Zaplotnik-Perčič).

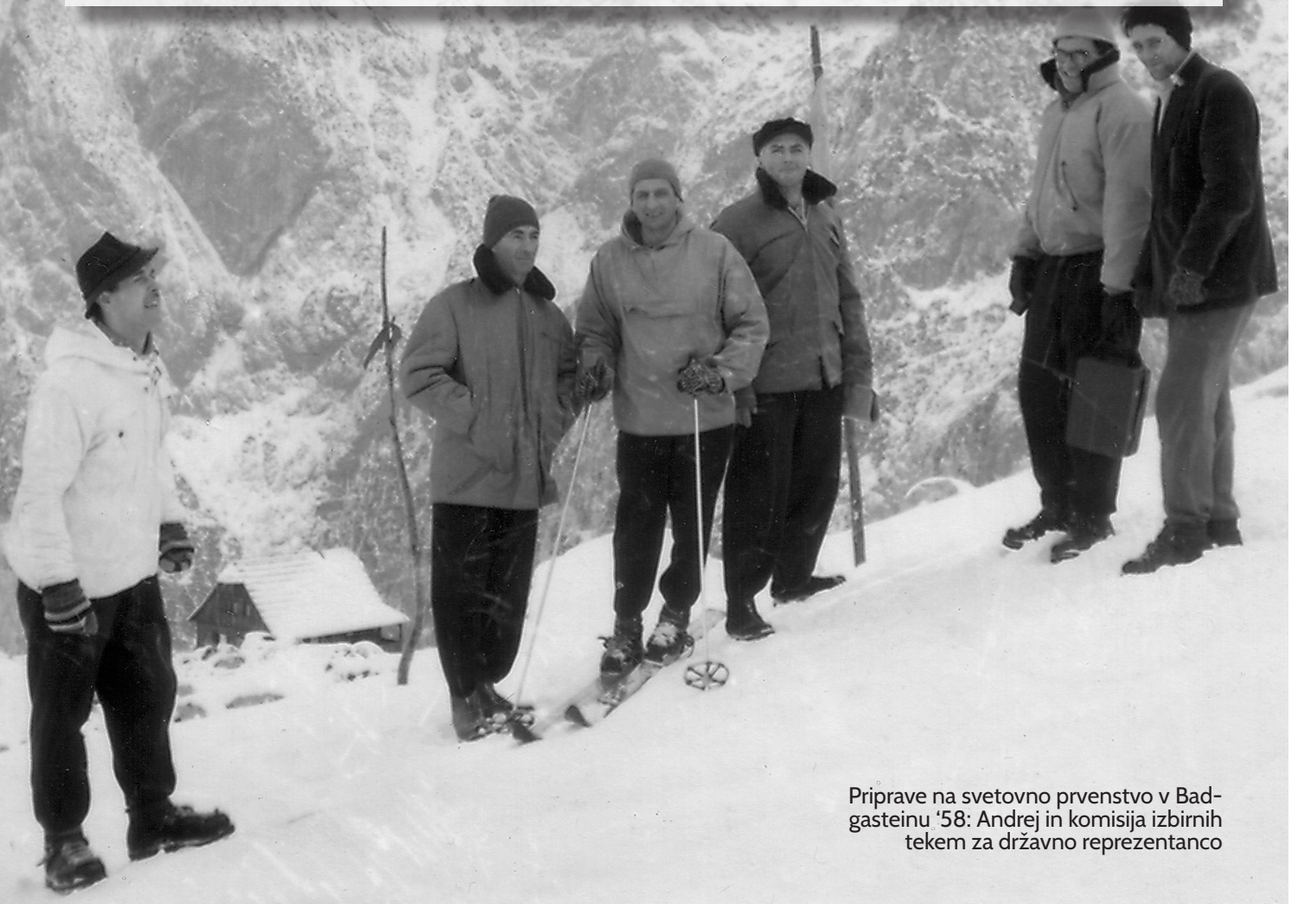

Priprave na svetovno prvenstvo v Badgasteinu '58: Andrej in komisija izbirnih tekem za državno reprezentanco

V petdesetih je bila na Jezerskem aktivna reševalna postaja, registrirani reševalci v tistem obdobju so bili Marjan Murovec, Alojz Belak in Anton Ekar. Po nastopu oskrbništva v koči najbolj aktiven reševalec postane Andrej Karničar, ki se '62 pridruži reševalni postaji GRS Kranj.

Poročilo GRS
Gorska reševalna služba na Jezerskem nima svoje postaje, pač pa sta tu dva člana GRS, ki sta stalno v zvezi z GRS postajo v Kranju, in sicer en član in en civilist.
Za organiziranje samostojne postaje zaenkrat še ni pogojev, ker ni za to službo primernega tj. usposobljenega kadra. Upajmo, da se bo v bodočem to izboljšalo.
Udejstvovanje članov GRS Jezersko v letu 1958:
Vseh reševalnih akcij je bilo skupaj 5, od tega 2 vaji in 3 reševalne akcije in to:
1./ Reševanje oz transportiranje Blažek Vitomirja iz Beograda, ki se je ponesrečil /smrtno/ v severni steni Grintavca. Ponesrečil se je verjetno že v mesecu februarju, najden pa je bil šele koncem julija, ko je skopnel sneg. reševanja se je udeležilo: 1 član GRS in dva planinca. Reševanje je trajalo en dan.
2./ Reševanje oz. transportiranje Jazbec Friderika iz Celja, ki se je ponesrečil že v letu 1957, zaradi nepreglednega terena pa najden šele v letu 1958 tik pod vrhom Kočne na jezersko stran. Rešebanje je trajalo en dan in pol.
3./ Sestrič Ljerka iz Zagreba si je pod Čedco /v plazu oz melišču pod severo-zapadno steno Kočne zlomila levo nogo nad gležnjem. Reševalna akcija je bila izvedena samostojno. Udeležilo se je je 5 planincev in en gorski reševalec. Reševanje je trajalo 5 ur.
Reševalne vaje:
1./ V mesecu avgustu je postaja GRS Kranj organizirala reševalno vajo v severnem ostenju Dolške škrbine. Vaja je trajala en dan. Udeležil se je je 1 reševalec iz Jezerskega.
2./ V mesecu septembru je organizirala GRS postaja Kamnik tridnevno vajo na Kokrskem sedlu in sicer prvi dan v jugovzhodni steni Kočne, drugi dan v Stebru Kalške gore in tretji dan v ostenju Grintovca. Vaje se je udeležil en član iz Jezerskega na povabilo PZS in postaje Kamnik.
Reševalna oprema:
2.- kom plezalne vrvi 12 mm konoplja
2.- kom pomožne vrvi 8 mm konoplja
3.- par dereze dvanajsterke
1.- kom aki čoln lesen
2 garn sponk za smuči
3.- garn snežnik sond
1.- kom pločevinasto vreteno za navijanje jeklene vrvi
120 m jeklene vrvi
1.- kom zaviralni boben

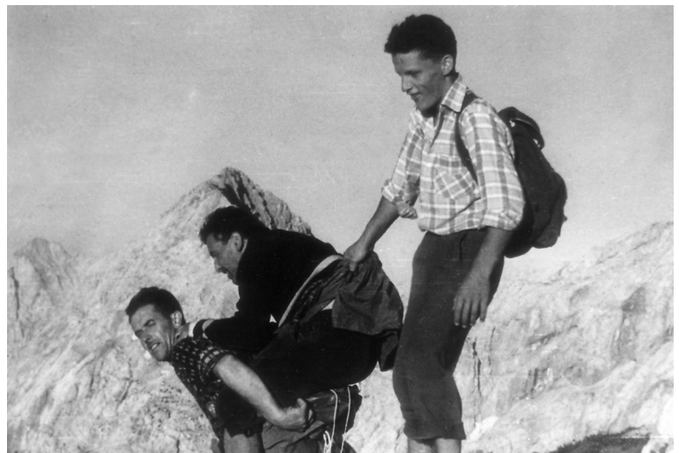

Andrej med prenosom ponesrečenega planinca s Kočne

Jezerska planinska pot

Na pobudo Francija Weisseisna, Franca Zadnikarja in Andreja Karničarja je bila pri PZS leta 1962 registrirana Jezerska planinska pot pod geslom *"Spoznaj gore svojega kraja"*, namenjena predvsem domačinom. Andrej Karničar jo je na OZ PD leta 1967 predstavil takole: *"Ideja je nastala iz želje, da bi na tej poti vzklilo zlasti pri mladih večje veselje do planinstva, do občudovanja lepot svojega rodnega kraja in svoje domovine. [...] Ta pot naj bi nudila tudi potrebno zemljepisno znanje širokemu krogu Jezerjanov, pa ako gledamo na to kot dobri planinci ali pa čisto samo kot domačini, ki hočejo in dobro poznajo svoj kraj, ki so sposobni na vsakem koraku gostoljubno tolmačiti vsakemu tujemu planincu, gostu ali turistu imena naših gora, potov, ali ostale zanimivosti."* Pot je sestavljalo 18 vrhov in koč in za prve Jezerjane, ki so pot prehodili, imamo tudi podatke: 1967 Franc Zadnikar st., ki je za prehojeno pot prejel tudi častno priznanje; '69 Anica, Izidor in Aco Karničar ter Vili Miklavčič, 1974 Luka Karničar, 1977 Rado Markič.

Leta 1980 je bila transverzala malenkost spremenjena in okleščena ter je obsegala 16 točk, društvo pa je izdalo namensko knjižico in jo v kasnejših letih večkrat ponatisnilo. Leta 2003 je šla JPP v korak z vstopom Slovenije v Evropsko unijo in z mejami, ki so postale nepomembne: točka na Jezerskem vrhu je bila opuščena, dodan pa Pristovški Storžič, ob tem pa sta bila dodana še Stegovnik in Kozji vrh. Pot je odtlej obsegala 20 kontrolnih točk, kolikor jih ima še danes. Do leta 2018, ko je bil vodič posodobljen in izdan tudi v angleščini, je bilo prodanih prek 3000 izvodov. Do novembra 2023 je bilo podeljenih 897 spominskih značk, ki jih za prehojeno pot od leta 1985 prejemajo planinci in planinke.

In seveda Jezerjani ne bi bili Jezerjani, če bi ne postavljali hitrostnih rekordov: prvič ga je postavil Brane Žagar, ki je pot prehodil med 21. in 23. avgustom 1985. Pet let kasneje sta rekord naskakovala Milana (Šenk in Zadnikar), ki sta v 24 urah zbrala 13 od 16 žigov. Vseh 16 žigov sta 23. 7. '91 Davo in Drejc Karničar uspela zbrati v 24 urah in pol. Zares v enem dnevu pa je z Jezersko planinsko potjo, ki je tedaj štela 20 kontrolnih točk, 30. 8. 2015 opravil Anže Šenk: *"Ob petindvajset minut čez eno ponoči sem sklenil krog. Prva prehojena JPP v enem dnevu. Uri sta v dobrih 100 kilometrih namerili slabih 9900 m vzpona. V 22 urah in 35 minutah sem končno izpolnil dolgoletno željo."*

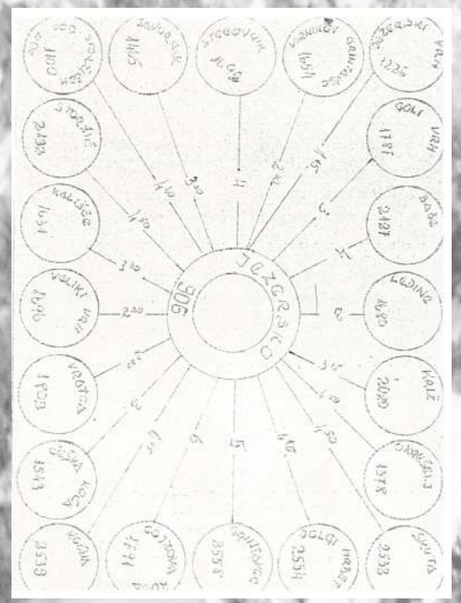

JPP v sedemdesetih

Nosaštvo in izgradnja tovorne žičnice

Prvih sedemdeset let je delovanje Češke koče slonelo na ramenih nosačev: za prva leta po drugi svetovni vojni imamo sicer podatek, da so tovorili tudi s konjem, a se je ta hitro ponesrečil in vse, kar je koča potrebovala, je spet pristalo navezano na krošnje: hrana, pijača, oprema, brzoparilnik, leta '56 pa na primer cel štedilnik, ki ga je sam v šestih urah do koče prinesel Franc Justin. Pri napornem in nikdar končanem delu je sodelovala tudi nadebudna mladina, o čemer pričajo posebne pohvale na občnih zborih (sami pa še danes vedo povedati, da se jim je kakšna steklenica na poti tudi razbila). Za leto '66 imamo podatek, da se je na hrbtih nosačev čez sezono preneslo dobrih 6 ton tovora.

Andrej Karničar je takole pripovedoval o nosaštvu:
Verjetno ni jezerskega planinca, ki ne bi v taki ali drugačni priliki bil tudi nosač za kočo. Med posebno delovne z daljšim nosaškim stažem pa so prav gotovo v prvih letih obratovanja Urh Močnik pa Škander in Prelesnik; med obema vojnama Miha in Franc Jagodic, Miha Dolinšek, Hansi Saiz; od leta 1950 Stern Franc (iz Makekovega marofa), Ekat Tone, Zadnikar Franc, Justin Franc, Parte Venci; po letu 1960 smo največ prenosili Frantar Stane, Parte Adolf, Polajnar Bogdan, Anica Tepina, Vajdić Zdravko in Jenko Pavle, ki je mnogo poletij nosil vsak dan trikrat in kvečjemu en dan v tednu počival. Drva pa so v pretežni meri znosili kar planinci, ki so šli v kočo. Pri poti nad Štularjevo planino je bila vedno pripravljena skladovnica drv, nad katero sem napisal: "Dragi planinec, če še ni preveč ti vroče, če še ne šibi se koleno, vzemi eno si poleno pa ponesi ga do koče" Tako je preko poletja na ramah planincev prispelo tudi po 5 m3 bukovih drv.

S krošnjo na ramenih: Pavle Jenko - Kronca

Del ekipe po uspešno opravljenem delu: Štefan, Andrej, Lovro, Milan in Naca

Konec šestdesetih je dozorel že dolgo potreben projekt modernizacije sanitarnih prostorov in povečanje prenočitvenih zmogljivosti Češke koče, a prvi korak pred obsežnimi gradbenimi deli je bila postavitev tovorne žičnice. Nenehno povečevanje prometa v koči je že tako klicalo po alternativi nosaškemu delu, načrtovana obsežna gradbena dela pa brez sodobnega transporta ne bi bila mogoča. Leta 1969 je tako društvo v lastni režiji postavilo tovorno žičnico, dela je vodil Milan Selišnik. Še v isti sezoni je žičnica prepeljala več kot 100 ton gradbenega materiala.

Milan Selišnik o postavitvi prve tovorne žičnice:
Delo smo v celoti opravili sami Jezerjani. Macesne smo posekali okoli Češke koče, saj transport iz doline ni bil mogoč. Stebre smo nosili kar na ramah. Najtežje je bilo spravilo motorja in nosilne jeklenice že do spodnje postaje, saj takrat še ni bilo ceste. Pomagali smo si z goseničarjem GG Preddvor. Z njim smo privlekli ves material do pod slapu pod kočo. Za pobočje Žrela pa smo porabili ves dan in pol, saj se je motor vlekel sam s pomočjo lastne vlečne vrvi. [...] Pri tem izredno nevarnem početju so pomagali: Župan Lovro in Štefan, Karničar Andrej in Izidor, Bregar Jaka in Miloš. Najtežje se je pričelo, ko je bilo motor treba spraviti iz Žrela po že tako izpostavljeni stezi do koče. "Razmontirali" smo ga na tri dele. Najprej smo vlekli vlečno vrv. Po ovinku smo jo napeli za dovoz motorja. Tik preden je boben tako pripotoval preko prepada, mi je spodrsnilo in sem padel v globino. Na veliko srečo sem se na robu steze ustavil s kar nekaj praskami. Od takrat naprej smo bili veliko bolj previdni. Pri tem kočljivem prečenju, ki je trajalo skoraj dva dni, so se nam pridružili še Jure Skuber, Peter Gustel, Franci Weisseisen, Franc Zadnikar, Božo in Franc Štirn. Z vlečno vrvjo smo potem spustili v prepad najprej Štefana, nato pa še Lovrota. V Vznožju sten sta pripela nosilno vrv, katero smo z motorjem z nekaj zapetljaji privlekli do koče. Prva vožnja je bila 26. 7. 1969 in je prispela uspešno.

Češka koča 1975:
pripravljena na praznovanje

Sedemdeseta

Načrtovano adaptacijo Češke koče je zasnoval domači arhitekt Marko Šenk, organizacijo del pa sta vodila tedanja predsednik PD Miloš Bregar in gospodar Češke koče Jurij Skuber. Društvo je najprej vse napore usmerilo v zbiranje sredstev: večinsko finančno breme je prevzela PZS, precejšen delež je sofinancirala Zveza občin Kranj, medtem ko je društvo prispevalo lastna finančna sredstva, kolikor jih je bilo, članstvo pa je intenzivno sodelovalo z opravljenim prostovoljnim delom. Adaptacijska dela so potekala med 1970 in 1975, v šestih letih je bilo narejeno naslednje: izkop in povečanje kletnih prostorov, kjer so prostor dobile štiri nove sobe, med njimi zimska z lastnim vhodom; zgraditev prizidka pod vzhodnim balkonom, v katerem so dobili prostor sanitarije in umivalnica s tušem ter skladišče; obnovitev stopnic, izgradnja terase, predelava oskrbniške sobe, izgradnja skupnih ležišč na podstrešju, dograditev nove sobe za kuhinjo, predelava zadnje sobe v jedilnico, oprema točilnice, renovacija vodovoda in dograditev vodovodnih inštalacij, elektrifikacija koče, renovacija strehe. Leta '75 je društvo slavnostno praznovalo opravljeno delo in 75 let Češke koče. Skozi vsa ta leta sta Anica in Andrej še vedno duša Češke koče, izjema je leto 1974, ko zaradi Andrejeve bolezni oskrbovanje prevzame ekipa Izidor Karničar-Dane Jagodic.

V času velikih gradbenih del so bili vsi napori usmerjeni v obnovo, za ostale društvene aktivnosti je ostajalo malo časa in sredstev. Delo z mladimi je bilo zapostavljeno, dokler ni spremenjena zakonodaja društev leta 1972 društev še posebej zavezala vzgojnemu delu – in dokler se na Jezerskem ni ustavil korak Jožu Žvoklju, kranjskemu alpinistu in reševalcu, in je mladinski odsek začel svoj zlati vek. Tudi sicer je gorniško življenje zelo živahno: leta '77 je spomladi ustanovljena alpinistična sekcija Jezersko, jeseni pa samostojni alpinistični odsek. Istega leta PD Kranj na Ledinah otvori planinsko kočo in prevzame skrb za poti na tistem koncu. Naslednje leto so napori ob razcvetu odsekov usmerjeni v praznovanje tridesetletnice društva in izdajo zbornika. Članstvo v planinskem društvu v teh letih dosega dobro tretjino vsega jezerskega prebivalstva, za kar gre zasluga vestnemu delu Franca Zadnikarja, ki je dolga leta od vrat do vrat navduševal Jezerjane za pristop v društvo. Markacijska dela v teh letih povečini opravljajo alpinisti in mladinci najprej pod vodstvom Joža Žvoklja, potem pod načelništvom Pavle Plaznik. Vodenje društva prehodno prevzame Milan Miklavčič in za njim Aco Karničar.

Pod Joževim mentorstvom se mladinski odsek razcveti

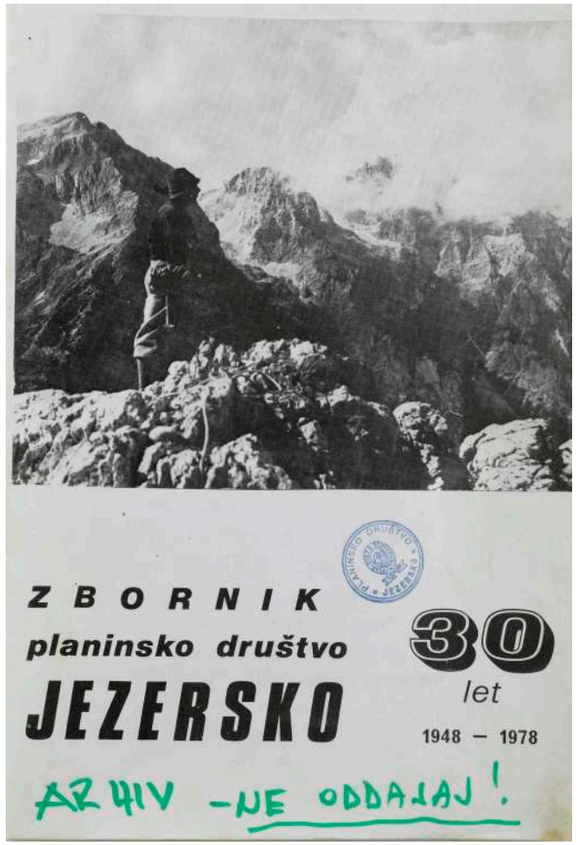

MO

Z Žvokljevim prevzemom mladinskega odseka se od leta 1974 izvaja celotni program planinske šole in naslednja leta uspe društvu za gore navdušiti *“devet desetin jezerske mladine, ki smo jo v preteklih letih uspeli iztrgati brezciljnemu postopanju in gostilniškemu udejstvovanju”,* kot je na občnem zboru poročal Andrej Karničar. *“Mladinci so plezali, markirali in popravljali poti, pomagali v Češki koči, hodili na izlete in pridno obiskovali planinsko šolo,”* je ‘77 poročala načelnica MO Irma Karničar. ‘75 so izvedli prvo prvomajsko kresovanje na Velikem vrhu (*“Kar 23 nas je s tovori prigazilo tja gori”*), istega leta so postavili oglasno hišico: *“Naj ljudje vsaj malo vidijo, kaj počnemo, kakšne lepote se nam odkrivajo!”*, je še zapisala Irma. Irma je ‘76 kot prva opravila republiške izpite za mladinsko vodnico za vodenje tako v kopnih razmerah kot pozimi, za njo sta s tečajem in izpiti v Bavščici vodnika v kopnih razmerah postala še Dane Jagodic ‘77 in Karmen Kern ‘79. Letno je bilo organiziranih po več kot 30 izletov in tur, ki se jih je udeleževalo po 30–40 mladincev in mladink – za leto ‘77 imamo podatek, da je bilo organiziranih 39 tur s skupaj 547 udeleženkami in udeleženci. Leta ‘78 je vodenje mladinskega odseka prevzel Dane Jagodic in še istega leta organiziral prvi tabor MO v Krnici. *“Devet nas je preživelo pet čudovito lepih dni na izletih, od dobri hrani, z zaključkom strašne nevihte ob toči in snegu.”* Dobre prve izkušnje so prerasle v vsakoletno prakso, ‘79 so taborili v Kamniški Bistrici, kjer *“nas tudi dež ni mogel pregnati.”*

MO sredi sedemdesetih v pičlih treh letih postavi temelje ponovni ustanovitvi AO Jezersko

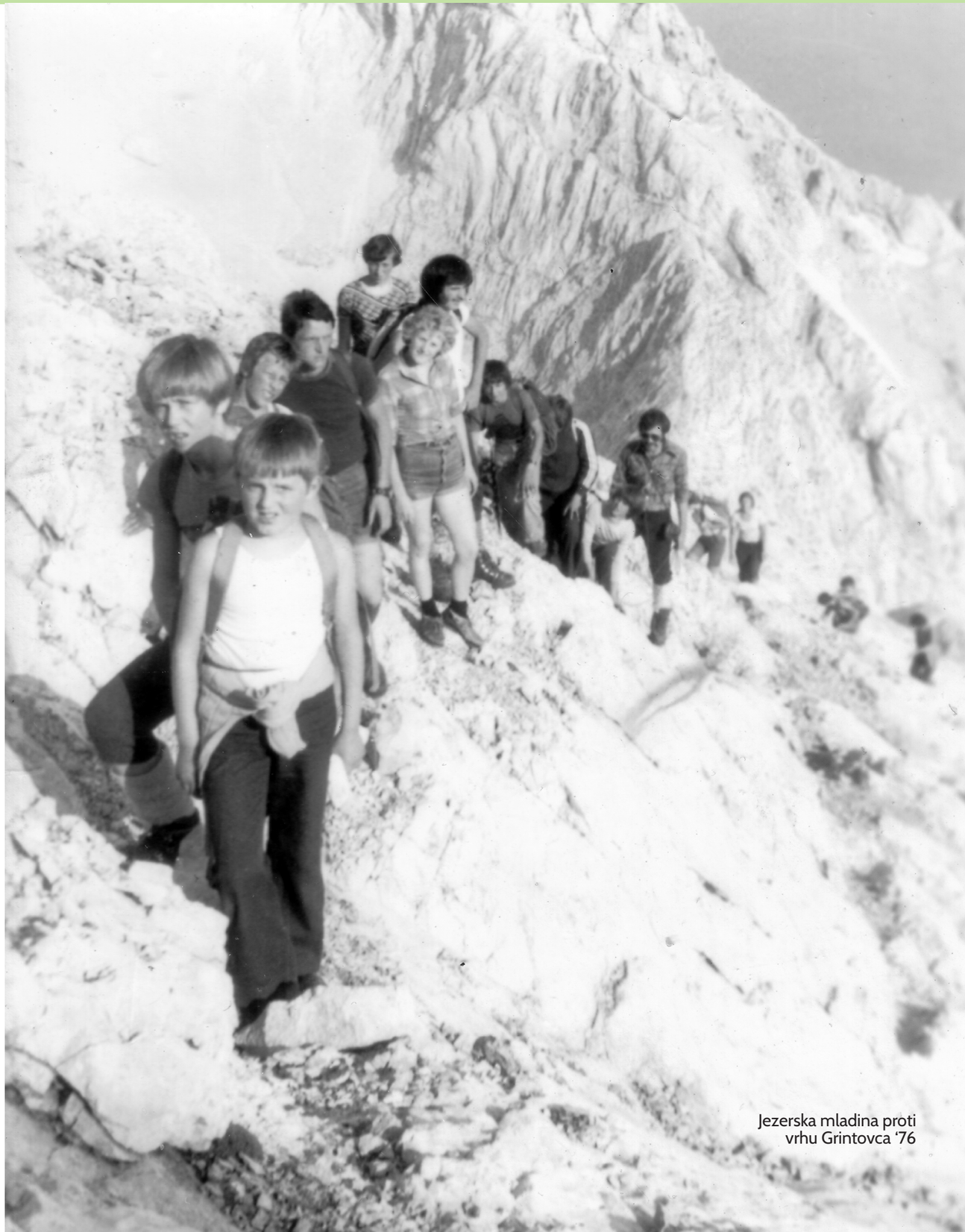

Jezerska mladina proti vrhu Grintovca ‘76

Žvokljev album

Krst na vrhu Triglava

Planinska šola pod Mlinarjevo pečjo: izdelava nosil

Na Grohotu '76

"Iz goše smo prišli v steno," Mlinarjeva peč

Odhod na prvomajsko kresovanje na Velikem vrhu

Viševnik

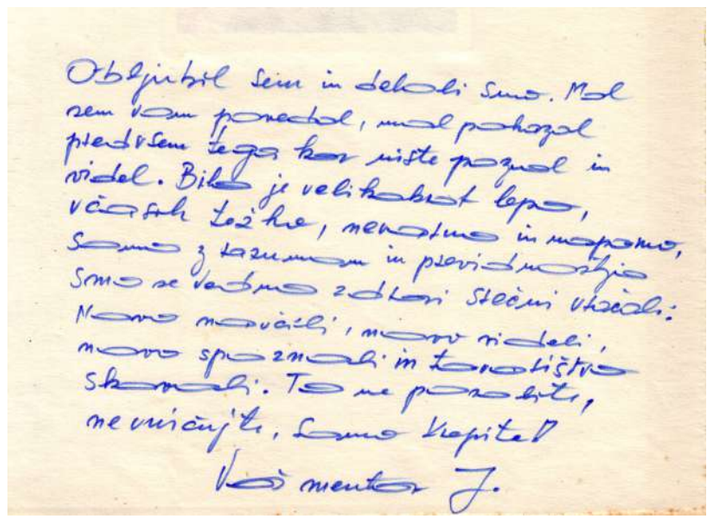

Obljubil sem in dekali smo. Mal sem vam povedal, mal pokazal predvsem tega kar niste poznal in videl. Bilo je velikokrat lepo, včasih težko, nevarno in naporno, samo z razumom in previdnostjo smo se vedno zdravi srečni vračali: Novo navčili, novo videli, novo spoznali in tovarištvo skovali. To ne pozabite, ne vničujte, samo krepite!

Vaš mentor J.

Joža Žvokelj je dobro izpolnil obljubo, da jezersko mladež varno povede v svet vertikale

Ustanovitev AO Jezersko

Bogato življenje mladinskega odseka pa je nekaterim hitro postalo premalo zahtevno, mik vertikale je bil prevelik. Tako že od leta 1974 beležimo hiter porast plezalnih vzponov jezerske mladine, tudi tu pod mentorstvom Joža Žvoklja. Leta 1977 se je alpinistična aktivnost formalizirala: 1. aprila je ustanovljena Alpinistična sekcija Jezersko pod neposrednim pokroviteljstvom KA PZS ter mentorstvom Toneta Sazonova, Zvoneta Korenčana in Joža Žvoklja. Takoj naslednji dan Luka, Milan in Tone preplezajo prvenstveno smer v SZ steni Kokrske Kočne in jo povedno poimenujejo Pripravniška. 17. 10. '77 trije pripravniki pod budnim očesom komisije opravijo alpinistični izpit in Jezersko po četrt stoletja dobi nove alpiniste: Luka in Irma Karničar ter Milan Šenk. S tem so izpolnjeni pogoji za ustanovitev lastnega alpinističnega odseka, ki je formalno ustanovljen na sprejemu v Češki koči 19. 11. 1977.

Novembrske sprejeme v koči so desetletja spremljali tečaji alpinistične tehnike: na sliki izvedba '84 (avtor Luka Karničar)

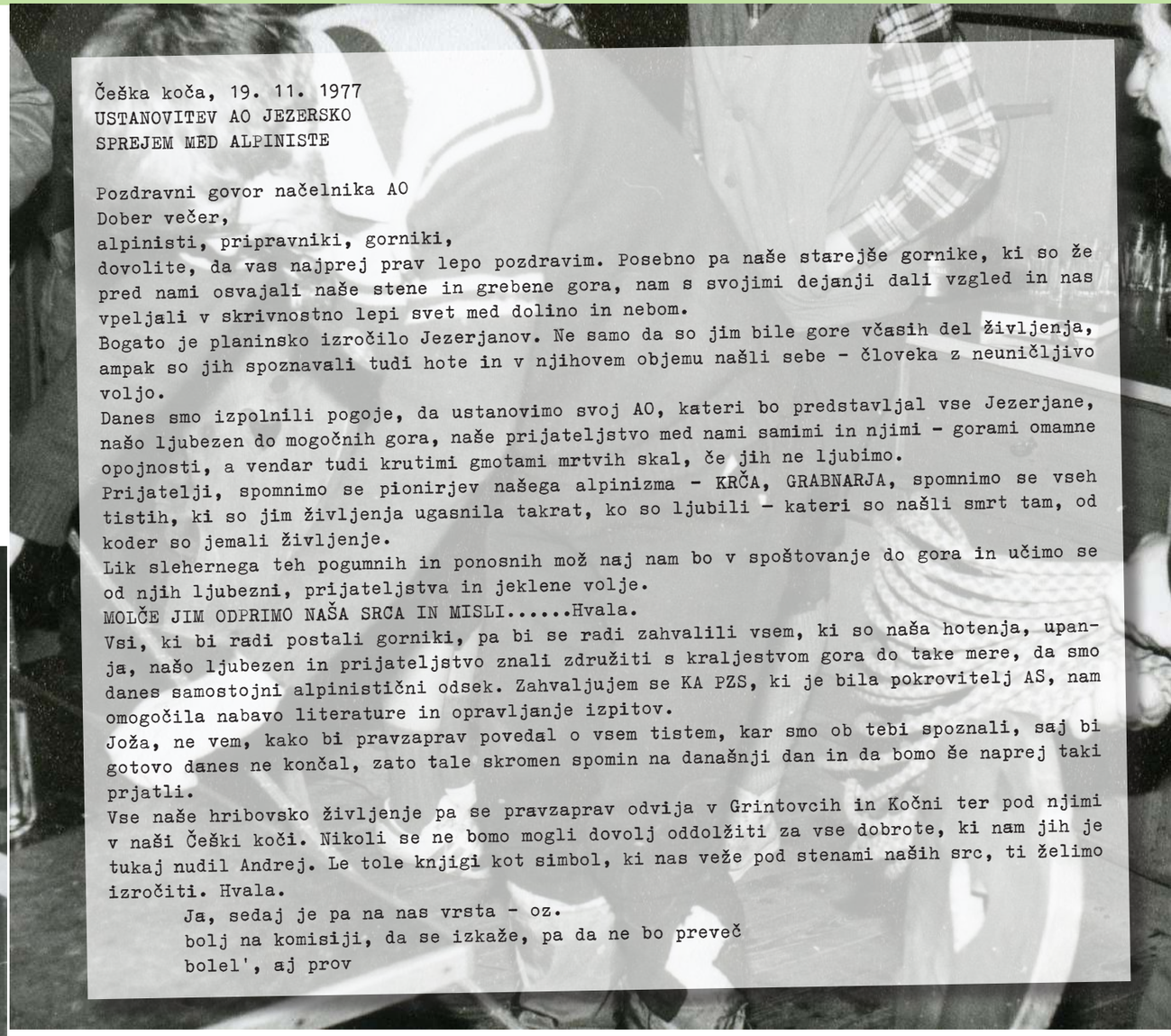

Češka koča, 19. 11. 1977
USTANOVITEV AO JEZERSKO
SPREJEM MED ALPINISTE

Pozdravni govor načelnika AO
Dober večer,
alpinisti, pripravniki, gorniki,
dovolite, da vas najprej prav lepo pozdravim. Posebno pa naše starejše gornike, ki so že pred nami osvajali naše stene in grebene gora, nam s svojimi dejanji dali vzgled in nas vpeljali v skrivnostno lepi svet med dolino in nebom.
Bogato je planinsko izročilo Jezerjanov. Ne samo da so jim bile gore včasih del življenja, ampak so jih spoznavali tudi hote in v njihovem objemu našli sebe - človeka z neuničljivo voljo.
Danes smo izpolnili pogoje, da ustanovimo svoj AO, kateri bo predstavljal vse Jezerjane, našo ljubezen do mogočnih gora, naše prijateljstvo med nami samimi in njimi - gorami omamne opojnosti, a vendar tudi krutimi gmotami mrtvih skal, če jih ne ljubimo.
Prijatelji, spomnimo se pionirjev našega alpinizma - KRČA, GRABNARJA, spomnimo se vseh tistih, ki so jim življenja ugasnila takrat, ko so ljubili - kateri so našli smrt tam, od koder so jemali življenje.
Lik slehernega teh pogumnih in ponosnih mož naj nam bo v spoštovanje do gora in učimo se od njih ljubezni, prijateljstva in jeklene volje.
MOLČE JIM ODPRIMO NAŠA SRCA IN MISLI.....Hvala.
Vsi, ki bi radi postali gorniki, pa bi se radi zahvalili vsem, ki so naša hotenja, upanja, našo ljubezen in prijateljstvo znali združiti s kraljestvom gora do take mere, da smo danes samostojni alpinistični odsek. Zahvaljujem se KA PZS, ki je bila pokrovitelj AS, nam omogočila nabavo literature in opravljanje izpitov.
Joža, ne vem, kako bi pravzaprav povedal o vsem tistem, kar smo ob tebi spoznali, saj bi gotovo danes ne končal, zato tale skromen spomin na današnji dan in da bomo še naprej taki prjatli.
Vse naše hribovsko življenje pa se pravzaprav odvija v Grintovcih in Kočni ter pod njimi v naši Češki koči. Nikoli se ne bomo mogli dovolj oddolžiti za vse dobrote, ki nam jih je tukaj nudil Andrej. Le tole knjigi kot simbol, ki nas veže pod stenami naših src, ti želimo izročiti. Hvala.
Ja, sedaj je pa na nas vrsta - oz.
bolj na komisiji, da se izkaže, pa da ne bo preveč
bolel', aj prov

Prvi trije alpinisti novega AO (slika velespoštovane komisije na alpinističnem sprejemu v osemdesetih)

Prva leta alpinističnega odseka najbolj zaznamuje plezalna aktivnost: člani in članice (‘77 devet, ‘78 enajst) so letno opravili po več sto plezalnih vzponov, izvajali program alpinistične šole z letnim in zimskim alpinističnim tečajem, udeleževali so se alpinističnih srečanj v Paklenici in organizirali tabore v Centralnih Alpah. Prvim trem alpinistom se ‘78 pridruži še Tone Karničar. Zelo uspešno so sodelovali na planinskoalpinističnih smučarskih tekmovanjih in leto za letom v slovenskem pokalu ekipno osvajali prvo mesto. Posebej izstopa bogata bera prvenstvenih smeri pretežno v domačih gorah, par prvenstvenih pa tudi izven doline. Konec leta ‘77 uspe Luku in Milanu zimsko prečenje od SZ grebena Kočne do Jezerskega sedla.

Stene nad Jezerskim v sedemdesetih ob jezerskih dobijo prvenstvene smeri drugih alpinistov, nadaljuje se prosto plezanje šestic: ‘71 Tomažev steber v Grintovcu (Šter, Zaplotnik), ‘76 Jernejev steber (Štremfelj, Zaplotnik) in ‘77 Steber jutranje zarje (Tomazin, Vogelnik) v Dolgem hrbtu. Obenem so v tem času preplezane težje tehnične smeri: Ciperle in Kern ‘75 preplezata Spominsko smer dr. Zavrnika v Dolški škrbini, ‘77 pa brata Štremfelj Smer po Špranji v Dolgem hrbtu, naveza Dolenc-Kranjc pa Zastrupljenčevo v Skuti. Istega leta že pozimi navezi Markič-Štremfelj-Štremfelj-Zaplotnik uspe prva zimska ponovitev Trikota, kar je takrat eden najtežjih zimskih vzponov v slovenskih gorah. Leta ‘77 PD Kranj tudi izda plezalni vodič Ravenska kočna, ki v naslednjih letih pripomore k bolj množičnemu obisku jezerskih ostenj. ‘79 Tomazin in Wiggins prosto ponovita Trikot in odpreta vrata prostim ponovitvam klasičnih smeri v jezerskih stenah. 1979 je preplezan tudi prvi zaledeneli slap nad Jezerskim: Plevel in Podbevšek preplezata Sinji slap pod Češko kočo, še danes klasično začetniško ledno turo plezalcev iz cele Slovenije.

Luka, Tomaž (Košir) in Tone julija ‘77 (avtor Slavko Miklavčič)

Ime smeri	Lokacija	Težavnost	Datum	Plezali
Počitniška	Jezerska Kočna	III	9/ 2/ 1971	Luka Karničar
Smer ob 75. letnici Češke koče	Jezerska Kočna	IV	10/ 3/ 1975	Izidor in Luka Karničar
Smučarska varianta	Škofova kapa	V/III	20/ 10/ 1975	Izidor in Luka Karničar
Pripravniška	Kokrska Kočna	III, 45°	4/ 2/ 1977	Luka in Tone Karničar
Jezerska	Dolgi hrbet	V-/IV, III	9/ 4/ 1977	Luka in Tone Karničar
Kolenčkova	Dolška Škrbina	III-IV	9/ 4/ 1977	Davo Karničar in Rado Markič
Začetniška	Kočna Oltarji	III	23/ 4/ 1977	Irma Karničar, Milan Šenk
Spomladanska	Veliki kup	III-IV	21/ 5/ 1977	Luka in Tone Karničar
Šemasta	Kočna Oltarji	II, III	21/ 5/ 1977	Slavc Miklavčič, Iztok Tonejec
Deževna	Kočna Oltarji	II, III	22/ 5/ 1977	Tone Karničar, Vojko Selišnik, Slavc Miklavčič
Smer 85	Kočna Oltarji	III	25/ 5/ 1977	Davo in Tone Karničar
Direktna	Mali kup	III	28/ 5/ 1977	Luka Karničar, Jože Žvokelj
Smer X	Kočna Oltarji	III/II	4/ 6/ 1977	Jože Žvokelj, Danica Penič, Iztok Tonejec, Milan Šenk, Slavc Miklavčič,
Medo Puhek	Veliki kup	V/IV	25/ 9/ 1977	Luka in Tone Karničar
Ogledniška	Mala Baba	55°/40°-50°	18/ 3/ 1978	Irma Karničar, Milan Šenk
Spominska dr. Choudonskega	Jezerska Kočna	VI A1/V	7/ 6/ 1978	Davo in Tone Karničar
Ovčarska	Velika Baba	V/III, II	13/ 8/ 1978	Davo Karničar, Milan Šenk
Dijaška	Dolška Škrbina	IV/III	8/ 10/ 1978	Davo Karničar, Rado Markič
Spominska Viktorja Krča	Velika Baba	III-IV/50°-65°	3/ 11/ 1978	Luka Karničar, Milan Šenk
Neznana	Skuta	V/IV+	25/ 7/ 1979	Milan Šenk, Rado Markič
Direktna vstopna varianta S stebra	Skuta	IV-/III	20/ 8/ 1979	Davo Karničar
Smer MM	Dolgi hrbet	V+ A2/IV	26/ 8/ 1979	Davo in Luka Karničar
Kamenomet	*Veliko Špičje*	*IV+/III*	*15/ 9/ 1979*	*Milan Šenk, Rado Markič*
Vodnikova	*Srednja Ponca*	*III, IV*	*20/ 9/ 1979*	*Tone Karničar s soplezalcem*

Skupna tura AO Jezersko ‘77

Trening se je obrestoval! (dvoboj Jezersko-Železna Kapla, 19. 3. ‘67)

Rojstvo alpinističnega smučanja

Končno: v sedemdesetih se rodi paradna disciplina jezerskega alpinizma, alpinistično smučanje. Tomaž Jamnik in Nejc Zaplotnik 11. 5. ‘75 presmučata Polnovo dolino v Kočni, do danes eno najbolj zaželenih smučarskih smeri nad Jezerskim. Leto kasneje opravita prvi spust z Mlinarskega sedla v območju poti do Zgornjih Ravni, ‘77 pa Jamnik z Beleharjem presmuča še Grapo v Skuti. Po prvih opravljenih spustih kranjskih alpinistov so Jezerjani prvo prvenstveno odsmučali maja ‘78 (Mladinska v Kokrski Kočni, smučala Davo in Tone Karničar), leto kasneje pa je Luka Karničar prvi presmučal Grapo med Babo in Ledinskim vrhom. ‘79 je bil Luka tudi udeleženec kranjske odprave v Ande, kjer sta z Matejem Kranjcem opravila prvi jugoslovanski spust s šesttisočaka: 6040 m visok Kitaraju je bil obenem prvi osvojen jezerski šesttisočak.

POROČILO O PRVEM JUGOSLOVANSKEM SPUSTU NA SMUČEH S ŠESTTISOČAKA

V sklopu kranjske alpinistične odprave Andi '79 sta dva člana, KRANJC MATEJ (22), AO Kranj, in KARNIČAR LUKA (23), AO Jezersko, dne 11. VI. 1979 opravila tudi spust na smučeh s 6040 m visokega Kitaraja v pogorju Coriliere Blance. Spust sta opravila na smučeh Elan RC 04 dolžine 190 cm, katere so se po njunem mnenju kljub ekstremnim pogojem (začetek spusta pri temp. -15° C in zelo trdem snegu, konec pa pri +20° C in zelo globokem suhem snegu) zelo dobro obnesle. Spust je bil opravljen v dveh delih. Prvi del po 700 m visoki severni steni Kitaraja z naklonino 60°(čas 2,5 ure) in drugi del prek južnega ledenika Alpamaya (velike objektivne nevarnosti, opasti, razpoke, seraki) z naklonino 35°do 45° in relativno višino 450 m (čas 1 uro).

Kratek opis spusta:

Dne 10. 6. dopoldne sva odšla iz baze (4200 m) s spremstvom petih članov. Skupaj smo se povzpeli na južno sedlo Alpamaya (5300 m). Nato sva sama nadaljevala vzpon (sama sva tudi nosila čevlje in smuči) in dne 11. 6. ob 3 uri ponoči dosegla vrh Kitaraja, kjer sva tudi bivakirala. [.]

Ob osmi uri sva se pripravila, se navezala in pričela s spustom (močan veter, sneg trd, 60°). Bočno drsenje z obračanjem na palici in cepinu nama je omogočilo kolikor toliko varno spuščanje, vrv pa je bila zgolj psihološka opora, kajti vsakršno varovanje je bilo praktično nemogoče. V srednjem delu je sicer Kranjcu spodrsnilo in le tehniki s cepinom se je zahvaliti, da se je zaustavil. V spodnjem delu stene, kjer se je sneg zaradi hude vročine nekoliko omehčal in je bila nevarnost podirajočih se serakov izredno velika, sva spust opravila nenavezana, prav tako pa tudi preko južnega ledenika. V bazo sva se vrnila še isti dan zvečer.

Jezersko, dne 1. X. 1979

Lukovo poročilo tovarni Elan

Osemdeseta

Planinsko društvo v osemdeseta vstopi z izdajo vodnika po Jezerski planinski poti in tako na stežaj odpre vrata vseslovenskemu osvajanju jezerskih vrhov. Prvih 2000 izvodov je bilo prodanih že v prvih sedmih letih, kar kaže na široko zanimanje vsaj v širšem prostoru, medtem ko doma vse do konca desetletja žige s cele poti uspe zbrati le 14 domačinom in domačinkam. Nova JPP ima zgolj 16 kontrolnih točk, saj umanjkajo Javornik, Dom pod Storžičem in Koroška Rinka, na novo pa je dodana Kranjska koča na Ledinah. ‘85 se omrežju poti, ki jih upravlja Jezersko, pridruži še na novo markirani Kozji vrh. V tistem času je PD Jezersko kljub izgubi upravljanja poti okrog Ledin društvo, ki ima v oskrbi na število članstva največ kilometrov najzahtevnejših poti – in morda je tudi to razlog, da leto kasneje s posredovanjem PZS v upravljanje odda vse poti z izhodiščem pri Kanonirju, torej novo pot do Kozjega vrha, pa pot do Bašeljskega sedla in do Javornika novonastalemu PD Viharnik, ki ima v tistem trenutku navdušene markaciste, nima pa lastnih poti.

Vodenje društva ‘81 prevzame Irma Karničar Šenk in ga z novim upravnim odborom vodi 6 let do ‘87, ko jo nasledi Luka Karničar. Članstvo v osemdesetih doseže absolutni rekord: ‘83 je včlanjena skoraj polovica Jezerjank in Jezerjanov, leta ‘89 društvo šteje 375 članov, PD Jezersko je daleč najbolj množična organizacija v kraju. Leta ‘87 društvo dobi lastne prostore v leto poprej izpraznjenih prostorih nekdanje trgovine pri Krču ter v prvem prostoru uredi informacijsko točko za turiste in planince na Jezerskem ter skupni prostor za sestanke in predavanja planinske in alpinistične šole, v zadnjem pa skladišče.

Gospodarsko so osemdeseta v večjem delu posvečena obnovi tovorne žičnice oziroma postavitvi nove: pri stotinah ur prostovoljnega dela sodeluje skoraj 50 domačih planincev (prek sto prostovoljnih ur ob ostalih specialistih naberejo Luka in Andrej Karničar in Rihard Murn), alpinisti iz Škofje Loke, Loma in Železnikov ter naključni tuji obiskovalci, glavnino pri načrtovanju in izvedbi pa odnesejo: Milan Selišnik in Jože Meglič pri izvedbi, Jaka Šenk pri načrtovanju, Izidor Karničar pri gradbenih delih in Franc Štirn pri popravljanju stare žičnice, da je sploh zmogla prepeljati vse zahtevne tovore. Po dolgih sedmih letih prizadevanj novo žičnico otvorijo 26. 10. 1985. Medtem Anica in Andrej Karničar leta ‘83 praznujeta 25 let oskrbovanja Češke koče, kar svečano obeležijo kje drugje kot – v koči. Leta ‘86 je v sodelovanju s ŠD Jezersko organiziran prvi gorski tek do Češke koče, ki v naslednjih letih postane tradicionalna preizkušnja in na koledarju tekem vztraja daleč v devetdeseta. Vodenje markacijskega odseka ‘83 prevzame Jože Meško, dve leti kasneje pa Franc Zadnikar. Društvo leta ‘88 tudi dostojno obeleži 40 let delovanja s hribovskim večerom v Kazini in izdajo zbornika, ‘89 pa društvo ponatisne vodič JPP.

Del ekipe pred novo tovorno žičnico ‘85

Anica in Andrej Karničar

Najbolj poveden portret njunega oskrbovanja je najbrž napisal Venci Krč v svojem govoru ob 25-letnici oskrbovanja:

"Srebrni jubilej, 25 let obhajamo letos, odkar sta naš Andrej in njegova žena Anica stisnila v roke ključ od vežnih vrat te koče. 25 let, odkar sta zjutraj z roko nad očmi zastrla sončne žarke ter gledala za odhajajočimi planinci proti ostenju Kočne in Grintovca ali Žrelu.

Samo dober gostinski vodja je za planinsko kočo mnogo premalo. Ako se nisi z dušo in srcem zapisal našim goram, ne hodi blizu v naše skale in ne skruni te veličastne mojstrovine. Že prvi oskrbnik Krč je pripovedoval, kako so planinci dr. Choudomsky, Prachensky, dr. Franta, dr. Frischauf in Kocbek ob večerih po več ur ob eni sami spoštljivo zaužiti četrtinki vina kramljali z gorskim vodnikom o načrtovani turi, stezah in doživljajih. In prav to je nadaljeval še naprej naš Andrej. Kot izkušen planinec je svetoval, opozarjal, če je bilo potrebno, tudi odsvetoval. Kadar pa je padla preko našega ostenja senca nezgode ali nesreče, je bil bodisi kot organizator ali reševalec prvi pri reševanju. Težke ure so včasih - spomnimo se samo nesrečnega helikopterja - zagrnile kočo. Sicer živahni razgovori so vedno obnemeli, ko so pred kočo položili ostanke mrtvega gornika in žalostno so se odkrili navzoči planinci. Kot oskrbnik je znal pridobiti srca starih planinskih korenin, a tudi mladih alpinistov. Poudarjam, da to zmore in zna le redki od naših oskrbnikov. Zakaj se še vedno zbirajo doraščajoči planinci in smučarji naše jezerske doline ob Andreju? Zato ker le on in samo on zna biti tako njihov. Bili so trenutki in časi, ko mu je to marsikdo z zavistjo štel v zlo. Vendar kakor se po jesenskih viharjih pokažejo naši vrhovi čisti, tako ostaja tudi čista resnica, ki pravi, da kdor ljubezen seje, jo tudi žanje.

Zakaj sem v svoji prejšnji besedi dodal 'in z njim tudi njegova žena Anica'? Obsega dela Češke koče v današnjih prilikah ne more sam niti fizično niti psihično nihče zdržati. Mi vsi se temeljito zavedamo, da je bila Anica skrita duša tega gibanja, pa naj je bila navzoča v koči ali doma. Kuhinjsko delo v poletnih navalih planincev, nabava in transport blaga, poročila in beležke naše papirne vojske in še in še je često ležalo na njej. (...)

Ko s tihim občutkom zadovoljstva kramljamo v jedilnici naše koče, pa ob zaključku lahko ugotovimo, da sta Andrej in Anica častno izpolnila naročilo dr. Choudomskega, ki je ob otvoritvi koče še posebej poudaril globoke besede: 'Ta koča naj bo vedno in vselej zavetišče in topel dom planincev vseh narodov.' Prazne, neizpolnjene bi ostale te besede, ako v hiši ne bi bilo duše, ki spremlja življenje planincev ob vseh vremenskih in vseh gospodarskih prilikah, kakor ob vsaki lepi ali pa ob nesreči težki uri našega često pomoči tako potrebnega človeka.

Jezerjani nismo vajeni sladkih, visokoletečih besed, ker jim ne verjamemo. Zato vama, Anica in Andrej, k srebrnemu jubileju čisto po domače in po jezersko čestitamo! Ostanita še dolgo naša, kakor smo tudi mi vsi vajini. Za vso vajino skrb, trud in ljubezen do naših gora, do naše koče in do nas planincev pa Vama res najprisrčnejša hvala!"

Anica in Andrej Karničar sta bistveno zaznamovala razvoj PD Jezersko ne le kot oskrbniška ekipa in srce Češke koče, pač pa tudi z delovanjem tako pri ostalem delu planinskega društva kot z vodenjem Smučarskega kluba Jezersko, katerega predsednik je bil Andrej tako pred vojno kot dolgo po njej – kadar njegovega dela ni opravljala Anica, ko je bil zaradi tečajev ali bolezni odsoten; oba sta bila odlična tekmovalca v smučarskih tekih, oba od '52 smučarska sodnika, Andrej pa od leta '61 tudi smučarski učitelj, ki je dolga leta organiziral tečaje SK Jezersko tudi nad Češko kočo.

Anica je tudi bistveno prispevala k renesansi MO pod Žvokljevim vodstvom, saj ga ona napelje k delu: *"Pomagam pri Češki koči, saj je Andrej bolan, a Anica mi potoži o mladih, ki kar na divje plezajo in da se boji nesreče. Obljubim ji, da jih bom poučil o nevarnosti v gorah in jih organiziral v MO. Bil sem presenečen. Na prvem sestanku jih je bilo ca. 30. Sami mladi, zagnani in zaljubljeni v gore. Pomagal sem jim. (...) Za zvezo in pa kontaktiranje je neumorno skrbela Anica Karničar,"* se je spominjal Jože Žvokelj.

In naposled sta z življenjem v koči svojim otrokom "gore položila v zibko", iz česar so v naslednjih desetletjih vzkalili ne le načelniki in načelnice mladinskega in alpinističnega odseka ter GRS pa predsednika in predsednica domačega planinskega društva ter kasneje samostojnega Društva GRS Jezersko, ampak je jezerski alpinizem z njuno dediščino dosegel najvišji nivo.

Mladinska vodnika razstavljata smučarsko opremo pred prvenstvenim spustom skozi Žrelo, 24. 3. ‘84 (avtor Davo Karničar)

MO

Mladinski odsek pod Danetovim vodstvom vzdržuje visok nivo aktivnosti: ob taborih (Vogar ‘80, Raduha ‘81, koče okrog Triglava ‘82, Krnica ‘83, Robanov kot ‘84, Sorica ‘85, Bavščica ‘86, Vogar ‘88) se skozi prvo polovico desetletja še vedno izvaja celotna planinska šola ter letni in zimski tečaj. Prav slednji, tečaj zimske tehnike v Zelenih plazeh ‘82 je uvod v tragedijo, kjer se na plezalni turi po koncu tečaja ponesreči Zdenko Jagodic - Denč na sestopu po smeri Carmen. Izguba je globoko odjeknila po dolini: *“Počasi prihaja pomlad, gore bodo na novo zaživele, slišati bo glasove z vrhov, iz sten bo odmeval zamolkel zven kladiv, pa proseči klici na pomoč. V naš del doline je legla temna senca gore, tokrat so zahtevale svoj delež in ga obdržale zase, nam pa za vedno pustile žalostno bolečino. Denča ni več,”* je zapisal njegov brat Dane, Luka pa ubesedil nedoumljivost izgube: *“Že v začetku leta, v mrzlem februarju, so nam gore vzele dragega, komaj 17-letnega Denča. Spominski klin na ostrem SZ grebenu Kočne je le minljiv pomnik prijatelju, ki ga bomo trajno nosili v srcih. In tako kar nekako vse leto nismo mogli prav doumeti, da tudi kdo izmed nas lahko ostane v steni.”* V spomin so mu prijatelji z odseka na grebenu Kočne nad Zelenimi plazovi postavili spominski klin, ki je še danes najbolj pogosta prednovembrska spominska tura AO Jezersko.

Delo odseka se okrepi še z vzgojo najmlajših: leta ‘83 učiteljica Zofija Pogorelec opravi tečaj in izpit za mentorico planinske vzgoje in prevzame vodenje skupine Čriček, v kateri se otroci od 2 - 5 razreda seznanjajo z vsebinami planinske šole, hodijo na ture in ob koncu leta izdajajo lastno glasilo. Dane ‘83 opravi še izpit za mladinskega vodnika v zimskih razmerah in postane inštruktor planinske vzgoje ter skozi celotna osemdeseta dejavno sodeluje pri PZS usposabljanjih v Bavščici, najprej kot kuhar in vodnik, nato kot inštruktor in naposled kot tehnični vodja tečaja. ‘85 doseže svoj vrh jezersko sodelovanje v delovanju PZS, ko kar trije Jezerjani, Luka kot tehnični vodja ter

Prijatelji z odseka pri Denčevem klinu ‘83

Irma in Dane kot inštruktorja, sodelujejo pri izvedbi tečaja v Bavščici; Irma je tehnični vodja leto kasneje. ‘85 Zofija opravi tudi izpit za voditelja orientacije in je na tem področju dejavna še daleč v devetdeseta. Pozimi v režiji planinskega društva od ‘83 obratuje smučarska vlečnica v Požarju, kjer člani in članice MO pilijo plužne zavoje vse do leta ‘91. Ekipa MO Jezersko ‘89 sodeluje in zmaga na republiškem planinskem kvizu v organizaciji PZS.

Vlečnica v Požarju je obratovala 8 sezon med leti ‘83 do ‘90

Glasilo najmlajše planinske skupine pod vodstvom Zofije Pogorelec je izšlo v dveh izdajah

AO

V osemdeseta jezerski alpinisti vstopijo s prvimi resnimi poškodbami: februarja ‘80 Luka zlomi nogo pri sestopu z Mt. Cook-a na Novi Zelandiji, avgusta Milan utrpi poškodbo hrbtenice v Bavarski v Triglavu, Izidor poškoduje nogo pri plezanju detajla nad Lojtrco, Tone poškoduje koleno, naslednje leto pa Davo pade 50 m v Tomaževem stebru, a jo odnese brez večjih poškodb. Leta ‘81 za potrebe vplezavanja prevrtajo vse smeri v Mlinarjevi peči. Veliko se pleza, posebej omenjeni v letnem poročilu so ‘80 Davo in Rado s hitrimi ponovitvami klasik (Trikot 3 ure), Tone s solo ponovitvijo Choudomskega, pa Irma in Karmen z žensko ponovitvijo Grintovčovega stebra.

Milan med plezanjem Bavarske v Steni pred nesrečo (Foto Luka Karničar)

Člani odseka pospešeno nadaljujejo s plezanjem prvenstvenih smeri v domačih gorah, par pa se jih nabere tudi drugod. Desetletja da sedem novih alpinistov: ‘80 izpit opravita Izidor Karničar in Rado Markič, ‘81 Davo Karničar, ‘84 Rihard Murn, ‘88 pa še Drejc Karničar, Peter Sušnik in Franc Zadnikar. Odsek dejavno sodeluje pri razširjeni poizdaji plezalnega vodiča Ravenska Kočna leta ‘82. Jezersko plezanje v kopni skali doseže svoj športni vrh leta ‘88, ko Davo v pripravi na solo ponovitev Bonattijevega stebra v Malem Druju naniza solo ponovitve domačih klasik in tehničnih smeri (Zavrnikova s VI A3 kot najtežja tehnična, ekspresne ponovitve Stebra jutranje zarje v dveh urah in pol ter Jernejevega stebra v uri in štirih minutah), potem pa uspe preplezati tudi sam Bonattijev steber.

Rado in Rihard na taboru v Durmitorju, 10. 8. ‘81 (avtor Luka Karničar)

Letni tabori alpinističnega odseka v osemdesetih

1980	Vališke Alpe, Dolomiti
1981	Durmitor
1982	Chamonix, Wilder Kaiser
1983	Dolomiti, Česky ray
1984	Chamonix
1985	Ortler
1986	Kavkaz, izmenjava z Rusi
1987	Chamonix, Norveška
1988	Chamonix
1989	Eiger

Kot drugod po Sloveniji to desetletje prinese plezanje zaledenelih slapov: najtežje na Jezerskem sicer prvi preplezajo drugi, domači alpinisti in alpinistka pa potegnejo prvenstvene v bolj skritih slapovih v Malem in Visočem vrhu ter v Mrzli dolini. Luku februarja ‘82 uspe zimsko prečenje celotnih Kamniško-Savinjskih Alp: čez Polnovo na Kočno in potem preko Grintovca, Dolgega hrbta, Štruce, Skute, Turske glave, Planjave, Lučke Babe do Ojstrice in v Robanov kot v dveh dneh.

Pomladno vplezavanje v Paklenici ‘86

Jezerske prvenstvene smeri v osemdesetih

Ime smeri	Lokacija	Težavnost	Datum	Plezali
Kebrova	Kokrska Kočna	III/II	7/ 5/ 1980	Luka Karničar, Milan Šenk
Lojzkova	Jezerska Kočna	IV	7/ 6/ 1980	Tone Karničar, Lojze Selšek
Vikijeva izstopna	Jezerska Kočna	IV+/II	19/ 6/ 1980	Luka Karničar, Rado Markič
Skrita varianta Smeri nad Kapelico	Dolgi hrbet	IV	19/ 7/ 1980	Davo Karničar, Karmen Kern
Smer 80	Dolška Škrbina	V	20/ 7/ 1980	Davo in Tone Karničar
Popoldanska varianta Nemške smeri	Dolgi hrbet	III	25/ 7/ 1980	Davo Karničar
Šuštarska	Dolgi hrbet	VI-/V, IV	27/ 7/ 1980	Davo in Izidor Karničar
Gabrova varianta Diagonale	Dolška Škrbina	V	30/ 8/ 1980	Luka Karničar, Rado Markič
Desna	Storžič, V stena	III	31/ 12/ 1980	Luka Karničar
Smer izgubljene rokavice	Špegovec	79°-80°/40°-50°	17/ 1/ 1981	Irma in Luka Karničar
Golcarski slap	Kokra, Macesnovski most	80°/50°-60°	27/ 1/ 1981	Luka in Irma Karničar
Prijateljska	Dolgi hrbet	VI A2/V, III	9/ 3/ 1981	Rado Markič, Franc Langerholc
Kovkov sindrom	Grintovec	V-/IV-	22/ 7/ 1981	Luka Karničar, Lojze Selšek
Murnčkova	Grintovec	II-III	27/ 7/ 1981	Luka Karničar in Rihard Murn
Irmin steber	*Durmitor, Šljeme*	*V-*	*6/ 8/ 1981*	*Luka Karničar, Rado Markič, Rihard Murn*
Jezerska	*Durmitor, Terzijin Bogaz*	*VI*	*9/ 8/ 1981*	*Luka Karničar, Rado Markič*
Plavolaska	Dolgi hrbet	VI A1/IV	14/ 8/ 1981	Luka Karničar, Rado Markič
Vera, upanje, ljubezen	Kokrska Kočna	III/II	13/ 9/ 1981	Luka Karničar
Vzhodni greben	Jezerska Kočna	II	30/ 6/ 1982	Davo in Luka Karničar
V greben	Veliki kup	II	30/ 6/ 1982	Luka in Davo Karničar
Plava	Dolška Škrbina	V/IV	19/ 8/ 1982	Davo Karničar, Karmen Kern
Šangri-la	Grintovec	V+/IV-V	18/ 9/ 1982	Davo Karničar, Karmen Kern
Longo Mai	Kancelj	VI/V	30/ 10/ 1982	Davo in Luka Karničar
Denčova pot	Skuta	IV-/III+	8/ 11/ 1982	Luka Karničar
SZ greben	Ledinski vrh	III/II	15/ 1/ 1983	Luka in Davo Karničar, Dane Jagodic
Faciron	Jezerska Kočna	IV/III, II	7/ 3/ 1983	Davo in Luka Karničar
Desna varianta Centralne smeri	Veliki kup	V+/IV, III	19/ 3/ 1984	Rado Markič, Srečo Rehberger
Drejcova	Pod Češko kočo	IV-/III	23/ 8/ 1984	Drejc in Luka Karničar
Slap pri deželnem kamnu	Kokra, Macesnovski most	80°/30°-40°	12/ 1/ 1985	Luka Karničar, Franc Zadnikar, Rihard Murn
Slap Mrzla dolina	Pod Češko kočo	80°/45°-55°	4/ 2/ 1985	Luka Karničar
Beračica	Grintovec	VI+ AO/V	7/ 4/ 1986	Davo Karničar, Andrej Jaklič
Kombinacija	Veliki kup	V/III-IV	7/ 4/ 1986	Drejc in Luka Karničar, Rado Markič
Petrova	Dolgi hrbet	III+	28/ 6/ 1986	Luka Karničar, Peter Sušnik
Hrepenenje	Škofova kapa	VI-/V+	6/ 10/ 1987	Davo Karničar
Črna poč	Grintovec	VI/V, IV	8/ 2/ 1988	Luka Karničar, Jože Rozman
Peskarce	Mali vrh	IV+/II	28/ 2/ 1988	Luka in Drejc Karničar

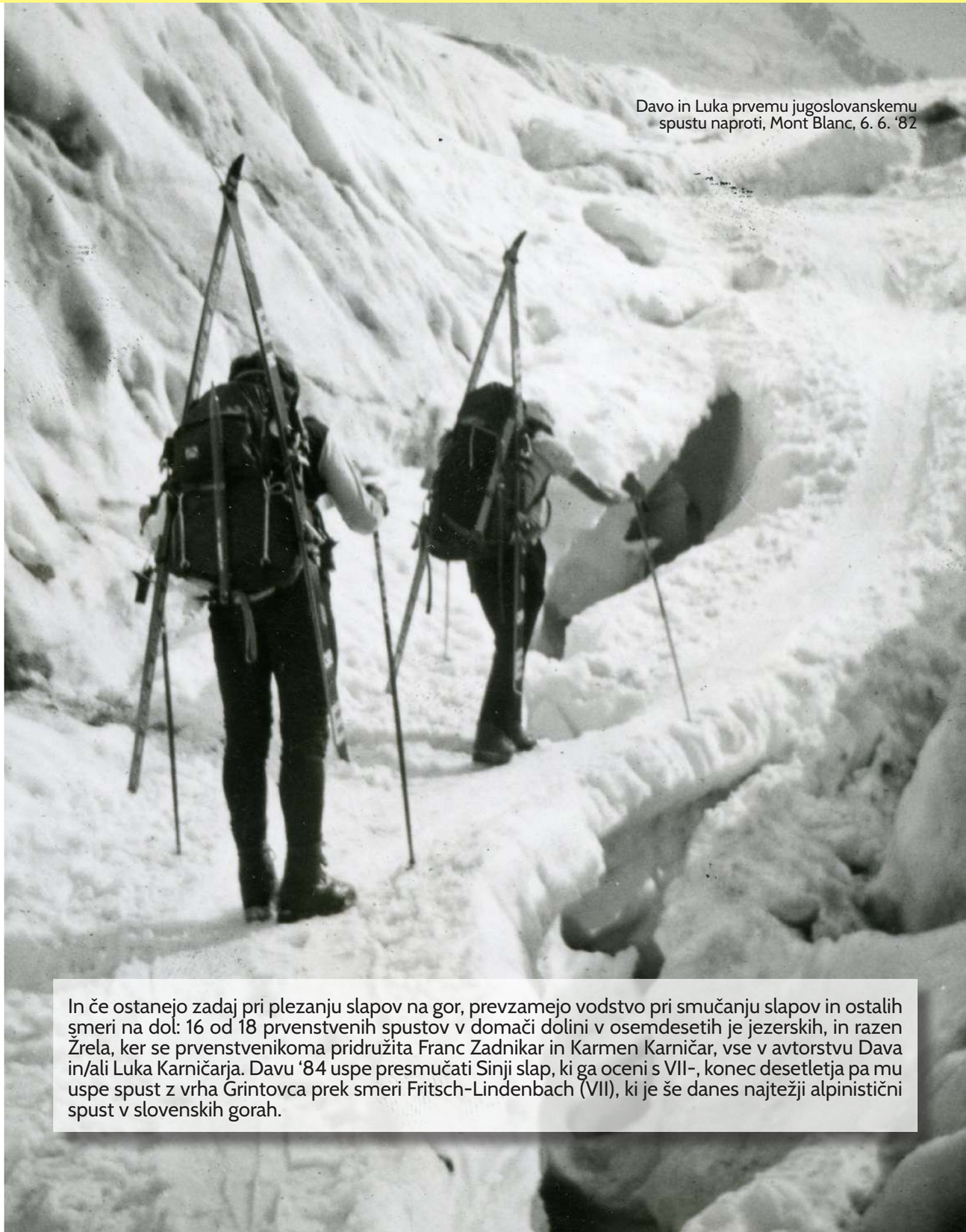

Davo in Luka prvemu jugoslovanskemu spustu naproti, Mont Blanc, 6. 6. ‘82

In če ostanejo zadaj pri plezanju slapov na gor, prevzamejo vodstvo pri smučanju slapov in ostalih smeri na dol: 16 od 18 prvenstvenih spustov v domači dolini v osemdesetih je jezerskih, in razen Žrela, ker se prvenstvenikoma pridružita Franc Zadnikar in Karmen Karničar, vse v avtorstvu Dava in/ali Luka Karničarja. Davu ‘84 uspe presmučati Sinji slap, ki ga oceni s VII-, konec desetletja pa mu uspe spust z vrha Grintovca prek smeri Fritsch-Lindenbach (VII), ki je še danes najtežji alpinistični spust v slovenskih gorah.

Davo in Luka aprila ‘87 opravita drugo ponovitev smučanja z vrha Triglava do Kredarice

Prvenstveni alpinistični spusti AO Jezersko v osemdesetih

Ime smeri	Lokacija	Ocena	Datum	Smučali
Ogledniška	Mala Baba	III	6/ 4/ 1982	Luka Karničar
Grapa izza Škofove kape	Kočna	IV-, S5	4/ 5/ 1982	Luka Karničar
Z vrha po Z steni	Pamir, Pik štirih		27/ 7/ 1983	Luka Karničar
Spust izpod vrha (7400)	Pamir, Pik Komunizma		2/ 8/ 1983	Luka Karničar, Matej Kranjc
Steber Borodkina	Pamir, Pik Komunizma		3/ 8/ 1983	Luka Karničar, Matej Kranjc
Sinji slap	Pod Češko kočo	VII-	26/ 2/ 1984	Davo Karničar
Gdinov graben	Mali vrh	V, S6	3/ 3/ 1984	Davo in Luka Karničar
Smer izgubljene rokavice	Špegovec	V	10/ 3/ 1984	Davo in Luka Karničar
Spomladanska (spodnja polovica)	Kočna	V-, S5	12/ 3/ 1984	Davo Karničar
Izza kupa	Kočna	IV, S6	21/ 3/ 1984	Luka in Davo Karničar
(Grapa) z vrha Babe	Velika Baba	IV, S5, zgoraj S3	22/ 3/ 1984	Davo Karničar
Skozi Žrelo od Kranjske koče		IV+, S5	24/ 3/ 1984	Davo in Karmen Karničar, Franc Zadnikar
Za Nejca Zaplotnika	Kokrska Kočna	VI, IV	24/ 4/ 1984	Davo Karničar
Ski	Dolgi hrbet	VI, V, S6	18/ 4/ 1987	Luka in Davo Karničar
Duška	Kočna	VI	21/ 3/ 1988	Davo Karničar
Minkin žleb	Mala Baba	III	18/ 4/ 1988	Davo Karničar
Dolgi hrbet - (Mlinarsko sedlo - Zgornje Ravni)	Dolgi hrbet	VI-, S6	18/ 4/ 1989	Davo in Drejc Karničar
Fritsch-Lindenbach (z vrha Grintovca)	Dolška škrbina	VII	9/ 5/ 1989	Davo Karničar

Ob alpinističnem Jezerjani sredi osemdesetih odkrijejo tudi tekmovalno turno smučanje: ‘85 se Luka z Matejem Kranjcem udeleži smučarskega rejlija Pizzo Tre Signori v Italiji in navdušenje nad tekmovanji prenese na širok krog turnosmučarskih entuziastov, ki se vsako leto udeležujejo rejlijev pri zahodnih sosedih. Že naslednje leto Luka in Davo dosežeta tudi najboljšo jezersko uvrstitev: 6. mesto med 45 navezami.

Luka in Davo na rejliju v Premani

Vse od ustanovitve samostojnega alpinističnega odseka si Jezerjani prizadevajo za vključitev v organizirano reševalno delo sosednjih postaj, da bi nabrali znanje za delovanje na intervencijah, na katerih sodelujejo skozi vsa leta, a s sosedi nekako ne morejo najti skupnega jezika. Razmere se spremenijo po tragediji nizozemske družine na Kočni ‘86, ko Nizozemce ujame nevihta z močno ohladitvijo: Jezerjani so pri ponesrečencih 4 ure in pol pred reševalci in pred njihovim prihodom transportirajo edino preživelo do Češke koče. Po tem se na zahtevo GRS PZS 6 članom AO Jezersko omogoči vključitev v delo GRS Kranj. Do burnega prvega sestanka v Kranju skupino vodi Davo, potem pa Luka. Do leta ‘89 jih je že dvanajst (še Dane, Jaka, Franc, Janez, Rihard, Rado, Peter in Izidor), in začnejo z intenzivnimi vajami (“51!” je zapisal Luka) v pripravi na izpit za reševalce naslednje leto. Jezerski reševalci so tako ob koncu desetletja na pragu ponovne ustanovitve lastne reševalne postaje.

Prenos novih reševalnih znanj na vajah alpinističnega odseka

Luka vodi jezersko osvajanje gora izven Evrope: ‘83 se udeleži jugoslovanske odprave v Pamir in osvoji 7495 m visoki Pik Komunizma ter z Matejem Kranjcem in Mišom Jamnikom opravi prvenstveni spust z višine 7400 m ter naslednji dan še čez Steber Borodkina. ‘86 se z Davom in Radom udeleži jugoslovanske odprave na mejo domačega kontinenta v Kavkaz, kjer med drugim opravijo prvi in drugi jugoslovanski spust z Elbrusa in preplezajo steno razvpite Užbe. ‘87 je prvič v Himalaji, kjer kot alpinistični inštruktor sodeluje pri šolanju nepalskih gorskih vodnikov v Manangu. Naslednje leto uspešno opravi izpite za gorskega vodnika. ‘89 sta Luka in Davo člana odprave na Nanga Parbat, kjer nameravata tudi smučati, a jih razmere ne spustijo prav visoko; sodelujeta pri reševanju ponesrečenega Korejca iz Diamirske stene.

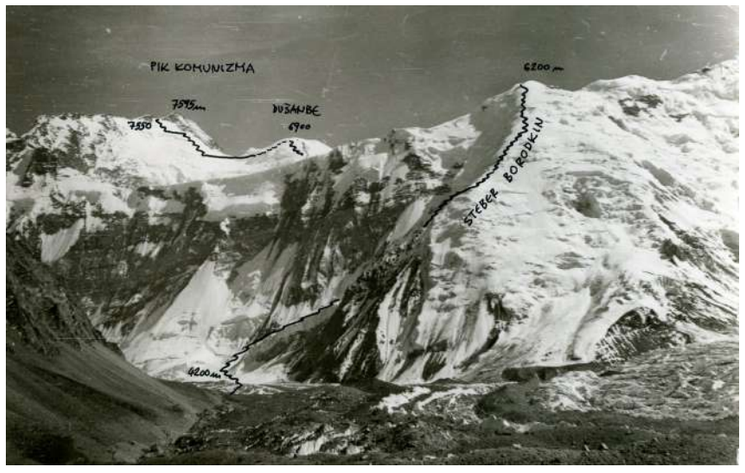

Luka se je 1983 udeležil odprave v Pamir, glavni cilj: Pik Komunizma, 7495 m
Vrisan potek spusta

Davo in Luka z Vlasto Kunaver in Sandijem Marinčičem pod Nanga Parbatom, 1989

Odprava v Kavkazu ‘86 je bila prvi del izmenjave s sovjetskimi alpinisti, drugi del je potekal v stenah nad Češko kočo, hrvaških plezališčih in odkrivanju čarov slovenske prestolnice

Devetdeseta

Burno politično življenje, ki po počasnem vretju skozi osemdeseta kulminira v referendumu leta ’90 in slovenski osamosvojitvi naslednje leto, odmeva tudi v jezerskih gorah: dnevi po razglasitvi samostojnosti, ko oklepna vozila zasedejo mejni prehod in je celo v Češki koči dvoje polavtomatskih pušk, pridejo in gredo, nova politična in družbena realnost pa počasi preoblikuje tudi lokalno stvarnost. Karavle ob meji z Avstrijo so dokončno izpraznjene, Himalaja postane lažje dosegljiva kot prvomajsko vplezavanje v Paklenici, največja sprememba v kraju pa nastopi leta ’98, ko Jezersko spet postane samostojna občina. Devetdeseta so osamosvojitveno desetletje tudi v gorniškem življenju kraja: ’92 je ustanovljena samostojna Postaja GRS Jezersko, ‘98 pa po ustanovitvi Občine Jezersko tudi Češka koča postane jezerska last.

Planinsko društvo Jezersko v devetdeseta vstopi z izvedbo največje prireditve v gorah doslej: 90-letnico Češke koče. Priprave se začnejo že leto poprej z navezovanjem stikov s češkimi planinci, ki se potem na čelu s predsednikom češke planinske organizacije Ladekom Jiráskom po dolgih desetletjih množično zberejo pod Grintovci. Ob pomembnih predstavnikih politike in medijev ter množice nastopajočih se ob slovesnosti in maši ob koči zbere 3000 obiskovalcev, za izvedbo prireditve pod vodstvom Petra Sušnika skrbi prek 50 prostovoljk in prostovoljcev. Taki množici navkljub dogodek mine, kot v poročilu zapiše predsednik društva, *“brez nesreč in brez puščenih smeti”* In ko smo že pri množičnih prireditvah v gorskem okolju: 90-letnica koče ostaja največji dogodek na Jezerskem vse do danes: deloma zato, ker jo pet let kasneje zagode vreme in se čez desetletje že kaže bolj individualistična mentaliteta slovenskega planinstva tudi v neobiskovanju množičnih slavij, deloma pa se z vstopom v novo tisočletje uveljavlja drugačno tehtanje primernosti takih množičnih slavij v gorskem okolju.

”Od Štengc se je vila dolga vrsta planincev”: množice ob praznovanju 90 let Češke koče (avtor Ladek Jirásko)

Plakat ob devetdesetletnici Češke koče

Neposredna posledica velikega praznovanja pri koči je Lukova pobuda za začetek še ene tradicije domačega planinskega društva: vabilo članstvu in predvsem zaslužnim prostovoljkam in prostovoljcem na Martinov izlet. Prva izvedba leta ‘90 tako množično popelje Jezerjane na Uršljo goro. Naslednje leto gredo Jezerjani namesto na novembrski izlet že poleti v Chamonix – prav tako cel avtobus, vse od ’92 pa jezerski planinci okrog svetega Martina odidejo odkrivat nov kotiček razgibanega slovenskega reliefa.

Martinovi izleti po letih

1990	Uršla gora
1991	/
1992	Škocjanske jame
1993	Matajur
1994	Boč
1995	Slivnica
1996	Mirna gora
1997	Pikov vrh
1998	Kočevsko
1999	Donačka gora
2000	Nanos
2001	Lovrenška jezera
2002	*ni podatka*
2003	Snežnik
2004	Žavcarjev vrh
2005	Blegoš
2006	Pohorje
2007	Kraški rob
2008	Prekmurje
2009	Bohor
2010	Slavnik
2011	Olševa
2012	Javorniški Rovt
2013	Mirna gora
2014	/
2015	Kum
2016	Vipavska
2017	Bohinjske planine
2018	Porezen
2019	Banjška planota
2020	/
2021	Stegovnik
2022	Soriška planina - Podbrdo
2023	Velika planina

Martinov izlet na Matajur ‘93

Tek na Češko kočo skozi leta postane uveljavljena prireditev in je ‘94 prvič uvrščen med tekme za slovenski pokal pri Atletski zvezi Slovenije. Prireditev s tem doseže nov nivo in v krstnem letu pod vodstvom Riharda Murna pri izvedbi sodeluje prek 70 prostovoljk in prostovoljcev, učvrsti pa se tudi odlično sodelovanje z ekipo časomerilcev pri Športnem društvu Jezersko. Ravno to sodelovanje rodi prvo jezersko turnosmučarsko tekmovanje leta ‘96 in vsa naslednja vse do danes. Društvo skozi vse desetletje ohrani visoko številčnost članstva, za kar imata zasluge tudi blagajničarka društva Neža Karničar in Barbara Šavs, ki ohranjata tradicijo pobiranja članarine z obiskom na domu. Menjavo v vodstvu doživi tudi markacijski odsek: ‘94 ga prevzame Brane Žagar in ga s kratko prekinitvijo vodi vse do današnjih dni.

Desetletje za seboj pusti tudi bogate sledi v besedi: ’93 ob stoletnici SPD društvo izda Jezerske planinske novice, ob dvajsetletnici alpinističnega odseka zbornik Andi ’96, ’98 pa zbornik ob 50 letih delovanja društva. Leta ’96 je izdana Davotova knjiga Alpinizem, samoljubje, ljubezen, ’98 pa je z Davotovim in Drejčevim soavtorstvom izdan plezalni vodič Jezersko. Leta ’93 se zamenja tudi pero društvenega računovodje: Venci Krč, ki je računovodstvo vodil 20 let, posle preda Jožu Smrtniku.

Češka koča v devetdesetih zasije: leta ‘91 je izbrana za najbolj priljubljeno planinsko postojanko v Sloveniji, pod novim gospodarjem Boštjanom Skubrom so izvršena dela, ki so že leta zahtevala pozornost, med večjimi obnova strehe in dimnika ter vodovoda, pri katerem pomemben delež doprinesejo prostovoljci slovenske vojske. ‘95 koča in pripadajoče zemljišče dočakata celo uradno geodetsko izmero, presenetljivo financirano s strani planinskega društva, leto kasneje pa je priključena mala hidroelektrarna.

Prav na koči pa se tudi globoko pozna temna plat desetletja: ‘94 umre Anica Karničar in z njo ob vsem drugem dotedanja vez koče z dolino: cela vojska ljudi v naslednji sezoni stopi na njeno mesto, da poskrbi za dolinsko logistiko. ‘96 je zadnja Andrejeva oskrbniška sezona, po poslednjem poletju v navezi s kuharico Minko Šavs in po legendarnem septembru s pomočnikom Jankom Reboljem Andrej poslednjič zapusti kočo s tovorno žičnico. Naslednjih pet let ga nasledi sin Drejc z ženo Polono in v sodelovanju s Tomažem Rehbergerjem in Majo Šenk – izkušenima sodelavcema, ki sta Lukovo poslovilno darilo pred junijsko tragedijo na Okrešlju.

Leta 1998 Jezersko postane samostojna občina in potem lastnica Češke koče in pripadajočega zemljišča, kar se v naslednjih letih pozitivno pozna v precej večjem vložku časa in sredstev v njeno vzdrževanje.

JEZERSKE PLANINSKE NOVICE

PLANINSKO BRANJE OB 100 LETNICI SPD

Po veličastju 90 letnice Češke koče, 5.8.1990, tisočere množice in zavednih besed pomembnih slovenskih mož - pa s popotnico priznanja Češki koči za najbolj gostoljubno slovensko planinsko domovanje v letu 1991, se bomo v teh drobnih jezerskih planinskih novicah ozrli po delovnem letu 1992 in se spogledali tudi z jubilejnim letom 1993 ko slavimo 100 let organiziranega slovenskega planinstva. Vsem planincem, še zlasti članom PD Jezersko, želimo prijetno vandranje po gorah in zadovoljstva ob branju JEZERSKIH PLANINSKIH NOVIC.

Jezersko, 27. februar, 1993

Upravni odbor
PD Jezersko

Ena od tradicionalnih tur, ki ima svoje začetke v devetdesetih, je decembrski nočni pohod na Virnikov Grintovec

Ustanovitev samostojne postaje GRS

Zavzeto usposabljanje in izobraževanje v sklopu kranjske postaje GRS ter porast v številu nesreč, predvsem pa pripravljenost ustanovnih članov, da ob reševalnem prevzamejo še organizacijsko delo, je ‘92 privedlo do ustanovitve lastne postaje. Sedemnajst ustanovnih članov in članic je 29. 5. na občnem zboru v Planinki ustanovilo samostojno reševalno ekipo, sedemnajsto v Sloveniji: Postajo GRS Jezersko. Vodenje prevzame Luka Karničar.

Ustanovni člani in članici (manjkajo Dane Jagodic, Rihard Murn in Jože Žvokelj, na sliki še kasnejši član Janez Krč, slikano ‘96)

V enaintridesetih letih delovanja samostojne postaje je bilo 278 intervencij, življenje postaje pa so zapolnjevale še skupne vaje in usposabljanja na društvenem in državnem nivoju, sodelovanje v organih Sklada Okrešelj po 1998 in v organih Gorske reševalne zveze Slovenije po 2006, pa seveda tekmovanja. Posebej zagnano so se člani udeleževali gorskih tekov in turnosmučarskih tekmovanj, še posebej reševalskih, največji dosežek pa je 3. mesto na mednarodnem tekmovanju reševalcev v Italiji 2018, dosežek izključno jezerske ekipe (Klemen Dolinšek, Tone Karničar, Anže Šenk in Matej Tonejec).

Od ustanovitve je v reševalnem delu sodelovalo 41 članov in članic. ‘97 je vodenje društva prevzel Drejc Karničar in ga vodil dobri dve destletji; 2019 ga je nasledil Primož Šenk. Ob desetletnici postaje 2002 so reševalci pod vodstvom gospodarja Franca Zadnikarja postavili zavetišče GRS pri Češki koči. Tri leta kasneje je sledila reorganizacija reševanja na društveni ravni: kot večina reševalnih postaj, ki so dotlej delovale pod okriljem PZS, se je tudi jezerska formirala v samostojno Društvo GRS Jezersko in leto kasneje soustanovila GRZS Slovenije.

Prva skupna reševalna vaja z reševalci iz Železne Kaple leta '93

Najdaljša in zelo zahtevna intervencija: 14 dni iskanja zasutega celjskega alpinista '01 v v Grapi

Intervencije in novi člani GRS Jezersko 1992-2023

Leto	Število intervencij	Novi člani
1992	5	
1993	3	
1994	7	
1995	6	
1996	7	Janez Krč, Janko Rebolj
1997	5	
1998	5	
1999	7	Gregor Muri, Rok Teul
2000	4	Miha Kuhar
2001	9	
2002	2	
2003	6	
2004	4	Janez Žnidar
2005	8	Nejc Kuhar; Kim
2006	8	
2007	6	Andrej Žagar, Anja Karničar, Klemen Dolinšek, Matej Tonejec, Teja Arnež; Reks
2008	5	
2009	12	
2010	8	
2011	9	
2012	9	Boris Piskernik; Rin
2013	2	Denis Durić, Žan Karničar, Simon Babič
2014	14	Anže in Primož Šenk
2015	13	Gašper Karničar
2016	14	
2017	17	Jaka Capuder
2018	10	
2019	16	
2020	29	
2021	15	Aljaž Krč, David Jovanovski, Izidor Karničar, Veronika Šenk
2022	13	Urh Karničar

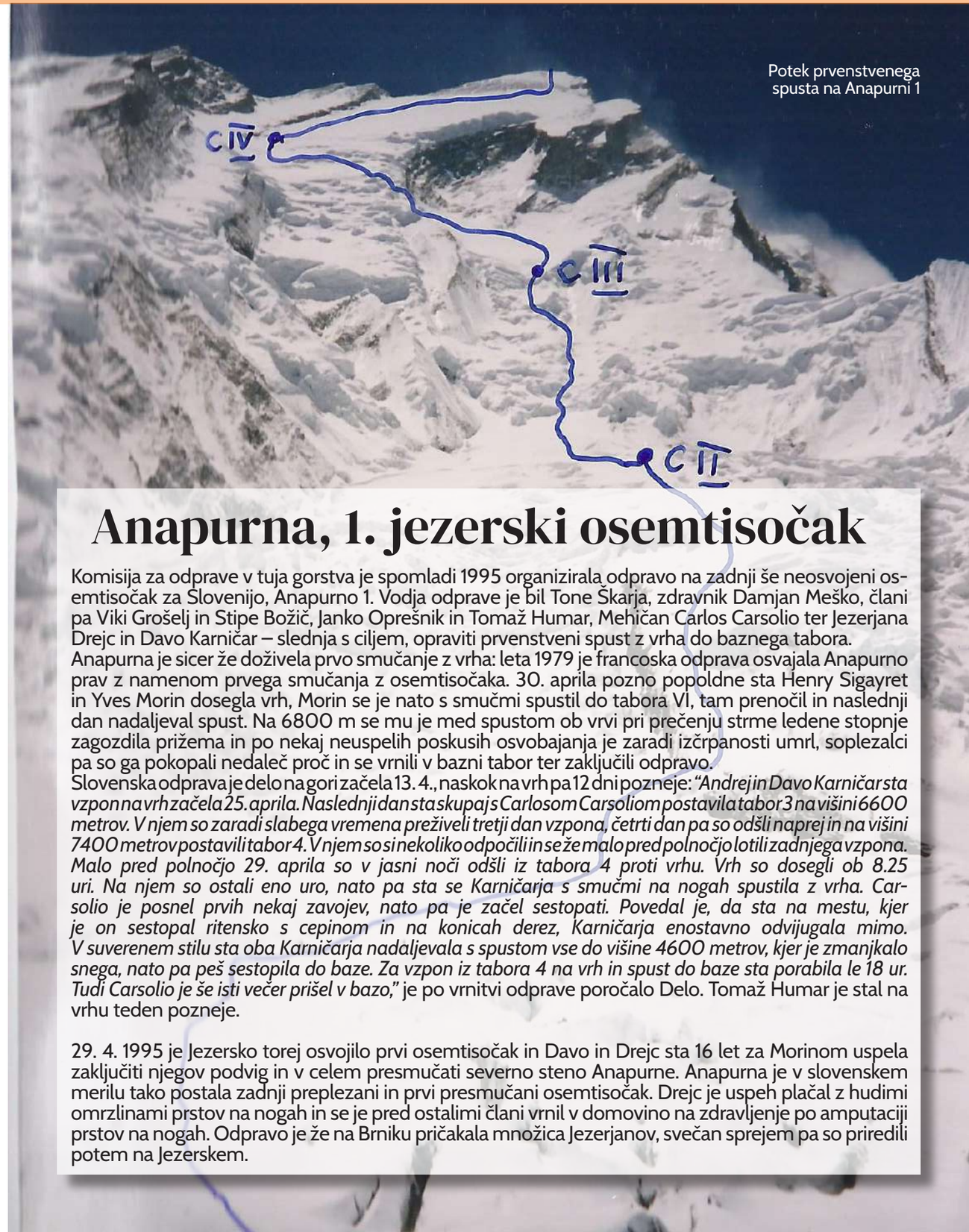

Potek prvenstvenega spusta na Anapurni 1

Anapurna, 1. jezerski osemtisočak

Komisija za odprave v tuja gorstva je spomladi 1995 organizirala odpravo na zadnji še neosvojeni osemtisočak za Slovenijo, Anapurno 1. Vodja odprave je bil Tone Škarja, zdravnik Damjan Meško, člani pa Viki Grošelj in Stipe Božič, Janko Oprešnik in Tomaž Humar, Mehičan Carlos Carsolio ter Jezerjana Drejc in Davo Karničar – slednja s ciljem, opraviti prvenstveni spust z vrha do baznega tabora.
Anapurna je sicer že doživela prvo smučanje z vrha: leta 1979 je francoska odprava osvajala Anapurno prav z namenom prvega smučanja z osemtisočaka. 30. aprila pozno popoldne sta Henry Sigayret in Yves Morin dosegla vrh, Morin se je nato s smučmi spustil do tabora VI, tam prenočil in naslednji dan nadaljeval spust. Na 6800 m se mu je med spustom ob vrvi pri prečenju strme ledene stopnje zagozdila pržema in po nekaj neuspelih poskusih osvobajanja je zaradi izčrpanosti umrl, soplezalci pa so ga pokopali nedaleč proč in se vrnili v bazni tabor ter zaključili odpravo.
Slovenska odprava je delo na gori začela 13. 4., naskok na vrh pa 12 dni pozneje: *"Andrej in Davo Karničar sta vzpon na vrh začela 25. aprila. Naslednji dan sta skupaj s Carlosom Carsoliom postavila tabor 3 na višini 6600 metrov. V njem so zaradi slabega vremena preživeli tretji dan vzpona, četrti dan pa so odšli naprej in na višini 7400 metrov postavili tabor 4. V njem so si nekoliko odpočili in se že malo pred polnočjo lotili zadnjega vzpona. Malo pred polnočjo 29. aprila so v jasni noči odšli iz tabora 4 proti vrhu. Vrh so dosegli ob 8.25 uri. Na njem so ostali eno uro, nato pa sta se Karničarja s smučmi na nogah spustila z vrha. Carsolio je posnel prvih nekaj zavojev, nato pa je začel sestopati. Povedal je, da sta na mestu, kjer je on sestopal ritensko s cepinom in na konicah derez, Karničarja enostavno odvijugala mimo. V suverenem stilu sta oba Karničarja nadaljevala s spustom vse do višine 4600 metrov, kjer je zmanjkalo snega, nato pa peš sestopila do baze. Za vzpon iz tabora 4 na vrh in spust do baze sta porabila le 18 ur. Tudi Carsolio je še isti večer prišel v bazo,"* je po vrnitvi odprave poročalo Delo. Tomaž Humar je stal na vrhu teden pozneje.

29. 4. 1995 je Jezersko torej osvojilo prvi osemtisočak in Davo in Drejc sta 16 let za Morinom uspela zaključiti njegov podvig in v celem presmučati severno steno Anapurne. Anapurna je v slovenskem merilu tako postala zadnji preplezani in prvi presmučani osemtisočak. Drejc je uspeh plačal z hudimi omrzlinami prstov na nogah in se je pred ostalimi člani vrnil v domovino na zdravljenje po amputaciji prstov na nogah. Odpravo je že na Brniku pričakala množica Jezerjanov, svečan sprejem pa so priredili potem na Jezerskem.

29. 4. ’95: drobci iz Drejčevih in Davotovih zapisov

Davo: Po enoinpolurnem pripravljanju smo nekaj pred polnočjo začeli vzpon nad četrtim višinskim taborom. Ker sva z Drejcem za pripenjanje smuči na nahrbtnik porabila nekaj več časa, je Carlos začel gaziti in vztrajal pri tem vse do tretje ure zjutraj.
Drejc: Trije koraki, sedem korakov, štirje koraki, ... vmes pa dolgi, dolgi počitki brez misli: le vdihov noče in noče biti dovolj. Črni mraz pa grize in reže v ušesa, nos, grlo, roke so okorne in neobčutljive. [...] K sreči me danes kot po čudežu nič ne zebe v noge?! Mraz me ubija. Čelna svetilka naenkrat preneha svetiti in ko se trudim, da bi s trdimi prsti zamenjal baterijski vložek, se lučki pred mano oddaljita neskončno daleč. Ne gre!
Davo: Uro pred dnem sva s Carlosom pogrešila Drejca, ki je hotel zamenjati baterijski vložek v čelni svetilki, za kar pa nikakor ni bilo dovolj svetlo.
Drejc: “Drejc! Drejc!” odmeva v mojih ušesih kot nebeška glorija, ko me Davo zaskrbljeno pokliče v temno noč. Ko me obsvetita, mi končno uspe zamenjati baterijski vložek in ... potem je vse lažje in lepše.
Davo: Po desnem robu ozebnika je bilo nekaj napihanega snega, toliko, da se je ugreznil čevelj, in me zato ni več skrbela dereza, ki je bila spredaj na čevelj pritrjena samo s smučarskim trakom. [...] Še kako se bil presenečen, ko je po 150 metrih ozebnik prešel v širše snežno pobočje, ki se je vleklo in vleklo ... Leva stran je bila zamejena s skoraj strnjenim pasom skal, nekaj višje pa sta bili tudi dve skali na desni strani. Ko sem prišel v njuno višino, je bil naenkrat dobrih 15 metrov nad menoj samo še oster rob trdega zapihanega snega, greben in z njim vrh, tako želeni in sanjani vrh Anapurne. “Odpikal” sem na greben in rahel veter z nasprotne strani me je opozoril, kako lep dan je! Tokrat so nam bogovi z vremenom res stali ob strani! Danes je gora dovolila, da smo prišli na štart, na začetek pustolovščine.
Drejc: Vrh! Nerodno, a veselo se objamemo in si sežemo v roke. Za trenutek se počutim nekoliko zbegano in sploh ne vem, kaj bi sam s seboj. Davo pokliče v bazo, sam pa se povzpnem še tistih nekaj zadnjih metrov, da končno pogledam čez rob.
Davo: Slikanje, klavrni vriski, slastni požirki vročega čaja iz termovk – to je bil vrhunec veselja na samem vrhu. Počasno snemanje smuči z nahrbtnika sem doživljal kot obred. V zavidljivo strmem boku vršne opasti je strah, da bi ostal brez kakega dela smučarske opreme, prerastel skoraj v grozo, tako živi so bili še občutki izpred dveh let na K2!
Drejc: Carlosova kamera kljub strahotnemu mrazu teče in Davo se kot na ukaz spusti po pobočju navzdol. Z napetostjo in strahom spremljam bratovo početje, ko se v lepih zavojih spušča proti ozebniku. Grem.
Davo: Ogledoval sem si še smučarske vezi, ko sem zaslišal: “You can go!” Nič rudarskega “srečno”, nič več pomišljanj, samo “no, pa pejva” in vse, kar je bilo, se je prelevilo v akcijsko strast. Dolg smuk poševno, vzporedno z vršno opastjo, točno v smeri Dhaulagirija. Prvi zavoj, drugi, z vsakim naslednjim vse nižje.

Drejc v vršnem ozebniku (avtor Davo Karničar)

Drejc: nekaj problemov imava z nepredvidljivim skorjastim snegom, sicer a nama gre presenetljivo dobro. [...] Ozebnik k sreči vsaj v zgornjem delu premore nekaj mehkega in uporabnega snega. Zadnji metri pa so povsem goli, izhod in začetek prečke na odprto pobočje pa je skoraj leden. [...] Ko je Davo že daleč na “varnem”, se tudi sam lotim prvega nevarnega dela. Po nekaj previdnih zavojih na ne preveč ravni podlagi se odločim za prečenje in v kar veliki hitrosti “prerefetam” daleč na desno pod Vzhodni vrh Anapurne.
Davo: Majhne, živo rdeče markirne zastavice na bambusovih palicah, ki smo jih ob vzponu postavili na orientacijsko zahtevnejših mestih, so nama bile kljub lepemu vremenu v veliko pomoč. Zaplate skorjastega snega [...] so pod štirico povsem izginile in nenadoma sva izgorevala v neustavljivi želji po vijuganju. Vendar samo do trenutka, ko sva pripeljala pod vpadnico Srpa, skladišče stoletnega ledu, ki nam je vsak dan pripravljalo veličastne srhljivke kiklopskih podorov. [...] Spoprijela sva se torej s strmino in še dodatno s šesto metri fiksnih vrvi, ki sva se jih morala ogibati, saj bi se lahko usodno zapletla vanje. Slednjič sva se znašla v približno desetmeterskem lednem zidu, pod katerim je pobočje prečila statična vrv. Prenevarno bi bilo, če bi ga preskočila, kot sva to počela na primer v Sinjem slapu, saj se ne bi mogla izogniti napeti vrvi. Torej sva se pripravila na spust.
Drejc: Ko sem ves utrujen čakal na vrhu 15 m visokega lednega skoka, ki se je navpično grezil pod menoj, se nisem preveč spraševal, zakaj se Davo toliko časa ni “zbasal” z vrvi, ampak sem se enostavno vpel in spustil po vrvi navzdol. Tik pred tlemi se vrv nenadoma napne, obstanem in ne morem dol. Brez pomožne vrvice, brez moči, brez noža, ...
Davo: Puhasti sneg, ki je prekrival del strmine pod skokom, me je zvabil v vijuganje vse do naslednjega težjega mesta. Drejc se je kljub previdnosti ujel na ledni vijak, na katerega je bila vpeta vrv. [...] Treba se je bilo vrniti. Kolobarji utrujenosti so se mi gostili pred očmi, dvesto metrov se je raztegovalo v neskončnost.
Drejc: Davo nestrpno vpije in sprašuje, kje hodim, sam pa sem vse bolj brez idej. Zdi se mi, da sem naredil prav vse, da bi se rešil iz tega smešnega in neumnega položaja, a vse zaman.
Davo: “Poskusi odpeti smučko in prereži vrv z robnikom!” Prisluškujem Drejčevemu odgovoru, a noče in noče priti do mene. Le kaj je zdaj? Ali je ... Korak je obupno težak, pljuča hočejo počiti, v glavi buči, srce stiska strah. “Ali si prerezal?”
Drejc: Po bratovi sugestiji prav previdno snamem smučko in se z robnikom lotim napete vrvi. V začetku ne gre in ne gre, potem pa se kar naenkrat znajdem v snegu. Nesramno težak nahrbtnik me vleče po strmini navzdol, a mi nekako uspe obdržati sebe in vso opremo, da končno lahko odvijugam proti Davu.
Davo: Prelomnica, ki je ločevala najtežji del stene (40° - 60°) od “nižinskega smučišča”, je bil desetmetrski odlom. Ker sva se zaradi neomejenega prostora lahko izognila vrvem, sva ta del lahko prepeljala, saj sva imela varen iztek. [... Potem] sva spet “elegantno” odvijugala Vikiju in Stipetu naproti. Stara mačka sta prihajala proti dvojki.

Drejc in Davo prismučata do dvojke (avtor Viki Grošelj)

Drejc: Prijatelji!! Nov polet, nova energija. Kot bi dobil injekcijo najmočnejšega poživila. [...] Šele zdaj sem zares dojel, da se je na gori nekaj zgodilo. Uspelo nama je!! Nam vsem skupaj je uspelo.
Davo: Zdaj je bilo prostora tudi že za ponos, čeprav je energije že zmanjkovalo. [...] Kljub nagibajočemu se dnevu sva odvijugala naprej proti bazi. Utrujeni gibi so bili verjetno že kar klavrna podoba smučanja, pa sva vendarle še vedno drsela, želeč izkoristiti vse svoje znanje in izkušnje. Razmočen in težak sneg ni bil dovolj, šele skale so naju prisilile, da sva snela smuči.
Drejc: Ponosna Slovenca pa sva ob prihodu domov postala še bolj ponosna Jezerjana - ko sva s solzami v očeh zrla v množico domačih obrazov.

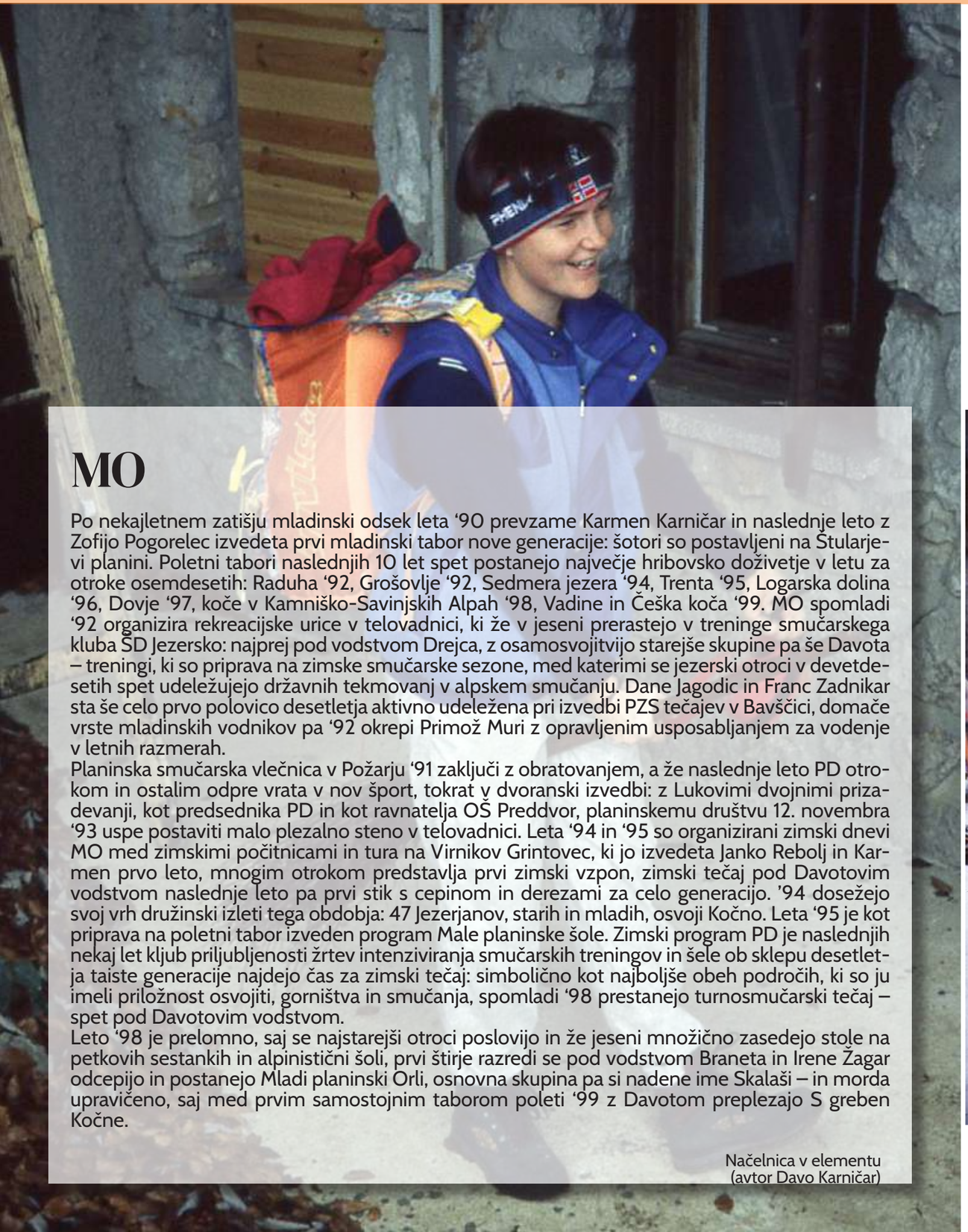

MO

Po nekajletnem zatišju mladinski odsek leta ‘90 prevzame Karmen Karničar in naslednje leto z Zofijo Pogorelec izvedeta prvi mladinski tabor nove generacije: šotori so postavljeni na Štularjevi planini. Poletni tabori naslednjih 10 let spet postanejo največje hribovsko doživetje v letu za otroke osemdesetih: Raduha ‘92, Grošovlje ‘92, Sedmera jezera ‘94, Trenta ‘95, Logarska dolina ‘96, Dovje ‘97, koče v Kamniško-Savinjskih Alpah ‘98, Vadine in Češka koča ‘99. MO spomladi ‘92 organizira rekreacijske urice v telovadnici, ki že v jeseni prerastejo v treninge smučarskega kluba SD Jezersko: najprej pod vodstvom Drejca, z osamosvojitvijo starejše skupine pa še Davota – treningi, ki so priprava na zimske smučarske sezone, med katerimi se jezerski otroci v devetdesetih spet udeležujejo državnih tekmovanj v alpskem smučanju. Dane Jagodic in Franc Zadnikar sta še celo prvo polovico desetletja aktivno udeležena pri izvedbi PZS tečajev v Bavščici, domače vrste mladinskih vodnikov pa ‘92 okrepi Primož Muri z opravljenim usposabljanjem za vodenje v letnih razmerah.

Planinska smučarska vlečnica v Požarju ‘91 zaključi z obratovanjem, a že naslednje leto PD otrokom in ostalim odpre vrata v nov šport, tokrat v dvoranski izvedbi: z Lukovimi dvojnimi prizadevanji, kot predsednika PD in kot ravnatelja OŠ Preddvor, planinskemu društvu 12. novembra ‘93 uspe postaviti malo plezalno steno v telovadnici. Leta ‘94 in ‘95 so organizirani zimski dnevi MO med zimskimi počitnicami in tura na Virnikov Grintovec, ki jo izvedeta Janko Rebolj in Karmen prvo leto, mnogim otrokom predstavlja prvi zimski vzpon, zimski tečaj pod Davotovim vodstvom naslednje leto pa prvi stik s cepinom in derezami za celo generacijo. ’94 dosežejo svoj vrh družinski izleti tega obdobja: 47 Jezerjanov, starih in mladih, osvoji Kočno. Leta ‘95 je kot priprava na poletni tabor izveden program Male planinske šole. Zimski program PD je naslednjih nekaj let kljub priljubljenosti žrtev intenziviranja smučarskih treningov in šele ob sklepu desetletja taiste generacije najdejo čas za zimski tečaj: simbolično kot najboljše obeh področih, ki so ju imeli priložnost osvojiti, gorništva in smučanja, spomladi ‘98 prestanejo turnosmučarski tečaj – spet pod Davotovim vodstvom.

Leto ‘98 je prelomno, saj se najstarejši otroci poslovijo in že jeseni množično zasedejo stole na petkovih sestankih in alpinistični šoli, prvi štirje razredi se pod vodstvom Braneta in Irene Žagar odcepijo in postanejo Mladi planinski Orli, osnovna skupina pa si nadene ime Skalaši – in morda upravičeno, saj med prvim samostojnim taborom poleti ‘99 z Davotom preplezajo S greben Kočne.

Načelnica v elementu
(avtor Davo Karničar)

Direndaj v novi plezalni steni v šolski telovadnici (avtor Davo Karničar)

Tečaj turnega smučanja pod Storžičem ‘98: bodoči TTSO-jevec zlomi prve smuči (avtor Davo Karničar)

Prvo srečanje z zimsko tehniko, zimski dnevi MO ‘96 (avtor Davo Karničar)

Nekaj let so se najmlajši lahko podali v vertikalo na plezalni stenici ob Planšarskem jezeru (avtor Davo Karničar)

Restrospektiva MO taborov v devetdesetih

"Vabljeni na veseli dan našega mladinskega odseka s tekmovanjem v telovadnici in dia retrospekivo skozi devetdeseta! Skupaj bomo lahko podoživeli, kako so naši otroci postajali mladina, na katero se lahko zanesemo," je '98 zapisala načelnica. Ujeti drobci so se ohranili do danes.

Sestop z Raduhe '92 (avtor Drejc Karničar)

Najboljši del ture med odkrivanje bohinjskih gora '94 (avtor Davo Karničar)

Junaki, ki so skočili na Triglav, medtem ko so ostali osvajali Prehodavce (avtor Davo Karničar)

Čari taborniškega življenja v Trenti '95 (avtor Davo Karničar)

Popoldanska tlaka na Cojzovi koči '98 (avtor Davo Karničar)

Vrh Ojstrice '96 (avtor Davo Karničar)

Vzpon na Špik, tabor Dovje '97 (avtor Davo Karničar)

Plezalni dan na taboru v Trenti '95 (avtor Davo Karničar)

Krog okrog jezerskih vrhov '98 se je sklenil s turo po brezpotju mimo Čedce (avtor Davo Karničar)

AO

Alpinistični odsek v devetdesetih pospešeno raste, od '88 naprej ga skozi cela devetdeseta vodi Drejc Karničar, '99 pa načelovanje prevzame Peter Sušnik. Še vedno nastajajo nove smeri v domači dolini: tako plezalne v kopni skali kot smučarske v snegu. Odsekovi tabori so razen v letu praznovanja 90-letnice Češke koče ustaljena praksa, Centralne Alpe so prizorišče tudi dveh odmevnih smučarskih spustov: Davo 30. 5. '91 smuča po SV steni Eigerja v območju Lauperjeve smeri, 11. 5. '94 pa z Drejcem uspeta presmučati V steno Matterhorna. Člani odseka se redno udeležujejo smučarskih tekmovanj (Lom, Okrešelj, Raduha). Dvakrat so jezerski alpinisti tudi v Amerikah: '93 Luka in Davo sodelujeta na odprtem prvenstvu v ekstremnem smučanju v Koloradu, ob 20-letnici odseka pa Jezerjanom uspe prva odprava izven Evrope, Andi '96.

Ime smeri	Lokacija	Težavnost	Datum	Plezali
Spoznanje	Dolgi hrbet	VI+/V,IV	28/ 7/ 1990	Davo in Luka Karničar
Varianta krst Mariborske smeri	Dolška Škrbina	V+	19/ 8/ 1990	Drejc Karničar, Janez Krč
Carmen	Grintovec	VI/V	29/ 8/ 1990	Davo Karničar
Septembrska	Veliki kup	IV+	25/ 9/ 1991	Drejc Karničar s soplezalko
Slap čarovnic	Visoki vrh	IV	13/ 12/ 1991	Davo in Drejc Karničar
Taborniška varianta	*Raduha*	*V-*	*12/ 8/ 1992*	*Drejc Karničar, Nataša Roblek*
Vrnitev	*Lanež*	*III*	*14/ 8/ 1992*	*Drejc Karničar*
Gozdna vila	Dol	IV	18/ 2/ 1993	Luka Karničar, Franc Zadnikar
A2	Dolška Škrbina	VI/IV-V	8/ 3/ 1993	Drejc Karničar, Aleš Ekar
Kekčeva	Grintovec	IV-II-III	18/ 6/ 1993	Drejc Karničar
Šolska varianta	Velika Baba	V/IV+, III, II-I	8/ 2/ 1995	Luka Karničar
Pod Škofovo kapo	Škofova kapa	III-	13/ 4/ 1995	Luka Karničar
Smer S	Špegovec	III, 75°/50°	26/ 2/ 1997	Tone Karničar
Gamsova	Jezerska Kočna	V-/IV, III	15/ 8/ 1997	Karmen in Davo Karničar
Cik-cak	Grintovec	IV+III-IV	23/ 8/ 1997	Peter Sušnik, Janko Rebolj
Spominska za Luka in Radota	Jezerska Kočna	V/IV+, III, II-I	25/ 8/ 1997	Davo in Drejc Karničar
Smer do križa	Beštrova špica	II-III	26/ 1/ 1998	Davo Karničar
Jesenski encijan	Dolgi hrbet	VI-/V+, IV, III	27/ 8/ 1998	Anja in Davo Karničar
Diagonala	Dolgi hrbet	V+/IV, III	7/ 9/ 1998	Drejc Karničar, Janko Rebolj
N21	Mali Grintovec	80°-90°	16/ 12/ 1998	Davo Karničar, Janko Rebolj
Duplikacja	Mali Grintovec	85°	21/ 12/ 1998	Davo Karničar, Rok Teul, Gregor Muri
SKD	Kočna Zeleni kup	VI	15/ 9/ 1999	Davo in Karmen Karničar, Saša Dolinšek
Smer divjega lovca	Velika Baba	V/III, II	31/ 10/ 1999	Davo Karničar
Čarovnik iz Oza	Grintovec	V+/V	5.8./21.8.1993	Drejc Karničar, Peter Sušnik; Luka Karničar

Prvenstvene plezalne smeri AO Jezersko

Alpinistični odsek se kadrovsko zelo okrepi: '93 tečaj in izpit za alpinističnega inštruktorja opravi Peter Sušnik, '98 pa se mu pridružita še Janko Rebolj in Davo Karničar – slednji '98 ustanovi tudi Šolo gorništva in smučanja, v kateri sodelujejo domači alpinisti in reševalci. Desetletje da 4 nove alpiniste in alpinistko, '91 izpite opravi Nataša Jagodic, '96 Janez Krč in Janko Rebolj, '98 Gregor Muri in Rok Teul - zadnja tri leta pa zaznamuje množični obisk alpinistične šole in posledično tako obsežni alpinistični sprejemi, da mora še rabelj počivati.

Ime smeri	Lokacija	Ocena	Datum	Smučali
Prečenje S in SZ stene	Grintovec	V, S6	1/ 5/ 1990	Davo Karničar
Rdeča peč	Pod Češko kočo	VI, S7	28/ 12/ 1990	Davo Karničar
Trak	Kokrska Kočna	S6-S5	27/ 2/ 1991	Davo Karničar
Z vrha v območju poti na Jezersko sedlo	Koroška Rinka	VI	16/ 3/ 1991	Davo Karničar
Kremžarjeva	Kočna	V+, S6	20/ 3/ 1991	Davo Karničar
Deževna	Kočna, Oltarji	45°-60°	25/ 3/ 1991	Davo Karničar
Gredina - Žrelo	Dolgi hrbet	S4, S3	19/ 2/ 1992	Davo Karničar
Skovirjeva	Ledinski vrh	V+, S6	25/ 2/ 1992	Davo in Drejc Karničar
Pirharska	Kokrska Kočna	VI	18/ 4/ 1992	Davo in Drejc Karničar
v območju Francoske smeri	*Anapurna I.*	*VI, S4-S6*	*29/ 4/ 1995*	*Davo in Drejc Karničar*
Sidova dolina	Goli vrh	S3	1/ 3/ 1996	Luka Karničar
Mavčova	Kočna	V, IV, S5+	17/ 4/ 1996	Drejc Karničar
Kokrska gredina	Kokrska Kočna	V+, S6-	19/ 4/ 1996	Drejc Karničar
Dr. Prachensky	Kočna	IV-, S3/S4	10/ 4/ 1997	Drejc Karničar
Smer od križa	Beštrova špica	S5, S4	26/ 1/ 1998	Davo Karničar

Prvenstveni smučarski spusti AO Jezersko v devetdesetih

1990	/
1991	Chamonix
1992	Zermatt
1993	Engadin, Bernina
1994	Chamonix
1995	Engadin, Bernina
1996	Andi
1997	Dolomiti
1998	Dom
1999	Dofineja
2000	Mont Blanc

Letni tabori AO v devetdesetih

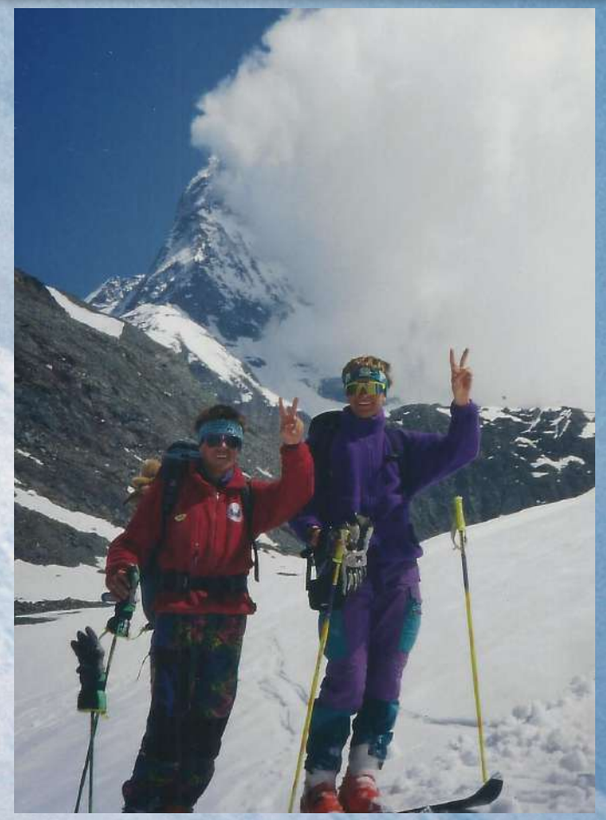

Davo in Drejc po spustu čez V steno Matterhorna '94

Predvsem pa so devetdeseta zaznamovana s Himalajo: Luka, Davo in Drejc skupaj sodelujejo na 8 odpravah: najprej ’90 je Luka spet v šoli za nepalske vodnike v Manangu, ‘93 je Drejc na odpravi na Šiša Pangmo in Davo na K2 (obe odpravi sta neuspešni, na K2 ostane član odprave Boštjan Kekec; Davo kot prvi Jezerjan doseže 8000 m). Leta ’94 je Luka na izvidniški odpravi v Sikkim (Luka zabeleži, da so pri taboru 1 na Siniolchuju videli *“sledi jetija!!”*). Leta 1995 pa nastopi kraljevska odprava: Davo in Drejc se pridružita slovenski odpravi na Anapurno 1, ki želi priti na zadnji neosvojeni slovenski osemtisočak. 29. 4. stojita na vrhu in se z njega vse do baznega tabora odpeljeta na smučeh: 1. osemtisočak za Jezersko in prvo celotno smučanje z Anapurne za ves svet. Davo naslednje leto na severni strani Everesta izgubi dva prsta med viharjem, ki vzame življenje 8 plezalcev, ki sestopajo z vrha. Davo se v Himalajo vrne še ’97 (Šiša Pangma) in ’98 (Daulagiri): prva odprava je bila neuspešna (Davo se spusti s smučmi po spodnjem delu Britanske smeri s 6800 m), drugo pa zaradi zdravstvenih težav predčasno zapusti.

Po uspešno izvedeni odpravi v Ande se želja po daljnih obzorih vsidra in širi: ’99 5 Jezerjanov (Davo in Karmen Karničar, Iztok in Olga Tonejec, Janez Krč) ter dva pridružena člana (Marko Lesjak in Roman Herlec) raziskujejo Kamčatko, neuspešno osvajajo Ključevskajo Sopko, Davu pa uspe vzpon in prvenstveno smučanje z gore Kamen.

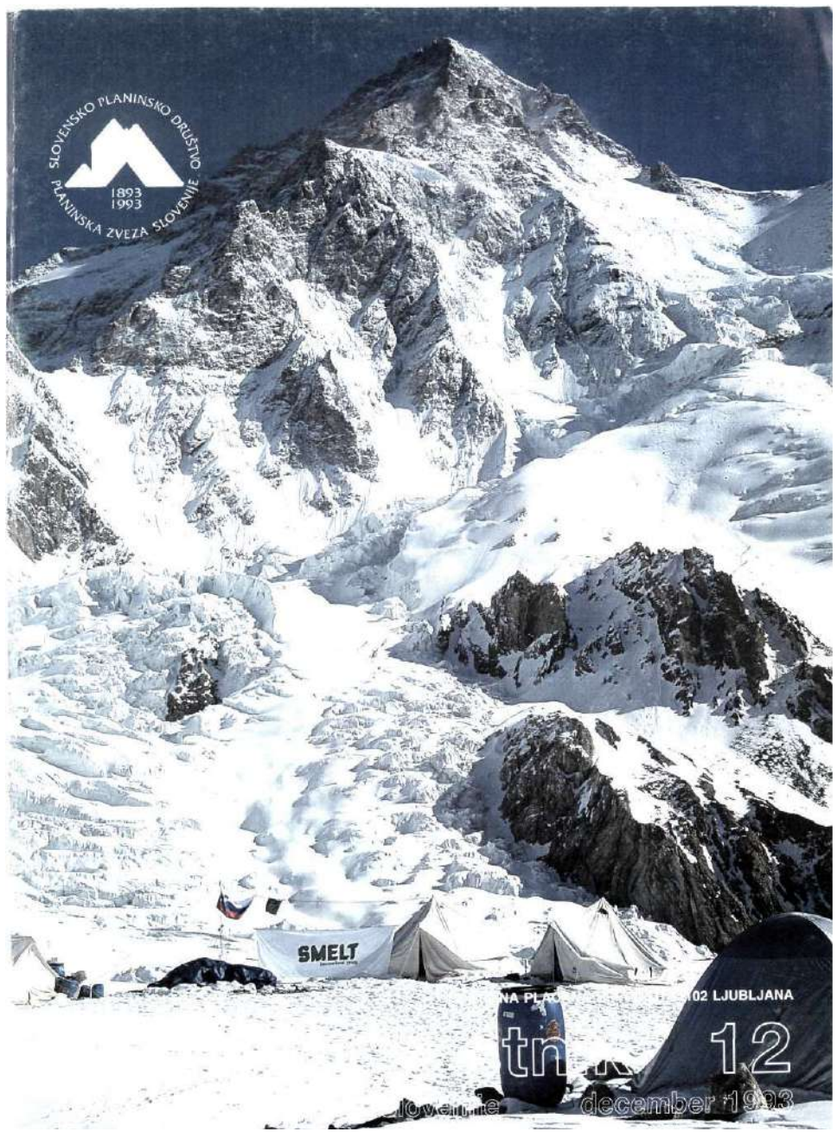

Prvič presežena meja 8000 m za Jezersko: Davo na odpravi na K2 ‘93 (avtor Tomaž Jamnik)

Del tečajnikov AO s konca devetdesetih po plezanju na Zgornjih Ravneh (avtor Davo Karničar)

Plezalci od drugod v devetdesetih preplezajo še nekaj težjih tehničnih smeri: ’90 Kolšek in Zver preplezata Izgubljene duše, naslednje leto se Kolšek vrne s Koštomajem in preplezata Miranov steber (oboje v Dolški škrbini), ’95 pa Markovič in Pehanec v dveh dneh preplezata Kamelo v Grintovčevem stebru. Pod dve novi prosti smeri šeste stopnje se podpišejo ’91 Aleš Ekar in Košnik (V spomin Roku), naslednje leto pa Tomazin in Urban Golob (Deževna teta), obe v Dolgem hrbtu. Najbolj plodovit iskalec prvenstvenih v tem obdobju je Viktor Relja, ki pleza pretežno z ženo Suzano: ’94 preplezata Beli pajčolan in Kremenčkovo, ’95 Salamaro in Pingvina, ’97 Kaprico (vse v Rinkah), Viktor ’96 spleza najprej z Umekom Bolečino (Koroška Rinka) in potem s Čadežem Konkubino v Grintovčevem stebru. Za svojo Veliko (Koroško) Babo vzamejo Korošci pod vodstvom bratov Mihev: ’92 Miha in Gradišnik preplezata Silvotovo, ’93 Iztok in Stanko s Pušnikom Amfiteater, v Mali Babi pa Miha z Gradišnikom Grbo in s Pušnikom Bertosovo smer. ’94 se Iztok in Stanko vrneta v Iskanja, ’95 pa Stanko Mihev in Marjan Šerkezi splezata Mik poševnega. Leta ’94 Plattner in Schindler preplezata in opremita s svedrovci Novo centralno smer prav tako v Babi: med domačini domala športnoplezalno opremljanje stene v gorah vzbudi burne reakcije, ostaja pa do danes ravno zaradi opremljenosti ena največkrat ponovljenih smeri nad Jezerskim – in ena tistih, ki redno postreže z reševalnimi intervencijami. ’98 Hadner in Podgorelec preplezata Smer mimo malega črnega trikotnika nad Žrelom in Meglo v Kranjski Rinki, Trobec in Golnar pa Nebo nad Žrelom.

Sredi devetdesetih ponovne obiske doživi Čedca: ’94 Čar in Rupar preplezata Desni krak Čedce, februarja ’96 Humar, Kočar, Mali in Evans potegnejo Solzo za Pubija, mesec kasneje pa se Tomaž vrne s Poličnikom in splezata še Zaveso. Prvenstvene alpinistične spuste tega obdobja v celoti uspejo domačinom.

Andi ‘96

Ob dvajsetletnici alpinističnega odseka so Jezerjani in Jezerjanke uresničili davne sanje: prvo samostojno opravo izven domače celine. Štirinajst (in pridruženi Kapelčan) se jih je odpravilo po Lukovih sledeh, destinacija: Cordiliera Blanca, Peru. Luka je jedrnato strnil: *“Od 20. 6. do 4. 7. smo bili v gorah Coriliere Blance. Drejc, Milan, Rado, Franc, Janez, Janko, Dane in Luka smo za glavno izhodišče izbrali dolino Paron; Iztok, Lojze, Darja, Barbara, Polona, Olga in Metoda pa so v istem času prehodili čudovito pot od Huascarana do Santa Cruza, se popeljali po divji reki Ria Santa in se povzpeli na zanimiv pettisičak Pastoruri. Obisk Cuzca, svete doline Inkov, Inkovske poti in Macha Pichuja je trajal do 12. 7., fantastično pa smo zaključili pot na jezeru Titicaca, se polni čudovitih vtisov in utrujenih udov od napornih prestajanj vseh vrst voženj 17. 7. vrnili v Limo.”* Vsi razen Drejca in Luka dosežejo osebni višinski rekord, Drejc, Franc, Milan, Luka in Rado osvojijo glavni alpinistični cilj, Artensonraju (6025 m), spust s smučmi pa zaradi slabih snežnih razmer ni bil mogoč; Janez in Drejc si vseeno priborita nekaj zavojev *“v veličastnem svetu serakov in razpok”* (oba z višine 5400 m na Severnem Nevada Paronu, pa Janez še s 5450 m na Južnem).

Luka in Milan proti vrhu Alpamaya (avtor Drejc Karničar)

Udeleženci in udeleženke:
Alpinisti: Luka in Drejc Karničar, Dane Jagodic, Milan šenk, Rado Markič, Franc Zadnikar, Janez Krč, Janko Rebolj
Treking: Iztok in Olga Tonejec, Polona Virnik, Metoda Karničar, Darja Eržen, Barbara Šavs, (Lojze Napotnik)

Niti dihati ni časa: “Hvala, Dane!” (avtor Iztok Tonejec)

Izguba Luka in Rada

10. junija 1997 je na Okrešlju potekala vaja gorskih reševalcev – letalcev. Sosledje rotacij reševalnih dvojic na deloviščih v stenah Brane in Turske gore je ob 11.32 prekinil nenadoma okrepljen hrup helikopterja: ob dvigu reševalca Marjana Kregarja in "ponesrečenke" Mire Ažman z delovišča v Turski gori se je med opremo dvigajočih zataknila popkovina Janija Kokalja in ga iztrgala iz sidrišča. Nosila je postavilo na glavo in destabiliziralo helikopter, tehnik na vitlu ni videl znakov za prekinitev dviga in v naslednjih sekundah je ob nadaljevanju dviga iz sidrišča odtrgalo še preostale štiri reševalce na sidrišču: Mitjo Brajnika, Borisa Mlekuža in oba jezerska reševalca letalca, Luka Karničarja in Rada Markiča. Med poskusom reševanja preobremenjenega helikopterja iz grozečega trka v steno se je popkovina iztrgala in vseh pet reševalcev je padlo na melišče 200 m nižje. Helikopterju se je uspelo varno vrniti na vzletišče, pet reševalcev in mož in očetov in sinov in prijateljev pa je umrlo na kraju.
Nesreča na Okrešlju je največja nesreča v stoletni zgodovini slovenske gorske reševalne službe in je v njenem delovanju pustila globoke posledice. Najglobl je pa je zarezala ravno na Jezerskem, kjer smo ob vsem ostalem, kar sta počela in bila, izgubili načelnika in namestnika načelnika domače postaje GRS, zgubili predsednika planinskega društva in strastna tekmovalca v turnem smučanju, zgubili gorskega vodnika in dva izmed najbolj aktivnih alpinistov. Z njima se je, kot je zapisal Tone Karničar, končalo neko celotno obdobje: najprej v življenju vseh, ki so z njima živeli, in potem v v hribovskem življenju in življenju jezerske doline v celem.

Luka in Rado 10.6.1997 na Okrešlju

"Poročila ni mogoče začeti drugače kot z nesrečo v Turski gori. Nesreča petih slovenskih gorskih reševalcev, ki nas je zadela kot potres, ki ruši do tal in ne pusti, da bi ostal kamen na kamnu. Tragedija, ki je razdrla pet družin, da so žene ostale brez svojih mož in otroci brez očetov, tragedija, ki lomi 85-letno zgodovino, tragedija, ki kot bolni črv razjeda 700 reševalcev, tragedijam ki se je z grenkobo v srcu spominja sleherni Slovenec in mnogi gorniki po vsem svetu. Najbolj pa je zadela nas – Jezerjane. Naše družine, naš kraj in našo postajo - že prej najmlajšo in najmanjšo. Ranljivo na vsakem mestu in vsakem koraku, kaj šele če udari po vrhu in nam odseka glavo. Kar naenkrat je naš delež v slovenski GRS prevelik in mnogo pretežak. Postarani v enem popoldnevu počasi stopamo naprej.
Na grebenih Kočne in Grintovca, v najbolj skritih kotičkih naših sten prisluškujemo srcu, ki šepeta z Lukom in Radom o tistih lepih skupnih doživetjih, pa o težkih reševalnih akcijah s srečnim koncem in o nevarni plezariji na konicah prstov ... ter nam na koncu vedno prigovarjata, da se Kočna še blešči v večerni zarji, da je lepši dan, če stopaš prepoten na vetru grebena, da ne smemo otrokom zakrivati bleska gora in da bodo ljudje v gorah še vedno potrebovali pomoč." (Iz poročila načelnika PGRS Jezersko Drejca Karničarja za leto 1997.)

"Minila sta dobra dva meseca, odkar sta odšla. Nihče še ni dojel resnice, saj nobeden noče verjeti. Zate, brat, in zate, prijatelj, danes stojiva pod to steno, daleč od doline, ki jo zreva, in še dlje od vaju. Bolj kot kadarkoli zaboli praznina, ki zeva za vama." Davo Karničar o plezanju Spominske smeri za Luka in Rada, ki sta jo z Drejcem preplezala v vršni piramidi severne stene Kočne, piramidi, *"ki poslednja žari v zahajajočem soncu [...] na meji med zemljo in neskončnostjo".*

"Zdaj je vse drugače. Zares je prav vse drugače, kot je bilo pred lanskim junijem. Zdaj romamo h križema ob praznič nih dneh, da bi lahko bili še bolj z vama. Pa je to res? Smo vama res bliže, ko stojimo ob grobovih? Najbrž ne. Najbrž smo vama v planinski pisarni, ko se ukvarjamo s problemi društva, čeprav brez vaju. vsak izmed nas čuti podvojeno odgovornost do dela, kateremu se je obvezal, saj bi se ob ponovnem srečanju z vama kaj slabo počutil ob vajinem vprašujočem pogledu [...] Ostajajo nam sestanki in alpinistični petki v pisarni, strme poti, na katere se podajamo z našo in vajino mladino, zasnežene steze in planje, ki vabijo k vijuganju, in pesem, ki jo skupaj s solzami podarjajo naša srca." (Karmen Karničar, zbornik 50 let PD Jezersko)

V njun spomin že istega leta reševalci postavijo spominski križ na Beštrovi špici nad Češko kočo, jezersko turnosmučarsko tekmovanje postane Memorial Luka Karničarja in Rada Markiča, in vsa leta odtlej drugo soboto v juniju pa sledeh njune zadnje poti Jezerjani poromajo na spominsko slovesnost k obeležju nesreče na Okrešlju. GRS leta '98 ustanovi Sklad Okrešelj, ki finančno podpira otroke ponesrečenih reševalcev. Leta 2005 v Pinzolu Boris, Jani, Mitja, Luka in Rado posthumno prejmejo mednarodna priznanja za požrtvovalno opravljanje reševalnega dela.

Jezerski otroci pri spominski plošči na Okrešlju '98 (avtor Davo Karničar)

Jezerski rejli

Prva izvedba turnosmučarskega tekmovanja (ali rejlija, kot je bilo poznano takrat) na Jezerskem je potekala januarja 1996 še v takrat uveljavljeni obliki nastopa dvojic, ki so opravile obvezno turo, na kateri se je odmerilo čas šprinta in veleslalomskega spusta. Prvo leto je sodelovalo 15 ekip, zmaga je ostala na Jezerskem. Že naslednje leto se je število podvojilo, ob jezerski tekmi je bila organizirana še ena na Zelenici. '98 je po tragediji na Okrešlju tekma postala tudi Memorial Luka Karničarja in Rada Markiča, sodelovalo je rekordnih 52 ekip, slovenska prizorišča pa so se razširila še na Okrešelj. Memorial je bil organiziran vse odtlej, le v 2020 ga je odnesla epidemija. '03 se tekmovanje prelevi v današnjo obliko, ki meri celotni čas tekmovalcev od štarta do cilja. Desetkrat je potekal kot državno prvenstvo v tekmovalnem turnem smučanju.

Zmagovalci domačega rejlija in udeležba nastopajočih za Jezersko po letih

Leto	Zmagovalec/zmagovalca	Domači tekmovalci in tekmovalke
1996	Luka in Tone Karničar	10
1997	Luka in Drejc Karničar	14
1998	Tone in Drejc Karničar	14
1999	Tone Karničar in Milan Šenk	18
2000	Tone in Drejc Karničar	24
2001	Tone in Drejc Karničar	16
2002	Davo in Drejc Karničar	22
2003	Tone in Drejc Karničar	18
2004	Tone Karničar in Milan Šenk	20
2005	Milan Šenk	18
2006	Anže Šenk	27
2007	Nejc Kuhar in Tomaž Soklič	24
2008	Nejc Kuhar	19
2009	Anže Šenk	27
2010	Nejc Kuhar	23
2011	Klemen Triler	18
2012	Nejc Kuhar	21
2013	Nejc Kuhar	21
2014	Matjaž Mikloša in Klemen Triler	24
2015	Nejc Kuhar	26
2016	Nejc Kuhar	16
2017	Matjaž Mikloša in Luka Kovačič	18
2018	Nejc Kuhar	13
2019	Aljaž Kolar in Robert Pritržnik	21
2020	/	/
2021	Višinski izziv, tekmovanje odpade	20
2022	Luka Kovačič	21
2023	Klemen Španring	16

Potek proge se je glede na razmere spreminjal: obronki Komatevre so se največkrat izkazali kot najbolj zanesljiva izbira, pa naj je bil štart v centru vasi ali že povsem pri Staniču, odstopajo le druga – epska – izvedba, ki je zaokrožila okrog Jezerskega, pa leto, ko je bilo tekmovanje mogoče šele spomladi (do Zgornjih Ravni), ter zadnji dve izvedbi, ki sta potekali v Ravenski podkočni. Tudi kategorije so se spreminjale: prvih sedem izvedb je poznalo le enotno kategorijo, 2003 pa so se z vzpostavitvijo slovenskega pokala, ki ga uvaja KTTS pri PZS, kategorije diverzificirale. Moški so dobili tri kategorije, mladinsko, člansko in veteransko, ženske pa eno; v primeru tekmovanja v parih so bile dodatna kategorija še mešane naveze, prav tako pa so lastno razvrstitev dobili člani in članice GRS. Leta '05 je izvedena prva posamična tekma, kar postane prevladujoča oblika tekmovanja. 2010 svoji kategoriji dobijo še rekreativci in rekreativke, ki do '19 tekmujejo na čas, od '22 pa na najboljši približek povprečnemu času.

Tekmovanje je skozi desetletja preraslo v največjo stalno jezersko prireditev: vse od začetka je vključevalo večino jezerskih društev, in če je skozi leta za Jezersko tekmovalo desetine različnih domačinov in domačink, jih je pri pripravi in izvedbi tekmovanja veliko več in najbrž redko kdo na Jezerskem ni nikoli v taki ali drugačni obliki prispeval svojega kamenčka v mozaik dogodka, ki je najbolj živ spomenik Luku in Radu.

Štart Memoriala Luka Karničarja in Rada Markiča '05

Luka in Tone na štartu veleslaloma, 1. jezerski rejli '96

Dež, mraz, pomanjkanje snega: nobene naravne danosti ne ustavijo tekmovanja: memorial '11

Tretje tisočletje

Gorništvo na Jezerskem v novo tisočletje vstopa z največjim alpinističnim dosežkom v svoji zgodovini: 7. 10. 2000 Davu uspe prvenstveno neprekinjeno smučanje z najvišje gore sveta, Everesta. Če je uspeh na Anapurni odmeval v alpinističnih krogih, je Everest v vzhajajoči dobi interneta dosegel glavne svetovne medije in ime Jezerskega ponesel v svet. Nova doba z vedno bolj izraženim individualizmom ter relativnim izobiljem materialnih sredstev se močno kaže tudi načinu obiskovanja gora, sploh na tujem: medtem ko so bili tabori odsekov in odprave PZS v preteklih desetletjih glavni generator obiskovanja tujih gora, v tem stoletju postanejo veliko bolj dosegljive individualnim pobudam. Tudi obisk jezerskih in slovenskih gora v celem se spreminja: obiskovalcev gora je iz leta v leto več, izrazito se dviga delež ljudi brez osnovne gorniške izobrazbe in posledično tudi število nesreč. Zadnjih deset let se sooča tudi z zgoščenim zaporedjem vremenskih nevšečnosti in ujm, kar ob škodi na ostali infrastrukturi pušča posTretje tisočletjeledice tudi na planinskih poteh in celo podobi gora: podor Čedce leta 2008 sicer ni bil rezultat vremenskih neprilik, se je pa v domačine vtisnil s pomembnim sporočilom: tudi gore, ki se zdijo večne in nespremenljive, se lahko v hipu dramatično predrugačijo.

Hitrejši ritem sprememb odraža tudi življenje planinskega društva. Spet z začetkom v Češki koči: oskrbovanje leta 2002 prevzame Irma, naslednjo leto Karmen, 2005 pa si delo v sezoni razdelita Karmen in Tone. Tone in Sabina potem kočo oskrbujeta vse do 2014, 2015 pa se spet vrne Karmen in vztraja vse do danes. Temeljitih prenov je deležna tudi koča: najprej '03 dobi čistilno napravo, ki deluje dve leti, potem pa *"zaradi nezmožnosti stalnega električnega napajanja deluje kot triprekatna greznica."* '05 je zaradi strožjih zahtev HACCP sistema popolnoma prenovljena kuhinja: zbogom romantika belo-rumenih omaric in omizja pod oknom, kjer so se preigrale neštete partije taroka. Kuhinja je med obnovo nameščena kar v zadnji jedilnici. Istega leta se za izdajo računov začne uporabljati blagajna: stošesto sezono po začetku obratovanja. 2010 Občina Jezersko zamenja streho in da obnoviti dotrajano lončeno peč v jedilnici. '14 se začne prenova Petke, ki je dokončana leto kasneje. '16 se v celoti prenovijo sanitarni prostori: v poročilu o prenovi najdemo posebno zahvalo Petru Sušniku, ki ne le vloži ogromno lastnih delovnih ur, ampak za udarniške akcije pritegne prostovoljce od blizu in daleč. '17 brata Klaura prenovita oskrbniško sobo, kočin arhiv pa je premeščen v arhiv planinskega društva v Storžiču. Naslednje leto kuhinja dobi novo srce, zidan štedilnik na drva, '21 pa s financiranjem Občine začne obratovati sončna elektrarna in ropot agregata postane preteklost. 2022 je s pomočjo češke donacije, za katero sredstva zbere Ladek Jirásko z nabirko na Češkem ob 120-letnici Češke koče, prenovljena pomivalnica, ki dobi novo okno na teraso za prevzem posode. Zamenjana so okna v kuhinji, koča pa gre s pridobitvijo hladilnika in zamrzovalnika v korak z globalnim segrevanje, ki je odplaknilo poletni sneg v Jami, kjer se je desetletja hladilo sveže meso. Društvo ob tem spet prenavlja tovorno žičnico: '05 je zamenjana nosilna jeklenica, med 2011 in 2014 pa prenovljeni spodnja in zgornja postaja ter tokrat vse jeklenice.

Agregat v koči ropota le še ob redkih zimskih obiskih: od '21 koča sveti na sonce (avtor Primož Šenk)

Orliči '03 po prihodu z Okrešlja nastopijo na otvoritvi čistilne naprave v Češki koči

Tradicionalna *pauharska* akcija ob začetku sezone ostaja stalnica

Martinov izlet '22: s Soriške planine do Podbrda (avtor Drejc Karničar)

Samo društvo doživi spremembe tudi v notranji sestavi: 2002 je ustanovljen TTSO, tekmovalno-turnosmučarski odsek. Istega leta PZS znatno podraži članarine in članstvo domačega društva upade za več kot ter se odtlej giblje okrog 150 članov in članic.2005 se PD Jezersko z reševalno skupino PGRS Jezersko vključi v reorganizacijo Gorske reševalne službe Slovenije in pooblasti predsednika društva, da podpiše Pogodbo o ustanovitvi Gorsko reševalne zveze Slovenije, domači reševalci pa ustanovijo Društvo GRS Jezersko. Leta '08 je ustanovljen odsek za varstvo narave, ki pa edini v polnosti ne zaživi. Leta '15 PD pridobi status prostovoljske organizacije, leto kasneje pa status organizacije v javnem interesu. Milan Šenk vodi društvo do 2012, ko ga nasledi Gregor Muri, 2015 pa predsednikovanje prevzame Anja Karničar.

PD dejavno sodeluje pri vstopanju Jezerskega v mrežo Gorniških vasi: vstop že leta '13 promovira Davo, a zaradi nepripravljenosti PZS na prevzem koordinacije vstopa ideja zori celih pet let, preden Jezersko lahko postane Gorniška vas. Kraj z vstopom dobi večjo turistično prepoznavnost in dobrodošel gorniški vodič ter vsako leto sodeluje na letni konferenci, kjer je priložnost za izmenjavo izkušenj s kraji, ki se soočajo s podobnimi izzivi – v celem pa je vstop manj sprememba kot potrditev tega, kar kraj že tako živi.

Nekatere stvari pa ostajajo: seveda ostaja organizacija jezerskega rejlija, ostajajo Martinovi izleti, dolga leta nad kočo vztrajajo smučarske tekme: dvoboj Jezersko-Železna Kapla se sicer preseli na Peco in Majnikov veleslalom ostane v devetdesetih, Andrejev memorial pa vztraja vse do 2019 - kadar je zima radodarna s snegom, pa se pridruži celo kako tekmovanje kar tako, kot je bil epski veleslalom z vrha Zgornjih Ravni vse do koče spomladi '06. Vse do '16 vztraja tudi decembrski nočni pohod na Virnikov Grintovec, ki ga reševalci organizirajo dobri dve desetletji. 2017 je po dolgih letih celo izveden program planinske šole pod vodstvom Primoža Šenka.

Andrejev memorial vsako leto pritegne domače alpske smučarje na majski sneg vse do '19: izvedba '15 (avtor Primož Šenk)

Periodično pa se vračajo tudi praznovanja obletnic: vsakoletni pohod na Okrešelj, šestdesetletnica PD, pa obletnice Češke koče. Svečanosti pri koči postajajo vse ožjega značaja (izjema je 115-letnica z večjim češkim predstavništvom) , praznovanja se iz občutljivega gorskega okolja selijo v dolino. Ob stoletnici je prenovljena stalna razstava o Češki koči v Jenkovi kasarni, 2010 in 2015 svečanost dopolnjujejo iz arhivov potegnjeni tek do Češke koče (2015 zbudi toliko navdušenja, da na koledarju prireditev vztraja še nadaljnji dve leti) ter organizacije plezalnih druženj v stenah nad kočo, 2015 je v centru vasi odprt Park slovensko-češkega prijateljstva. Praznovanje 120-letnice v koronskem letu 2020 se obeleži z odprtjem razstave o ducat desetletjih Češke koče v medgeneracijskem centru.

115-letnica Češke koče: cerkveni pevski zbor je obogatil julijsko praznovanje, novembra pa so predstavljali Jezersko na Festivalu gorništva v Pragi (avtor Primož Šenk)

Everest

Sredi septembra 2000 je Davo s svojo odpravo ponovno pod Everestom. Ob alpinističnih članih odprave (Franc Oderlap, Grega Lačen, zdravnik Jurij Gorjanc, Matej Flis, Tadej in Urban Golob) jih spremlja tudi močna tehnična zasedba, ki naj bi skrbela za neposredno objavljanje prvega smučanja z najvišje gore sveta. 7. 10. Davo s Francem ter Šerpama Ang Dorjeejem in Pasangom Tenzingom stoji na vrhu, na začetku uresničitve davnih sanj – ne le svojih, ampak generacij alpinističnih smučarjev pred njim - : neprekinjeno presmučati Everest od vrha do baznega tabora. Najbližje pred njim sta se cilju približala Pierre Tardivel, ki je osem let prej smučal z Južnega vrha, ter Hans Kammerlander, ki je '96 smučal z vrha na severno stran, a je nato kilometer spusta opravil peš.

"Udarec roke ob roko za srečo, za vzgib, da je nastopil čas, da lahko začnem smučati. Prvi metri, prvi zavoj. [...] Na dokaj položnem grebenu je nekaj centimetrov sipkega snega na dokaj trdi podlagi ponujalo tiste prave razmere, da sem se povsem sprostil, da sem postal smučar ne le po videzu, ampak tudi po počutju. [...] Dvojni val nad strmo stopnjo. Zoprna reč. Smuči se upogibajo nad izzivalno globino, srce pospeši ritem, strah prekipeva. V naslednjem trenutku prvi in zadnji del smučke prosto zaniha v zraku, pod stopali čutim negotov stik z goro."

Ostalo je zgodovina: " [...] *bočno drsenje po ostrem vijugastem grebenu do Hillaryjeve stopnje in preko nje. Nevarnost splazitve med Južnim vrhom in Južnim sedlom zaradi zapihanega snega, mestoma poledenela Lhotsejeva stena do Zahodne globeli. Dolg počitek in premislek nad Ledenim slapom, kjer se začne psihološko najtežji del smučanja – pod Zahodno ramo in sedlom Lho La. Pod grozljivimi seraki in po razritem pobočju, kjer skoraj sleherni dan grmijo plazovi – do polnosti sanj: z najvišje točke do 5350 m, kjer pod goro zmanjka snega, do baznega tabora. Po štirih urah in štiridesetih minutah smučanja se je začelo dvodnevno čakanje na prijatelje, ki so sestopili klasično."*

Jezersko je praznovalo z njim: ob vrnitvi je društvo organiziralo svečan sprejem za celotno odpravo ter se potrudilo, da ga je pozdravil tudi avtor dotlej najuspešnejšega poskusa smučanja z Everesta Pierre Tardivel. Dan za slavje: v ozadju pa je že kalila ob čangu in rakšiju spočeta ideja o smučanju z najvišjih vrhov vseh kontinentov.

Franc in Davo na vrhu Everesta, 7. 10. 2000 (Avtor Ang Dorjee Chuldim)

Tehnično najtežji del spusta: "Med pripravami nisem nikoli premišljeval, da se nad Hillaryjevo stopnjo lahko dogaja kaj drugega kot greben z nevarnimi opastmi. Pred mojimi očmi pa je ta greben prvih nekaj metrov kot dva pobesnela gorska vala." (avtor slike Franc Oderlap)

“Sedem vrhov”

Uspeh na Everestu je Davota spodbudil, da poskusi izvesti projekt Sedmih vrhov: presmučati najvišje vrhove sedmih celin. *“Sedem celin, potovanj, priprav, negotovosti, poslavljanj, vzponov in neprekinjenih smučanj z najvišjih točk kontinentov. Sedem uresničenih hotenj in sedem na sedmo drugačnega življenja ...”* je svoje vtise v Davo povzemal v šotoru, ovitem z antarktično meglo.

Datum	Gora	Celina
2000	Everest	Azija
2001	Kilimanjaro	Afrika
2002	Elbrus	Evropa
2003	Aconcagua	Južna Amerika
2003	Mt. Kosciuszko	Avstralija
2004	Denali	Severna Amerika
2006	Mt. Vinson	Antarktika

Pregled osvajanja

Drobci iz zapisov

Kilimanjaro
Popolna eksotika – z najvišje točke je bilo potrebno narediti tri poskoke, opirajoč se na palice na položnih skalnih plateh. Preden sem dosegel droben vulkanski pesek. Na vsej razdalji do usihajočega ledenika ni posebne naklonine, močno potiskanje in blagi zavoji na pesku me ob gledanju vedno znova nasmejijo, kakor tudi padec ob prehodu na snežno podlago. [...] Pa vseeno zvesto zastavljenemu cilju – z vrha, ne meter pod njim, do tja kjer zmanjka snega. Ponosen sem, da sta vrh [...] dosegla tudi hči mojega soplezalca, trinajstletna Tadeja, in moj petnajstletni sin Aljaž.”

Aconcagua
“Gora, ki me je očarala z geološkega stališča. Kot odprta knjiga se zde mogočni barviti skladi, ki nemo in zgovorno pričajo o nastajanju, kipenju proti nebu, eroziji, tihem usihanju, bičanju vetrov ... [...] Na daljših smučeh ni bilo lahko vzdrževati ravnotežnega položaja ob lomljenju penitentosov, na posnetkih se zdi, kot bi se ravno začel učiti razbremenjevanja smuči v zavoju.”

Denali
“Aljaska in kraljevska gora nad nepreglednim prostranstvom divjine. Ljudje, ki se slehernega obiskovalcarazveselijo, čarobni gozdovi, divje reke ... Smučanje s 4000 metri višinske razlike. Upam, da tja še pojdem! S Francem in Markom Lihtenekerjem smo se gore lotili nekoliko na tekmovalen turnosmučarski način, za celo potovanje smo porabili manj kot dva tedna. [...] Tudi pršiča je dovolj: toliko kot sem na tej gori, tudi doma ne jodlam.”

Mt. Vinson
“Po skoraj izgubljenem upanju vendarle na pot. [...] Mnogo težje od prestajanja mraza, minus 50° C, je bilo za to pot organizirati potrebna sredstva. [...] Vsaka gora zahteva zvrhano mero previdnosti, tega sem se še enkrat naučil. S Francem naju je namreč v vršnem delu ujelo poslabšanje vremena z meglo, vetrom in hromečim mrazom. Po dobrih desetih urah sva iz izpostavljene baze dosegla točko grebena, ki se je prevesila, pripela smuči, slikala in previdno oddrsela v težko določljivo smer.”

Eksotični štart z najvišjega vrha Afrike ‘01

Zaključek projekta Sedmih vrhov na Antarktiki ‘06: Davo in Franc Oderlap sta ga opravila skupaj od Everesta do Vinsona

TTSO

Na ustanovni seji je 14. 12. 2002 tekmovalnoturnosmučarski navdušenci ostanovijo lasten odsek, prvi načelnik postane Izidor Karničar. Istega leta se dejavnost formalizira tudi na ravni PZS, kjer je ustanovljena Komisija za tekmvalno turno smučanje, prvi načelnik postane Janez Krč. KTTS posamezne tekme organizira v Slovenski pokal, poenoti kategorije in vzpostavi ter vodi slovensko reprezentanco, ki se leta 2004 udeleži svojega prvega svetovnega prvenstva. Ekipa je domala v celoti jezerska: Tone, Jernej in Žiga Karničar, Milan in Anže Šenk ter član jezerskega tekmovalnoturnosmučarskega odseka Nejc Kuhar, ob Jezerjanih pa še Gregor Justin in Marko Lihteneker, tehnični vodja je Drejc Karničar.
Tak razvoj športne panoge med domače tekmovalce prinese dodatno navdušenje in bogat program aktivnosti vztraja celih petnajst let, ob skupnih treningih, internih preizkušnjah odseka in redni udeležbi na vseh slovenskih tekmovanjih se člani redno udeležujejo tako tekmovanj v tujini kot svetovnih in evropskih prvenstev.

Skupni *suhi trening* ‘08

Zimski trening na tradicionalni trasi jezerskega rejlija ‘08

Gašper v zraku, TTSO zimski trening ‘08 (avtor Primož Šenk)

Navdušenje ob prvem snegu na interno tekmo TTSO ‘12 pritegne pisano množico

Plan dela za sezono 2005/06

26. december 2005, ponedeljek; Štafeta – "stari/mladi" Jezersko (Jezersko)
7. januar 2006, sobota; 1. turnosmučarsko tekmovanje Krvavec (Kranj)
*13. januar 2006, petek; 8. Mountain- Attack Saalbach (*Avstrija)*
21. januar 2006, sobota; 6. tekmovanje v turnem smučanju Javornik. (Tržič)
DRŽAVNO PRVENSTVO
28. januar 2006, sobota; 11. turnosmučarsko tekmovanje Jezersko (Jezersko)
4. februar 2006, sobota; Pohorska smučina, tek na smučeh. Pohorje (Pohorje-Areh)
*4. februar 2006, sobota; 2. Gegendtaler Schitourentag, Afritz am See (*Avstrija)*
12. februar 2006, nedelja; 3. skirally Pokljuka. Pokljuka (Bled)
18. februar 2006, sobota; turnosmučarsko tekmovanje Maribor (Maribor)
25. februar 2006, sobota; Vertical race. Peca (Občinski pokal v alpskem smučanju) (Peca)
*27. februar – 4. marec 2006; III World Ski Mountaineering Championship, Cuneo (*Italija)*
SVETOVNO PRVENSTVO: Žan, Gašper, Nejc, Anže, Franc, Jernej
*5. marec 2006, nedelja; Zopplauf, "hudičeva" (*Avstrija)*
11. marec 2006, sobota; 13. Stanetov memorial Okrešelj (Logarska dolina)

Udeležijo se tudi vseh treh najprestižnejših tekmovanj v turnem smučanju: že 2007 Anže in Nejc skupaj s Tomažem Sokličem nastopita na italijanskem Trofeo Mezzalama, Nejc se nato v ekipi z italijanskima kolegoma vrne tudi 2011 in osvojijo 4. mesto. Najbolj epski nastop Milan, Anže in Nejc opravijo na legendarni Patrouille de glaciers leta 2008: na prek sto km dolgi trasi med Verbierom in Zermattom s 4000 m vzponov tistega leta štarta 1460 trojk, jezerska ekipa pa v civilni kategoriji doseže osmo mesto. Največkrat pa se udeležijo francoske Pierra Mente: Nejc in Anže 2009, Nejc pa se potem vrne še trikrat. Leta 2012 Nejcu uspe doseči tudi 5. mesto v skupni razvrstitvi Grande course, prestižni seriji šestih največjih tekmovanj v turnem smučanju.

Vodstvo odseka '09 Izidor preda Jerneju, '12 pa njuno delo nadaljuje Anže. Razmerje med zimskimi smučarskimi tekmovanji ter poletnimi tekaškimi se počasi spreminja v korist slednjih. Tudi generacije mladincev skozi leta počasi, a vztrajno usihajo: posledice se zares pokažejo 2017, ko je program sestavlja občutno več skupnih tur kot tekmovalnih nastopov in v zadnjih letih se člani izmed turnosmučarskih tekmovanj udeležujejo samo še slovenskih tekem, množičen obisk pa doživi le še domače tekmovanje. Pa vseeno: Jezerjani so skozi desetletje in pol ključno prispeli k razvoju športne panoge, ki na Olimpijskih igrah 2026 postaja olimpijski šport.

Nejc Kuhar, doslej najuspešnejši slovenski tekmovalec v tekmovalnem turnem smučanju, na Patrouille des glaciers '08

Anže, Milan in Nejc na najtežji tekmi v tekmovalnem turnem smučanju: Patrouille des glaciers '08

Slovenska reprezentanca na svetovnem prvenstvu v TTS v Cuneu '06

Trofeo Mezzalama '07

Ferata Češka koča (avtor Primož Šenk)

Poti

Markacijski odsek prvih petnajst let sestoji iz jedra komaj treh, štirih: Brane vztraja vse do danes v načelniški vlogi – razen med 2010 in 2015, ko vodenje prevzame Davo Pestotnik. Ves čas oskrbovanja Češke koče ogromno dela na poteh v okolici opravi Tone, vse od 2000 pa je nepogrešljiv največji pohodnik na Jezerskem, Matjaž Mack, čigar dediščina so stotine markacij povsod okrog Jezerske doline. Po koncu Tonetovega oskrbovanja sploh na dostopih do koče umanjka dvojna vloga, ki jo je opravljal, na vsej poteh okrog Jezerskega pa pusti sledi vrsta naravnih ujem, ki se vrstijo od žledoloma 2014: vetrolomi, snegolomi, hudourniške poplave. Temeljito prenovo pot do koče končno dočaka '19. Istega leta na sejo PD Karmen prvič prinese idejo o skrbništvu nad potmi, ki ga izvajajo v celovškem planinskem društvu, a je ob nujnosti takojšnje obnove puščena vnemar; nanjo ob stalnih težavah z urejanjem vseh poti spomni spet Drejc dve leti kasneje in jeseni '21 se začne vzpostavljati nov sistem. Osnovni princip nove razdelitve planinskih poti v skrbništvo članom in članicam društva je, da posameznik ali večja skupina na izbrani poti opravlja redne preglede in manjše posege, v primeru večjih del pa se organizira celotna skupina in morebitni zunanji izvajalci (ob vseh ujmah so to predvsem sekači) ter skupaj popravijo problematične odseke. Odziv članov je bil zelo dober, večina poti je bila razdeljena že pred prvim sestankom, že takoj jeseni pa sta bili organizirani dve skupni učni delovni akciji. Sistem v celoti zaživi naslednjo sezono in prinese precejšnje izboljšanje na poteh, obenem pa da članstvu možnost, da s konkretno nalogo stalno sodeluje pri delu društva.

Največji projekt na poteh, nadelava športne ferate (oziroma t. i. zavarovane plezalne poti, kot jih imenuje PZS), ki je 2014 nastala pod Češko kočo, pa se rodi izven planinskega društva. Največje zasluge za nastanek imata Gorazd Kocjan, ki je kot idejni boter pripravil vso potrebno dokumentacijo, ter Davo, ki je projektu prispeval natančno poznavanje terena in izvedljivost, oba pa sta tudi najbolj aktivno sodelovala pri sami izdelavi. Pridružili so se jima še Žan, Urh in Izidor Karničar, Rok Šenk in s strani PZS Rudi Lanc in Gorazd Hace. Finančno je projekt podprla Občina Jezersko, izgrajeno ferato, prvo visokogorsko take vrste v Sloveniji, pa je v upravljanje dobilo domače planinsko društvo.

Matjaž Mack v akciji

Delo na poti nad tovorno žičnico

Sistem skrbništva omogoča rekrutacijo markacistov že med najmlajšimi: Veronika pod Stegovnikom '22 (avtorica Anja Karničar)

Kdor rano vstaja ...:jutro na Stolu '04 (avtor Brane Žagar)

MO

Začetek novega tisočletja mladi pričakajo, kot so zapustili prejšnjega: Brane in Irena še vedno vodita Mlade planinske orle in jih ob turah popeljeta še na tabor na Kofce leta '00 ter na Cojzovo kočo '01, Sabina pa '00 prevzame izvedbo male planinske šole. Skalaši se pod Karmenim vodstvom '00 vrnejo na Grohot – tokrat s kolesi – ter kolesarsko razpoloženi naslednje leto osvojijo Vršič (tako trmasti, da noben ne odneha in sede v spremljevalno vozilo) in se odpeljelo naprej raziskovat Bovško. Tabor '02 imajo v Tamarju, kjer se jim za turo na Jalovec pridruži celo Jože Žvokelj, zadnje leto pa se spet vrnejo v domače gore in skupaj osvajajo točke JPP. Karmen tako s simbolično vrnitvijo h koreninam – "Spoznaj gore svojega kraja" leta '03 zaključi še eno bogato obdobje življenja jezerskega mladinskega odseka.

Z MIjo in Mihom pod vrhom Viševnika (avtor Miha Kuhar)

Orliči v domačih gorah: Virnikov Grintovec '02

Mladi planinski orli so vse odtlej v rokah prizadevnih učiteljic OŠ Jezersko: leta '02 "mama orlica" postane Petra Lombar in z njo najmlajši spoznavajo Grohot in Peco pa domače Ovčje koče, '03 iz Logarske doline čez Okrešelj osvojijo Savinjsko in Jezersko sedlo ter potem v Češki koči prisostvujejo svečani otvoritvi čistilne naprave, '04 osvajajo Stol in okolico, '05 fužinske planine nad Bohinjem, '06 pa Veliko planino. Petra se '06 "do nadaljnega" poslovi z Jezerskega, vajeti pa takoj poprime nova jezerska učiteljica Mija Kuhar.
Otroci z Mijo in Mihom Kuharjem, ki največkrat priskoči na pomoč, ob jesenskih in pomladnih turah najprej '07 taborijo na Jenkovi planini in odkrivajo Pokljuko, '12 postavijo bazo na Valvazorjevem domu, Mija in Dominika pa se udeležita usposabljanja za mladinski voditeljici. '12 imajo gnezdo na Valvazorjevem domu, '13 pristanejo v Vratih, '14 in '15 na Veliki planini, 2016 pa Mija zaključi načelnikovanje s taborom na Petrovem Brdu. Vseskozi otroci ob fizičnih obzorjih intenzivno širijo tudi gorniška znanja, saj jih po več kot desetletju spet spremlja gorski vodnik.
Štafeto od Mije prevzameta Ana Očko in Eva Piskernik in spet nove generacije odkrivajo Kofce, Pokljuko, Bohinj, ... In seveda ravno ta skupina najtežje preživi vse omejitve, ki so v veljavi med epidemijo '20 in '21: če gredo večji v gore lahko tudi sami, najmlajši polni dve leti ostajajo doma. Po normalizaciji stanja se voditeljici trudita dalje, a zaradi pomanjkanja časa in smole z vremenom, kadar čas le je, število izletov in taborov ostaja nizko.

Tja gor ...: orliči v Bohinju '05 (avtor Brane Žagar)

Pristanek na vrhu Stola, poletje ‘04 (avtor Brane Žagar)

Za Skalaše pa se po ‘03 začne dolgo pusto obdobje neaktivnosti. Planinsko društvo leta išče nekoga, ki bi prevzel vodenje skupine in s tem ključno nalogo: ohranjati in razvijati zanimanje za življenje v gorah in “prosti naravi” v ključnem obdobju, ko otroci postajajo sami svoji in oblikujejo lastna zanimanja. Po devetih letih suše Brane prevzame načelnikovanje in jeseni ‘11 izvede planinsko šolo za Skalaše, naslednjo pomlad pa končno spet odkrivajo tako vrhove domače doline, kot Jalovec in Mangart. Poleti ‘12 člana AO Matej in Anja organizirata tabor kar na Jezerskem in Skalašem odkrijeta čar brezpotij med Špegovcem in Vratci. Naslednjič se ista generacija zbere še ‘15 na tečaju plezanja ferat in zimske tehnike, odtlej pa nedelovanje starejše skupine mladinskega odseka ostaja največji primanjkljaj v gorniškem življenju kraja.

Nova generacija se uči ustavljanja s cepinom: Zgornjih Ravneh ‘15 (avtorica Anja Karničar)

Brezpotja nad Čedco: Skalaši na vrhu Špegovca ‘12 (avtorica Anja Karničar)

Skupina Skalašev po tečaju zimske tehnike ‘15 (avtor Žan Karničar)

Odprava Pik Lenin '07

Prihod v bazni tabor (3650 m) 27. 6. – prvi v sezoni, začetek aklimatizacije. 30. 6. prva ekipa doseže tabor 1 (4300). Drejc, Matej in Klemen gredo naslednji dan na ogledno turo in na 5000 m pustijo šotor ter se vrnejo v enko, kjer se jim zvečer pridružijo še ostali. 5. 7. Anja, Matej in Drejc postavijo dvojko (5370 m), naslednji dan pa zaradi slabih razmer sestopijo v enko. Naslednji dan se dokončno spustijo v bazni tabor. 9. 7. Klemen, Matej, Drejc in Anja osvojijo Pik Petrovski (4750 m), slednjim trem uspe tudi spust s smučmi oziroma bordom. 11. 7. zapustijo bazo.

Odpravarski ansambel

Delci iz zapisov: Pik Lenin manj suhoparno

2. 7.
Drejc: "Čez noč je zapadlo vsaj 20 cm snega. Zbudimo se v pravo zimsko jutro: najprej skidamo sneg s šotorov, nato se začne pravo otroško rajanje: kepanje, postavljanje snežakov, izdelovanje skulptur. [...] Popoldne beremo, tarokiramo, potapjamo ladjice, igramo remi, debatiramo, opravljamo ... odpravarsko življenje pač. Popoldansko sneženje odnese naše upe na jutrišnji vzpon."
5. 7.
Matej: "Budilka prekine tok misli in počasi začnem z oblačenjem, saj mraz zunaj šotora pride do kosti. S trdimi koraki se odpravim po škripajočem snegu do jedilnice, kjer me za četrto uro zjutraj čaka preobilen zajtrk. Vase tlačim čudno mešanico mleka in kosmičev, ki polzi po grlu z zmanjšano hitrostjo. [...]
Par globokih vzdihov in nadaljujemo s hojo. Sneg se je začel predirati zaradi naraščajoče teperature in nam otežil vzpenjanje. Hodim po Drejčevih in Anjinih stopinjah in se poskušam čim manj smiliti sam sebi."

Drejc: "Točno ob 14h, ko imamo zvezo z Natašo, se že v pravem snežnem metežu zbašemo v naš novi dom. Sledi zabava s kuhalnikom, snegom, juhami in pršutom. [...]Ko se znoči, otroka zaspita, jaz pa se celo noč sprašujem in premišljujem, ali ne morem spati zaradi višine, ali zaradi tistih nekaj let več od moje nečakinje in našega benjamina?!"
6. 7.
Matej: "Noč je bila mirna in po šotorskem krilu je le rahlo škrebljal padajoči sneg. A jutro je prineslo spoznanje: gosta megla in novozapadli sneg nam nista dopustila vzpona na vrh, postregla pa sta nam z uživaškimi zavoji po pršiču – pršiču Pik Lenina."

Anja: "Večer je, jutri odidemo v bazni tabor. Sedim streljaj od enke z Leninom nad glavo, snežne nevihte se lovijo s sončnimi odsevi, in se sprašujem natanko to: zakaj ničesar lepega ne moremo nikomur vsiliti?! Ničesar lepega: ne napora, ne bruhanj, ne glavobolov, ne tesnobe in lakote, ne polnosti, ne lepote, ne ljubezni?! Enkrat samkrat sem bila na gori, nikamor nismo zares prišli, jutri pa že kar odhajamo in se odpovedujemo snegu, mrazu, ledeniški groblji in uram čakanja na boljše vreme, zapuščamo čudež snega, višine in neba, ki ga je polno povsod okrog nas, gremo na zelene livade, regratovo solato in udobne plastične stole. Zakaj!? [... Kako?!] Ko bom v bazi hodila z umitimi nogami spat, s tekom jedla trikrat na dan in in ... in gledala nad sabo še vedno vso mogočnost belih pobočij, do neba kipečega snega, igro svetlob in senc v tistih prostranstvih, kjer je vse veliko, od spodaj do zgoraj, od tam do tu, od želje do dejanja? [...] Kako bom zvečer, ko pamirski zid na jugu zažari ob sončevem slovesu, lahko pozabila, da bi te dneve lahko bolj živela?"
7.7.
Ksenija: "Spet smo vsi skupaj v baznem taboru. Tisto jutro so v snežnem metežu prikorakali Anja, Mato, Nataša, Drejc, hvala bogu. Me je že resno skrbelo, zjutraj vstanem, pogledam iz šotora, pa sneg kar pada in pada: "No evo, popizdiš od tuge," si rečem, "dons nav nč, pejmo igrat karte". Potem pa le pride Marija in reče, da prihajajo, mi pa vsi na noge in hitro ven iz jurte, da jih pozdravimo. In hitro vsi spet nazaj, ker nas zares zebe. [...] Delamo plane za naslednji dan, malo bomo počili, potem pa gremo na sprehod navzgor ob reki - pravzaprav bolj hudourniku, ker je res ogromno vode, tako da nikjer ne moreš prečkati struge, čeprav imamo mi grozno željo, da bi le nekak prišli čez."
9. 7.
Drejc: "Čudovito jutro. V dveh urah smo prek pašnikov in ledenika pod steno. Zadnjih 50 metrov pod grebenom naletimo na črn led. Janko obrne, Anja preči nižje na greben. Ksenija je na pašnikih, Nataša nas spodbuja pod steno. Matej in Klemen skupaj stopita na vrh, slediva jima še midva z Anjo. Z vrha se spustim s smučmi. Idelane 'alpske' razmere."

Ledeniške razpoke med T1 in T2 (avtor Drejc Karničar)

AO

Tudi jezerski alpinizem ne uide globokim spremembam: prvič od ustanovitve odseka skoraj ni več podatkov o prvenstvenih smereh v gorah nad Jezerskim – in samo delno je temu krivo dejstvo, da vse od '98 za to območje ni izšel plezalni vodič s pregledom novih smeri in so informacije slabo dostopne. Tako beležimo samo dve smeri domačih avtorjev: Tone in Sabina '00 preplezata Snežnico pod Polnovo dolino, '18 pa Davo z Jašem Korsičem presmuča smer IBEX v Mali Babi, najopaznejši prispevek drugih plezalcev pa je novo plezališče v Velikem vrhu, kjer zakonca Relja med '00 in '10 preplezata in opremita petnajst športnoplezalnih smeri. Letni tabori so sicer še stalnica skozi prvo desetletje, potem pa uspejo le še tu in tam. Precej hitreje se menjajo načelniki: '02 Petra zamenja Gregor, ki istega leta opravi izpit za alpinističnega inštruktorja. '06 ga za leto potem nasledi Janko, '07 pa načelnikovanje prevzame Anja in ga '13 preda Žanu. Po Žanovem odhodu '16 pa odsek ne uspe najti naslednika, in polna tri leta pretečejo, preden vodstvo odseka prevzame Jaka Capuder. Zaton izvajanja redne alpinistične šole, ki prvič umanjka v letih '11 in '12, nadaljuje pa se v letih od '16 do '18 in potem od epidemije naprej, pa je sprememba z najbolj daljnosežnimi posledicami.

Prvih petnajst let da 12 novih alpinistov: '04 izpit opravita Nejc Kuhar in Janez Žnidar, dve leti zatem še Simon Babič in Anja Karničar. '08 so med alpiniste sprejeti Klemen Dolinšek, Matej Tonejec in Drejc Žagar: slednja morata alpinistični izpit opravljati v novi razširjeni različici, ki ob praktičnem in teoretičnem delu obsega še izpitno turo, kar ostaja standard vse do danes. Naslednja izpite opravita Žan Karničar in Denis Durić leta '13, Primož Šenk leto kasneje, '15 pa sta na sprejem v koči vabljena zadnja predstavnika tega vala, Gašper Karničar in Anže Šenk. '19 spomladi odsek s priselitvijo Jaka Capudra dobi še okrepitev v inštruktorskih vrstah – po 71 letih spet s kamniškega odseka.

Leta '06 alpinistični odsek doseže svojevrsten rekord: 27 članov in članic je skupno opravilo največ vzponov v zgodovini odseka, 518, s čimer so za 54 popravili dotedanjo rekordno bero iz '98. In s povprečjem več kot 40 vzponov po glavi ne gre le za to, da se je odsek po številu članov in članic vztrajno širil – res se je veliko plezalo in smučalo.

'07 alpinistični odsek praznuje tridesetletnico delovanja, ki jo obeleži s srečanjem vseh, ki so prispevali svoj del v jezersko knjigo vzponov, ki se je vodila od ustanovitve odseka – do tedaj se jih je nabralo okroglih 80. Izda tudi zbornik AO Jezersko: 30 let. Skupaj z GRS, ki praznuje petnajstletnico, pa organizira drugo jezersko alpinistično odpravo v Kirgizijo. Glavni cilj: vzpon in smučanje s Pik Lenina. Vreme, bolezni in prezgodnji termin preprečijo uspeh, je pa čar odpravarskega življenja nova izkušnja za pet sedmin udeležencev/udeleženk.

Alpinistični sprejem v koči '14

Vrh Mont Blanca, 21. 7. 2000 (avtor Davo Karničar)

Ponovni obisk Dofineje: smer Cascades bleues

Letni tabori AO od leta '00 naprej

2000	Mont Blanc
2001	Dolomiti
2002	Monte Rosa
2003	Ötztal, Wildspitze
2004	/
2005	Ortler
2006	Tamar
2007	Mont Blanc, Kirgizija (Pik Lenin)
2008	Dofineja
2009	/
2010	/
2011	Meteora
2012	Bele vode
2013	Val di Mello
2014	Dolomiti

Po letu '10 organizacija letnih taborov v poletni izvedbi zamira, saj ima večina članov ravno takrat najmanj časa, je pa odsek več kot desetletje vsako zimo zbran v Julijcih – povečini na Komni, kjer generacija za generacijo tečajnikov in pripravnikov uri zimsko tehniko. '10 in 15 tabor na tujem zamenja organizacija plezalnih vikendov nad Češko kočo, ki so redka priložnost za srečanje s plezalci iz drugih alpinističnih srenj: tradicijo samozadostnosti jezerski AO sicer z redkimi drugimi izjemami uspešno goji tudi v tem tisočletju.

AO Jezersko se na prelomu stoletja spet udeležuje spustov izpod Raduhe (avtor Davo Karničar)

Zimski tečaji na Komni so bili stalnica več kot desetletje (avtorica Anja Karničar)

Tradicionalni plezalni počitniški dan za jezerske otroke, ki ga AO izvaja poldrugo desetletje: Železna Kapla '11 (avtorica Anja Karničar)

Vplezavanje v Omišu '13 (avtor Primož Šenk)

Jezerjani odkrijejo Meteoro '11

Množična odprava v domačo lepotico: Polnova '13 (avtor Primož Šenk)

Skiventure je enajstkrat potekal pod Davotovim vodstvom in združeval turne smučarje od blizu in daleč: zdaj je vsak velikonočni ponedeljek le še iskanje sledi v snegu (na sliki originalna izvedba, avtor Davo Karničar)

Davo v tem obdobju po izgubah v devetdesetih ostane edini, ki jezerski alpinizem tudi po Everestu ohranja v stiku z vrhunskim alpinizmom in s himalaizmom. Prva vrnitev v Himalajo je sicer smučarske narave: Davo z Anžetom, Anjo, Karmen in Janijem Grilom v baznem taboru pod Ama Dablamom uči smučati nepalske otroke. Poleti '01 se udeleži policijske odprave na Čo Oju, a jo zaradi dolgega okrevanja po prehitri aklimatizaciji predčasno zapusti. Naslednjič se na osemtisočaka odpravita s Francem Oderlapom 2009: Manaslu naj bi bil preizkus pred naslednjim naskokom na K2, a se zaključi s tragedijo pri vzponu nad baznim taborom. Franca pri prečenju zadane kos padajočega ledu, njegova izguba pa ob vseh drugih razsežnostih za nedoločen čas odloži tudi vse Davotove karakorumske načrte.V Karakorum se vrne '15, pod drugo najvišjo goro sveta pa dve leti kasneje, da se od nje dokončno poslovi.

Davo zadnjič pod K2 '17

Ko se Davo '19 ponesreči, jezerski alpinizem ne izgubi le stika z najboljšimi, ampak tudi *"soplezalca, ki je mnogim odkril prve preprijeme v vertikali, izgubi najboljšega poznavalca skritih prehodov v naših ostenjih, izgubi mojstra alpinističnega smučanja, ki ne bo nobeni generaciji več odkrival čarovnije drsenja v plesu snežnih kristalov. Ostali smo s spomini in z enormno dediščino: če se najbrž ne bo tako hitro zgodilo, da bi šel kdo po Davotovih sledeh s smučmi čez Fritscha, so pa Dijaška, Kolenčkova, Šangrila, Hrepenenje, Gamsova in desetine drugih smeri vsem nam v vabilo, da se vsaj tako spet srečamo".*

Z Jakovim prevzemom vodenja odseka dejavnost spet zaživi: kar 15 tečajnikov in tečajnic začne alpinistično šolo. Novembra je v Paklenici prek dvajset Jezerjanov, visoka udeležba se nadaljuje tudi na pokoronskih pomladnih vplezavanjih – le povprečje preplezanih smeri na člane se niža, saj morajo po vsaki preplezani odstopiti prostor mlademu rodu, da naredi prve preprijeme v navpični razsežnosti.

Samostojni podvigi

Novo tisočletje je doba, ko razdalje postanejo manjše in se ves svet zdi na dosegu roke: vse več gorniških raziskovanj in podvigov je izvedenih izven okvirjev planinskih organizacij, pa naj gre za tiste, ki jih je prej pokrivala PZS, kot je večina Davotovih odprav v tem času, ali za bližje alpske cilje, kamor je v preteklosti vrata odpiralo domače društvo s svojimi odseki, zdaj pa se organizira vsak sam. Poročila o tem so še slabše zbrana, kot velja sicer za to obdobje, pa vendar pregled ne bi bil zaokrožen brez tistega, kar vendarle je zapisano.

Že '02 se Anja in Alenka Teul v lastni režiji udeležita mednarodnega plezalnega srečanja na Uralu, ki ga ob Letu gora organizirajo tamkajšnji plezalci: dva dolga dneva na transibirski in štirinajstdnevno raziskovanje hribov in gora, ki ločijo oba kontinenta, od severa do juga. Istega leta jezerska mladina z Romanom Herlecem ponovno osvaja Ključevskajo Sopko na Kamčatki: Miha in Matej tokrat nalogo opravita uspešno, srečno pa tudi preživita strmoglavljenje helikopterja.

'06 takratni mladi rod jezerskih plezalcev premore ravno dovolj vozniških izpitov, da se odpeljejo vse do Maroka: Anže, Denis, Marko in Matej osvojijo najvišji vrh, 4167 visok Toubkal, se preizkusijo še v plezanju na robu Sahare sredi avgusta v soteski Todra – in "odbordajo" najvišjo sipino v Merzougi.

'08 se ne več tako mladi Anja, Matej, Janko in Blaž Volčanjk odpravijo v Turčijo raziskovat Ala Daglar in Dedegöl: v prvem se uspejo povzpeti na Deimrkazik (3756 m) in si obrusiti zobe v legendarni Parmakkayi, v mogočnem zidu Dedagöla pa *"ne najdejo dovolj položnega grabna, da bi uspeli preplezati en sam raztežaj."*

Na poti proti zašiljeni Parmakkayi, Turčija '08

‘10 se Matej med kolesarjenjem od doma do Tajske pridruži slovenski odpravi na Muztag Ato (7546 m), ki mu dostavijo tudi “splitboard”: dva tedna čakanja na dobro vreme da rezultate in Jezersko je bogatejše za še en osvojen sedemtisočak, Matej pa takrat postavi višinski rekord v spustih z “razcepljivo snežno desko”.

Davo se v tem obdobju večkrat vrača na Elbrus in na najvišji gori domačega kontinenta se mu skozi leta pridruži vrsta Jezerjanov: Franc, Petra, Rok, Miha, dva Izidorja.

Legija Jezerjanov pa ne uide Karmeninemu navdušenju nad Nepalom: med leti ‘00 in ‘23 se vrnejo petkrat: Saša se ji ‘00 pridruži na trekingu pod Everest, ekipa osvoji Kala Pathar in Gokyo-Ri. Naslednje leto se številna jezerska delegacija udeleži trekinga pod Anapurnami: Metoda, Miha, Gašper, Matej, Iztok, Ksenija, Miha Zalar, dve Meti, Jože, Rok, Irena,

Osvajalci Elbrusa ‘17 (avtor Rok Teul)

Treking v Muztang ‘10

Fritz, Tomaž, Ljubo in Karmen gredo po Lukovih sledeh in obiščejo šolo za nepalske vodnike v Manangu. ‘10 Meta, Jože, Ksenija, Miha, Fritz in Karmen raziskujejo Mustang, ‘17 so pod Manaslujem “hilfarce” pred upokojitvijo Ajda, Petra, Anja, ob njih pa Manca, Janko, Ksenija, Miha, Fritz in Karmen. Pravkar [‘23] pa se je pod Kančenjungo Karmen poslovila od naslednje generacije pomočnic v koči: tokrat brez jezerske udeležbe.

In tako smo že davnaj vse preveč blizu danes, da bi bilo še moč pisati zgodovino. Ker se je gorniška zgodovina na Jezerskem uradno začela s prvimi raziskovalci-botaniki, še zaključimo z zadnjim: leta ‘12 je bil opravljen zadnji [do sedaj] popis flore na Jezerskem (kvadrant 9653/1): Matej je prečesal izbrana rastišča vse od Centra do Kočne, Velikih podov, Golega vrha in Ravnega in uspel odkriti 131 novih taksonov ter tako evidentirano bogastvo jezerske flore dvignil na 989 rastlinskih vrst.

Zora novega dne (avtor Drejc Karničar)

KAJ NAM PRINAŠA PRIHODNOST?

Pred mnogimi leti se mi je na občnem zboru Lovske družine Jezersko zasidrala izjava staroste jezerskih lovcev, Jurija z Makekovega marofa, ko je po prebranih poročilih približno takole nagovoril svoje, pretežno mlajše, stanovske kolege: "Dragi kolegi, ko poslušam vaša poročila, vidim, da gre čas naprej, da so se zgodile mnoge spremembe, odkar sem kot mladenič stopil v zeleno druščino, pa vendar vam polagam na srce, da se karakter in naklon našega lovišča nista v vseh teh letih prav nič spremenila."

Enako velja tudi za široko paleto gorniških dejavnosti, ki so se in ki se bodo odvijale v stenah, grebenih, grapah in vrhovih nad našo jezersko dolino. Konfiguracija in naklon ostajata bolj ali manj konstantna, generacije hribovcev pa bodo prihajale in odhajale. Tako kot doslej bo vsaka nova generacija lahko stopila na ramena vseh prejšnjih, a bo hkrati odgovarjala na potrebe časa, izzive družbe in hrepenenja točno določenih ljudi, ki jim bo blesk nedotaknjenih snežišč, izziv neprepleznih previsov in klic ponesrečenega predstavljal pomemben in osrečujoč del njihovega življenja.

O zelo bogati zgodovini jezerskega hribovskega življenja, na katero smo upravičeno ponosni, lahko odslej vedno znova beremo, se spominjamo in iščemo navdih v pričujoči knjigi. Knjigi, ki je hkrati tudi poklon vsem tistim posameznikom, ki so s prepadnimi Grintovci vzpostavili zelo oseben in zelo čvrst odnos. Prav ti hribovci so namreč tisti, ki so s svojim bogatim življenjem in izjemnimi dejanji ponesli ime naše doline v širni svet. Žal so nekateri prav v teh gorah izgubili svoja življenja. O vsem tem piše ta knjiga, za kaj več pa bo vedno znova treba pripraviti nahrbtnik, obuti gojzarje, zgodaj skočiti iz postelje, organizirati tečaje in usposabljanja, popravljati poti, napisati zoprna poročila, oddajati bilance, narisati markacije in smerokaze, skrbeti za planinsko kočo, zabiti klin, se naučiti dobrega varovanja in varnega gibanja, prepoznati nevarnosti ali odhiteti na pomoč, ko jo nekdo potrebuje.

Kot lokalna skupnost, ki živi "tam daleč na severu Ljubljane, kjer ločijo nebotični vrhovi kamniških planin solnčno Kranjsko od Koroške," kot sta pred več kot stoletjem zapisala Andrejka in Muri, se počasi začenjamo zavedati, da ekonomski in tehnološki razvoj ne prinašata samo napredka in izboljšav, ampak na dolgi rok lahko tudi vse bolj grobo posegata v naš osnovni življenjski prostor, naravo. Na Jezerskem so to predvsem gore, gozdovi in doline, kjer živimo in delamo; travniki, polja in vrtovi, kjer pridelamo hrano; voda, ki jo pijemo, in zrak, ki ga dihamo. Če želimo, da našo naravo in naše hribe predamo naslednjim generacijam take, kot smo jih prejeli, če želimo, da bodo tudi naši potomci lahko rekli, da se naklon in karakter naše doline nista spremenila, moramo ta spoznanja in zavedanje že danes vključiti v naša življenja, naše navade in naše odločitve, ki bodo zaznamovale tudi prihodnje rodove.

Kako na Jezerskem razumemo zelo popularno in istočasno zelo težko združljivo besedno zvezo: trajnostni razvoj? Kako na Jezerskem lovimo izmuzljivo ravnovesje med razvojem in zagotavljanjem kvalitetnih življenjskih pogojev za naše prebivalce v najširšem pomenu besede – od osnovne infrastrukture, kot so pitna voda, urejene odpadne vode, kvalitetna cestna infrastruktura, energetika, razvoj lokalnega gospodarstva, na Jezerskem še posebej kmetijstva, turizma, gozdarstva in lesarstva, komunikacijske dostopnosti, vrtec, šola, zdravstvena oskrba, pa vse do socialne pomoči, trgovine, športa in bogate društvene in družbene dejavnosti na eni strani ter varovanja narave na drugi strani? Pred petimi leti smo kot prvi v Sloveniji vstopili v mednarodno mrežo Gorniških vasi. Vasi, v katerih smo tesno povezani z gorami, imamo bogato gorniško tradicijo, ki smo jo na najboljši možni način predstavili v tej knjigi, in imamo razvejano planinsko infrastrukturo. Predvsem pa smo to vasi, v katerih smo se zavezali, da bomo tudi v prihodnje načrtno ohranjali tako naravno kot kulturno dediščino in s tem negovali harmoničen odnos med naravo in človekom, ki se tudi na območju Alp vse bolj krha. To je pomembno najprej za nas, Jezerjanke in Jezerjane, in v naslednjem koraku tudi za vse tiste, ki točno zaradi teh vrednot pridejo k nam v goste.

Težko bi rekli, da smo si na tej poti zadali merljive cilje. Vsekakor pa smo odločno stopili na pot, ob kateri so že izvedeni ali vsaj pripravljeni prvi prepoznavni gradniki: elektrifikacija in omejen dostop v dolino Ravenske Kočne, občinski prostorski načrti, javni kanalizacijski sistem za odpadne vode, opustitev kloriranja pitne vode, Prometni načrt, kvalitetna turistična ponudba z veliko dodano vrednostjo, ki temelji na bogati dediščini in lokalni hrani, razvoj kmetijske in lesne proizvodnje in predelave, ponovna oživitev zimskih športov in zimskega turizma z vzpostavitvijo javno-zasebnega partnerstva (tek na smučeh, alpsko smučanje, sankanje), preusmeritev energetske oskrbe planinskih postojank iz fosilnih goriv na elektriko in obnovljive vire, spodbude občanom za trajnostne energetske investicije, začenjamo z vsebinsko in energetsko prenovo vrtca in podružnične šole, ki bo prinesla več prostora in boljše pogoje v učilnicah, igralnicah, kuhinji, jedilnici, knjižnici in telovadnici, pa tudi novo plezalno steno in nenazadnje tudi načrtovano, a na žalost še ne realizirano daljinsko ogrevanje na biomaso v centru vasi.

Tako nekako stopamo po poteh med jezerskimi hribi in dolinami, kjer se naklon in karakter ne spreminjata. Počasi, preudarno, odločno in kar je najpomembnejše: skupaj. Samo z medsebojno pomočjo in sodelovanjem se lahko skupnost razvija in preživi. Zato z veseljem in ponosom zaključujem z zelo spodbudnim verzom iz prvega jezerskega planinskega zbornika ob 30 letnici: "... če boš užil vsaj tisto, kar sem jaz doživel in občutil, boš vesel in zadovoljen sam s seboj. Lepa je naša zemlja, samo videti in spoznati jo je treba." in ponarodelim: "Bohlonej k smo prjatli!"
Dragi hribovski rojaki, želim vam srečno in uspešno na vseh vaših poteh!

Drejc Karničar
župan občine Jezersko

Beseda avtorice

Ideja o zgodovinskem pregledu jezerskega gorniškega udejstvovanja je zorela že dolgo: natančni datum rojstva je težko določiti, a z velikimi športnimi uspehi je zorela želja, da se jih postavi v nek širši prostor in čas, ki sta neizbrisljivo jezerska. Generacije so se menjale in vedenje o včeraj se je z vsakim prenosom dotedanjih izkušenj in doživetij manjšalo: iz želje je nastala nuja. Vseeno pa je bil potreben potisk od zunaj, da smo za udejanjanje zbrali čas, sredstva in energijo. Poglavitna spodbuda je bila zaveza Jezerskega ob vstopu v Skupnost gorniških vasi, da spiše zgodovino svojega gorništva: ko se je tej sprejeti zadolžitvi bližalo še tri četrt stoletja delovanja domačega planinskega društva, je bil odziv jasen: kdaj, če ne zdaj?!

Sama sem se v vlogi avtorice znašla po podobnem ključu, kot sem se nekaj let poprej v vlogi predsednice PD: nihče drug ni bil pripravljen reči da – pa s tremi leti študentskega staža v zgodovinopisju, enim na dodiplomski in dvema na podiplomski ravni sem bila vsaj nominalno usposobljena za delo z arhivskim gradivom. Izbira domače urednice pa je četrtinki zgodovinarskega treninga navkljub pustila tudi negativne posledice: kot vnukinja, nečakinja, hči, sestrična, sopotnica, akterka, načelnica in predsednica v dogodkih in dosežkih, ki jih delo opisuje, prizadevanjem navkljub nisem mogla ohranjati znanstvene nepristranskosti. Objektivnost že v splošnem ne more biti nikoli absolutna, ker že pri opazovanju vidimo samo tisto, kar smo se naučili videti, pri povzemanju in interpretaciji pa nabor znanj in izkušenj, osebne radovednosti, svetovnonazorske preference in emocionalna vpletenost neizbežno pustijo pečat. Simbolno zato celotno jedro knjige, opis zgodovine jezerskega gorništva, spremlja mavrični indikator padajoče objektivnosti: od skoraj ultravijolične racionalnosti, kjer se subjektivni pogled kaže le v tem, koliko sem znala najti primerne vire in koliko želim poudarjati jezerskost, do domala infrardeče emocionalnosti, ki opozarja, da je dopustna mera subjektivnosti že davno presežena.

Še bolj kot s pečatom avtorstva pa je delo zaznamovano z obstojem in dostopnostjo virov: če so seveda vsi uporabljeni podatki izpričani bodisi v zapisanih, bodisi v fotografskih ostalinah preteklosti, pa sem lahko uporabila samo tiste informacije, ki sem jih našla. Prva obdobja črpajo večinoma iz že objavljenih pregledov, kronik, spominov, ki bi jih sleherni raziskovalec lahko rekonstruiral podobno kot jaz. Obdobje od ustanovitve P(A)D Jezersko do uveljavitve digitalne arhivizacije postreže z večjo količino dokumentov, ki jih je bilo treba razvrstiti in izbrati: delo, ki bi ga kdo drug že opravil drugače, ker bi ga/jo pri selekciji gnala drugačna zanimanja. Obdobje kaotičnih digitalnih virov, kjer smo zelo slabo poskrbeli za ohranitev tako pisnih kot slikovnih materialov, pa je bistveno zaznamovano s tem, koga sem vedela vprašati, če še kje najde to in to poročilo in tisto in ono fotografijo – še bolj pa je odvisno od naključnosti nepovratnega sesutja računalnikov in spletnih strani, ki naj bi podatke hranili.

In naposled: delo je prvenstveno pisano z mislijo na jezerskega bralca in bralko. Zato je ob velikih dosežkih navedena množica minornih podatkov, ki niso zanimivi za nikogar drugega kot nas same. Zato so ljudje razen bodisi ob prvi omembi, bodisi kjer bi prihajalo do zamenjav, navedeni samo po imenih in novejše skupinske slike nimajo naštetih akterjev. Pisano je za nas: da odkrijemo že pozabljene korenine jezerskega sobivanja z gorami, da se spomnimo, da podoživimo – in da naše izkušnje, radosti, napore, strasti in ljubezen do polnega bivanja z vertikalno dimenzijo nad sabo in širokim obzorjem, ki se nam odpre šele, ko svet opazujemo z vrhov, delimo z naslednjimi rodovi. Preteklo leto brskanja po jezerski gorniški preteklosti je za mano, po svojih močem sem poskusila iz nje izluščiti zgodovino: napornih vzponov in uživaških spustov polna tura. Hvaležna sem domačim, ki so teden za tednom prenašali moje solerske odsotnosti, in hvaležna sem vsem, ki ste se odzvali vsakemu klicu na pomoč. Čisto za konec še povsem osebna notica, ki pa indikativno povzame moj pristranski zorni kot: če sem pod zahtevami knjižne oblike klonila pri Ledinah in še čem (pa me je bolelo!), pri sklanjanju atovega imena nisem mogla, ker enostavno ni delovalo prav: ne dovolj pristno, ne dovolj naše. Sem le Davo*t*ova: pravila so pravila, naredila pa bom, kar sama čutim, da je prav [:D].
Naj vam bo sprehod po sledeh preteklosti vsaj v tak užitek, kot je bil meni!

Anja Karničar

Avtorica v Levem razu Malega Kupa '06 (avtor Davo Karničar)

Viri in literatura

Viri

Arhivsko gradivo PD Jezersko.
Knjiga vzponov AO Jezersko.
Starc, Maks: Češka koča nekdaj in danes (neobjavljeni spomini).
Spletišče Gore–ljudje.

Literatura

“Kranjska” Češka koča: iz kronike “100 let kranjskega planinstva”. V: Planinski vestnik, 2000, letnik 100, številka 7–8, str. 300–304.
Alpinistične novice, 29. 5. 1995. Povzeto po: https://www.gore-ljudje.si/arhiv/an-29051995 (citirano 30. 10. 2023).
AO Jezersko: 30 let [1977–2007]. PD Jezersko, Jezersko, 2007.
ARSO. Močni potresi v preteklosti. https://potresi.arso.gov.si/doc/dokumenti/potresna_aktivnost/mocni_potresi_v_preteklosti.pdf (ogled 19. 10. 2023).
Društvo Gorska reševalna služba Jezersko: 30 let. DGRS Jezersko, Jezersko, 2022
Jezerske planinske novice. Planinsko branje ob 100-letnici SPD. PD Jezersko, Jezersko, 1993.
Kačičnik Gabrič, Alenka: Jezersko – pozabljeni delček Koroške. V: Kronika, 2009, letnik 57, številka 1, str. 29–46.
Karničar, Andrej: Jezerska kronika. Gorenjski muzej Kranj, Kranj, 1998.
Karničar, Davo: Alpinizem, samoljubje, ljubezen. Didakta, Radovljica, 1996.
Karničar, Davo: Everest drugič in nikoli več, ali pa ... V: Karničar, Davo, Tadej Golob, Urban Golob: Z Everesta. Mythos, Ljubljana, 2000.
Kocbek, Fran: Dr. Johannes Frischauf. V proslavo njegove 70 letnice. Savinjska podružnica SPD, Celje, 1907.
Kocbek, Fran: Savinjske Alpe. Spomenica. Ob svoji tridesetletnici izdala “Savinjska podružnica SPD”. Goričar in Leskovšek, Celje, 1926.
Kopač, Vlasto: Obledele podobe iz Grintovcev. V: Planinski vestnik, številka 3, letnik 1949. PZS, Ljubljana.
Krč, Venci: Ob šestdesetem jubileju Češke koče pod Grintavcem. V: Turistični vestnik, junij 1961.
Mikša, Peter: Prvi raziskovalci slovenskih gora in prvi dokumentirani pristopi nanje. V: Zgodovinski časopis, 2013, letnik 67, številka 3/4, str. 390–405.
Mikša, Peter: Zgodovina slovenskega alpinizma. Friko, Mikša in partnerji, Ljubljana, 2013.
Planinsko društvo Jezersko: 50 let. Zbornik. PD Jezersko, Jezersko, 1998.
Plezalni vodnik. Kamniške in Savinjske Alpe. Jezersko. PZS, Ljubljana, 1999.
Prva jezerska samostojna alpinistična odprava Andi 96. 20 let AO Jezersko. PD Jezersko, Jezersko, 1996.
Renard, Benoit: Asia, Nepal, Annapurna Ski Descent and Tragedy. V: American Alpine Jurnal, 1980. Povzeto po: https://publications.americanalpineclub.org/articles/12198062301/Asia-Nepal-Annapurna-Ski-Descent-and-Tragedy (citirano 30. 10. 2023).
Šašel, Jaroslav: Alpes Iuliana. V: Arheološki vestnik, št. 21-22, letnik 1970–1971. Znastvenoraziskovalni center SAZU, Ljubljana.
Škarja, Tone: Tone Škarja o Davu Karničarju. V: Delo, elektronska izdaja, 17. 9. 2019 (https://www.delo.si/mnenja/pisma-bralcev/tone-skarja-o-davu-karnicarju/, ogled 12. 11. 2023).
Tomazin, Iztok: Tragedija v Turski gori. Iztok Tomazin, Tržič, 2007.
Tonejec, Matej: Flora okolice kraja Jezersko (Kamniške Alpe, kvadrant 9653/1). Diplomsko delo. Ljubljana, 2012.
Zbornik PD Jezersko 1948–1988. PD Jezersko, Jezersko, 1988.
Zbornik Planinsko društvo Jezersko: 30 let (1948–1978). PD Jezersko, Jezersko, 1978.

Fotografije

Osebni arhivi:
Anica Tonejec
Anja Karničar
Brane Žagar
Brigita Virnik
Davo Karničar
Drejc Karničar
Jože Žvokelj
Luka Karničar
Matjaž in Mija Murovec
Miha Teul
Mija Kuhar
Milan Šenk
Olga Tonejec
Petra Lombar
Primož Šenk
Rok Teul

Zbirka razglednic Jezerskega, Jože Smrtnik

Spletne strani in arhivi:
Spletišče Gore–ljudje
Arhiv Planinskega vestnika
AO Jezersko
TTSO Jezersko
Češka koča na Spodnjih Ravneh

Zapisnik

1. rednega sestanka alpinističnega odseka
Tezenka, ki se je vršil t. 12. 47. v prostorih
Kmečke zadruge s pričetkom ob 20 uri:

Načelnik odseka tov. Vesperle pozdravi
navzoče in ugotovi številčno stanje prisotnih
ter [illegible] pomankljivo udeležbo članov
[illegible] navzoče, da naj se bodoči sestanki [illegible]
redki (14 članov) [illegible]
udeležbe je [illegible]
[illegible] in točnosti [illegible] s tem [illegible]
[illegible] dela [illegible] je [illegible]
dokler aspekt posebno alpinista [illegible]
predsedano [illegible] za plezalno [illegible]
[illegible] bodoče [illegible]
[illegible] številčno sestanke [illegible]
Med [illegible] isto [illegible]
[illegible] odsotnosti [illegible]
zadnjega [illegible]
[illegible]